

T. Igor Csaba

Férgek az emberkertben

Fantasztikus történet

TARTALOM

Árvák

A professzor meséje

Zsigmond király lovagja

Táborozásra készülve

A buli

A társadalom peremén

Pável története

Levelek

Méregkeverő

Túlélők

Újsághír:

„...cáfolta, hogy a székellyöldi Borzonton zajló összejövetelen éleslövészetet tartának a „Székellyöld felszabadítására jelentkező fiatalok” számára, amint azt korábban internetes források közölték...”

Árvák

Akkor, amikor változott a világ, és mi beleestünk abba a szörnyű nagy demokráciába, a mi kisvilágunkban is sok dolog megváltozott. Most nem a munkanélküliségre, meg az ellenőrizetlen nyomorra gondolok, de olyan dolgok szűntek meg egyik pillanatról a másikra, mint az a szervezett tanulásforma is például, amit annak idején, a kommunizmus virágkorában úgy neveztek, hogy „népi egyetem”. Ott pedig néha érdekes dolgokat lehetett megtanulni. Igaz, ma ott van az internet, azt is lehet tanulásra felhasználni, de azt senki nem garantálja, hacsak az előadót személyesen nem ismerjük, hogy az, amit onnan megtanulunk, nem szélhámosság.

Persze, ezeket nem csak én tudom, hanem sokan mások is megtapasztalták. „Nosza, indítsunk el akkor mi magunk ilyen népi egyetemeket!” – mondták magukban, de félhangosan is azok, akik arra indítást éreztek, s pénzük is volt, átmosni való.

Később aztán rákaptak az ötletre azok, akiknek az érdekükben állott, s el is kezdték egymásra szervezni a különböző olyan rendezvényeket, ahol tanulni, de amellet szórakozni is lehetett. Ma már sok van belőlük országszerte. Minket azonban most főleg azok érdekelnek, amelyeket az erdélyi magyarok szerveznek maguknak évről évre. (Igaz ugyan, hogy ott legalább nem megy olyan nagyban a pénzek mosása. Nem is igen van olyan sok mosatlan erre, mifelénk.) Ilyen rendezvény is van szép számmal. Általában nyáron szerveződnek, s nevezik őket fesztiválnak, gyűlésnek, meg még nem is tudom én, minek, de a fő jellegzetességük megmaradt: az, hogy fiatalok (és nem csak) szoktak ott összegyűlni, s szórakoznak, amellet pedig tanulnak is valamit.

Azért, hogy ne essünk éppen a bőség zavarába, kiválasztunk majd ezek közül egyet magunknak, hogy azt tanulmányozgatva, magunknak fogalmat alkothassunk arról, hogy milyen is egy ilyen rendezvény. Ám, talán még jobb lenne messzebről kezdeni, ha nem is éppen Ádámnál és Évánál.

Az Igor család az ezernyolcszázad évek elején telepedett le Szeged környékén. Akkoriban, amikor főképp Napóleonnak köszönhetően, az orosz hadseregek – mert több is volt – jobbról balra, majd balról jobbra, azután megint jobbról balra meneteltek át országokon, az ország urainak tudtával és beleegyezésével, de néha anélkül is. Nahát, Igor Vasziljevics Kresztjanyinszkij, egy ilyen átvonulás alkalmával, egyszer csak gondolt egyet, s azt mondta magában, hogy ő bizony nem megy már azután sehova, szépen letelepedett valami Szeged környéki faluban, s azután ott éledgett.

A helyiek alig vagy sehogy se tudták kimondani a hosszú és kacifántos nevet (pedig a „kresztjanyin” egész egyszerűen parasztot, vagyis földművest jelent oroszul, a szótár tanúsága szerint), hát csak úgy mondták: Igor. Ő pedig elszegődött szolgának egy városi potentáthoz, amivel mindkettőnek szerencséje volt. Neki azért, mert ilyen gazda mellett békében hagyták, a gazdájának meg azért, mert Igor, mint a ténylegesen paraszti származású emberek általában, mindenhez értett. Egyébként úgy tudták, hogy a családja szibériai eredetű volt.

Mire a gazda meghalt, az okos és komoly Igor még meg is gazdagodott egy kissé. Mivel pedig a gazda rokonok nélkül halt meg, hát ráhagyta a vagyonát. Éppen a legszebb betyárvilág volt akkoriban a pusztákon, de Igor jó érzékkel igyekezett távolságot tartani a puszták uraitól. Mindkettőtől. Tovább is gazdagodva, már egy módos leányt vett feleségül. De mivel született egy jó fészekalja gyerekük, hát a további gazdagodásnak vége szakadt. A gyerekeknek már „Igor” volt a vezetéknévük. Lett aztán közülük mindenféle, paraszt, iparos, városi úr, még kereskedő is lett az egyik. Aztán a '48 utáni időkben, amilyen gyorsan szaporodtak el annak előtte, olyan gyorsan csökkent a száma az Igorok népének. Végül nem maradt csak egyetlen család, amely azonban a kiegyezés utáni években megint szaporodásnak indult.

Ilyen az emberi sors. Néha bőven ontja áldását az Úr, néha szűkebben. Hát Igor Lajosnak megint jó sok testvére lett. Igen ám, de aztán megint jöttek a keményebb idők, nem is beszélve a világháborúról (akkor még nem nevezték elsőnek), s megint meggyérültek. Illetve, egész pontosan, inkább szétszóródtak a világ minden tája felé. Igor Lajos aztán nem is tartotta a kapcsolatot, csak József nevű bátyával. Ez a József különben is úgy hasonlított hozzá, hogy akik mindkettőt ismerték, azt hitték, ikrek. Pedig József jó két évvel volt idősebb.

Mindezt azért kellett elmondanom, mert a Lajos egyetlen unokájának, Csabának a halálával sokan úgy hitték, kihalt az Igor család. Maga Csaba is úgy tudta, hogy ő az utolsó Igor, nem tartván a kapcsolatot csak az egészen közeli rokonaival, amiben egyébként az édesanyjának jó nagy szerepe volt. Pedig hát, nem olyan könnyű dolog az a kihalás!

Mindezeket Bekeháti Miklós gondolta végig, akkor már alezredes. A Bekeháti családban úgy öröklődött a Miklós név apáról fiúra, mint egyes régi királyi családoknál. És öröklődött a katonai foglalkozás is azóta, hogy az első Miklós ezt a pályát választotta. Nem lehetett pedig könnyű neki, hisz' épp egy pusztító háború után volt a világ, és a terület, amelyen a Bekehátiak éltek, nos az is váltotta urait. Azóta persze már sok idő eltelt, öreg Miklós megérdemelt nyugalomba vonult és ifjabbik, mint előbb is láttuk, vígan menetelt előre a „számárlétrán”. Bár éppen az ő számára nem volt az számárlétra, mert kisebbségi csoporthoz tartozván, mindigre bizonyítania kellett, hol a lojalitását, hol pedig a pályára való alkalmasságát. Hogy mindezek mellé azt vallotta, hogy mégis a hadsereg az országnak, úgy ahogy, de mégis csak leginkább demokratikus testülete, az még tán igaz is lehetett, de akkor igen kemény kritika volt az államra nézve.

Az Igor családra vonatkozó gondolatok pedig azért foglalkoztatták, mivel a felesége, legifjabb Miklósnak az édesanyja, éppenséggel Igor lány volt. Szép lány volt fiatalon, de Miklós katonatiszt lévén, szinte illő volt, hogy szeresse a nőket. Egy magasabb rangú katonatisztnek általában kijárt az iroda – valamilyen formában – s az irodában titkárnők, gépírónők.

No, Igor Mária nem az a nő volt, aki egy efféle hölgygel való versenyzéstől visszariadt volna, és hát tény: minden efféle női csatából győztesen került ki. Amiért is Miklós utólag igen hálás volt neki.

Csendben éldégtelt hát a család, a mindennapi nehézségeket leszámítva, csak az zavarta meg egy kissé az állóvizet, hogy legifjabb Miklós úgy döntött, felhagy a katonai pályával és matematikus lesz. Tagadhatatlan, hogy tehetsége is volt hozzá. (Egyébként valami pillanatnyi gondolatnak engedve, végül kémikus és matematikus lett belőle.)

– Különben is, mit védjek EZEN a rendszeren? ÉN! – kérdezte végső érvként. És az apa Miklósnak be kellett látnia, hogy a fiának igaza van. Ugyan, a maga csendjében, még azt is gondolta, hogy végeredményben matematikusra a seregben is szükség van és hogy nem szükséges valakinek kadétiskolába járni ahhoz, hogy katonatiszt legyen belőle.

Volt Európában egy nagy háború. Ó, nem az első, az is kínos volt és tragikus, de a második. A háborút közvetlenül követő időkben történtek pedig azok az események, amelyek, bár különösek, tragikusak és sokszor minden rendszert nélkülöztek, de mégis meghatározták sok-sok embernek a későbbi életét.

Rend, az nem volt. A hatalom még csak akkor éledezett, igaz, abból meg egyenesen több is volt. (Vagyis, természetesen hatalomból, nem pedig éledezésből.) Hát ha akadt bátor ember, vagy néha csak gátlástalan – annak állt a világ akkoriban – akkor az sok mindent megtehetett. Néha jóra, többször rosszra vált.

Hollóhegyen példának okáért az történt, hogy Hochmeyer Ignác hazatért Auschwitzból. Nem valami vitézi kinézete volt ám ökelmének, de hát akik onnan visszajöttek, egynek sem volt olyan a kinézete. Hanem azért mégis örült, mert a feleségét rendben találta. Megfelelő időre aztán kisfiúk is született. Rózsika ugyanis a legvésebb időkben hosszú útra ment a grófnéval, mint annak a komornája. Vagy hogy is nevezték az ilyen hölgyeket, nem tudom, soha nem voltam főúr. Hát így sikerült is megúszni a vészidőszakot. Különben is, a Galambhegyi grófokat, mint a vidék jó szellemét tartották számon.

Hát aztán hazajöttek. Ettől kezdve aztán az események gyors egymásutánban követték egymást a következő módon:

Először is, két testvér telepedett le a faluban. Monea volt a nevük, Romulus és Dumitru. Romulus nem ült ott sokat, belépett az éppen szerveződő belügyi fegyveres testületbe, s elvitték városra. Dumitru maradt. Időközben egy csúnya járvány söpört végig a vidéken, amely betegséget a Hochmeyerék kislánya, valami tíz éves lehetett akkor, is megkapott. Az apa, mivel a gróffal jóban volt, s emellett amatőr vegyész is volt, a grófok által a családban öröklődő három méreg némi átalakításával hatékony gyógyszer készített, amivel a fiúcskát meg lehetett menteni. A másik két méreggel, egy gyorsan ölével, meg egy nagyon hatásos afrodiziákummal, akkor nem törődtek.

Egy évre rá Hochmeyer Ignác meghalt. A koncentrációs táborban szerzett nyavalyáit nem bírta tovább kompenzálni még az ő erős szervezete sem. Rozália asszony, a körülmények és egyebek kényszerítő ereje folytán megismerkedett az idősebbik Moneával. Az egyebek alatt azt a bizonyos afrodiziákumot értem, amely, két másik méreggel együtt – bocsánat, az egyik gyógyszer volt – a Hochmeyer és a Galambhegyi családok valóságos öröksége volt, és amelyet a fiatal szélhámos egész egyszerűen eltulajdonított. Méghozzá a teljes mennyiséget, pedig volt belőle elég. A méreggel ugyanaz történt.

Hanem, ahogy az már általában történni szokott, a sors beleszólt a dologba, méghozzá a lehető legtermészetesebb módon. Rozália terhes maradt, és kilenc hónap után egészséges gyermeknek adott életet. Akkor legalább úgy tűnt, hogy egészséges.

A gyermek születését követő egy év után Dumitru eltűnt. Vitte magával a fiát is. Rozáliának megmaradt a betegségéből éppen csak lábadozó Gézuka. Hanem ő aztán mindenért kárpótolta, bár arra a rövid időre, amennyi életet még kiutalt számára az Úr.

Hova tűnt Monea Dumitru? Nem tudom megmondani.¹ De annyi biztos, hogy megtanította a fiát mindenre, amit ő tudott. Olyan sikerrel méghozzá, hogy a gyermek felnőve, hozzá sokban

---

¹ Az Emberkerti történetek második kötetében szó esik a Monea Dumitru eltűnésének a történetéről ám az, hogy hogyan, mi úton jutott oda, ahol végül is megtalálták, biz' azt nem tudja senki. Feltehető, hogy az őt alkalmazó szervezet, amelynek a világon mindenütt vannak összeköttetései, juttatta el oda.

hasonlító szélhámossá cseperedett. A srác a húszéves kort elérve, teherbe ejtett egy nála két évvel fiatalabb leányt. Aki aztán az idő eljőve ikreket szült, de nem vállalta a felnevelésüket. Otthagytá őket a kórházban. Onnét egy állami szervezet hivatalnoká vitte el az egyiket árvaházba. Mivel neve sem volt, hát a saját nevét adta a gyermeknek. Ciubotaru Ion-nak keresztelték. Később, amikor az ideje eljött, egy nagyon szigorú katonaiskolába került. Az a katonaiskola titkos volt. Az apa alig egy kicsivel később megérkezett a kórházba a gyermekeiért, de akkor már csak az egyiket találta. Az anya és a másik gyerek nem volt megtalálható. Keresték persze, főleg az anyát, de mivel a szülés idején még kiskorú volt, igyekeztek nem megtalálni. Nem is került elő.

Abban az időben, amikor Hochmeyer Rozália a Dumitru gyermekével volt viselő, a Galambhegyi családra is nehézségek sora szakadt. Ezt persze anélkül is sejteni lehet, hiszen ha nem így lett volna, mindenképpen odafigyeltek volna a régi barátakra. Csak hát éppen akkor nekik is sürgős menekültnivalójuk volt.

Amikor Bekeháti ezredes fiatal volt, s ez még jól benne volt a kommunizmus idejében, lelkes látogatója volt az akkoriban elérhető népi egyetemeknek. Sok jó barátot tett ott szert, s azokkal, ha nem is mindegyikkel, később is tartották a kapcsolatot. Nyilvánvaló tehát, hogy a fiát is hasonló szellemben nevelte. Sőt mi több, az első ilyen alkalommal még el is kísérte az ifjút. Végeredményben – korhatár nem volt. Később aztán, a dolgok természetéből következően, változott az érdeklődési körük, s apa és fiú már nem ugyanazokra a rendezvényekre jártak. De akkor már többféle ilyen rendezvény volt, lehetett közöttük válogatni. Nem is volt ebben kivetnivaló, inkább jó volt, hogy legifjabb Miklósnak is voltak intellektuális elvárásai, s ideáljai is. A történelem egyébként, szokása szerint, nagyvonalakban most is ismételte önmagát, annyiban mindenestre, hogy a mi Miklósunknak is több ismerőst, barátot szerzett ez a szokása.

Ebben az évben azonban nem ismeretségek kötése céljából ment el arra a rendezvényre, amelyet kiszemelt, hiszen ismerősei voltak bőven, inkább azért, mert kíváncsi volt, ugyanis a témák meglehetősen rázósnak bizonyulhattak, tekintvén, hogy a hallgatóság főképpen fiatalokból állt, a fiatalok pedig radikálisak szoktak lenni. Nem is keresett tehát ismerőst. Persze – mégiscsak talált, hiszen többen is voltak az eddigi ismeretségei közül, akik hozzá hasonlóan kíváncsiak voltak.

Most már természetesen nem az apja volt a kísérője, sőt már nagyon régen nem az volt, hanem a lány, akivel amúgy is együtt járt.

A kislány vékony volt, fekete haja és akkora nagy szemei voltak, hogy az ember talán azt is elképzelhette, külön életet élnek. Vékonysága az árvaházi mivoltával függött össze, mint minden ilyen gyermeknek akkoriban, de Kiss Ádám és főleg a felesége leginkább a nagy fekete szemekbe szeretett bele. Amilyen hamar csak tudták, el is intézték az örökbefogadást. Csak annyi volt a különbség más hasonló esetekhez képest, hogy meghagyták a gyermeknek addig viselt nevét. Ezt az édesanyja kérte így a halálos ágyán, illetet tehát teljesíteni. Másképpen az örökbefogadásnak minden feltétele együtt volt, hiszen az anya halála után a kicsinek nem maradt senkije. Tekintve, hogy az apja neve nem volt ismert, ezt az anya senkinek nem árulta el soha.

Maradt tehát, ami azelőtt is volt: Bodor Katalin.

A kis Kati hamar beilleszkedett a családba. Abba a családba, amely éppen az ő megérkezésével lett igazából család. Mert Piroskának úgy tűnt és az orvosok is úgy mondták, nem lehetett saját gyermeke. Kati tehát hamar megszokta az árvaház sivár levegője helyett az igazi szerető közösséget.

De Kissék is kellemesen lepődtek meg, amikor megtapasztalták a kislány csillogó intelligenciáját, mohó tudásvágyát. Ez főleg akkor lett igazából nyilvánvaló, amikor a kicsi iskolába került. Voltaképpen sohasem kellett tanulnia. Egyszer meghallott vagy elolvasott valamit, s utána akár előről hátra, akár hátulról előre könnyedén elmondta. És még értette is, amit elmondott.

Hanem a második osztály azért mégis a szenvedést hozta el a Katika számára. Megtörtént ugyanis az, amit néhány évvel azelőtt senki sem gondolt volna. Kisséknek gyereke született.

Valamikor régen, amikor még nem Kiss Piroska, hanem Albert Piroska volt a neve, a polgári családban felnőtt ifjú nőnek érdekes előélete volt. Az vessen rá követ, aki maga büntelen, de ahogy mondani szokták – rossz társaságba keveredett. A keveredésnek művi vetélés lett a vége és még azután is elég hosszú időn át élet és halál közt lebegett. Amikor valahogy felépült a súlyos betegségből, megismerkedett a fiatal ügyvéd Kiss Ádámmal. A férfi akkor már eljutott ahhoz a gondolathoz, hogy az élet nem sokat ér, ha egyedül van benne az ember. Feleiséget keresett hát magának, s úgy látta, Piroska személyében meg is találta a társnak valót. Piroska húzódozott egy ideig, de aztán kerek perec elmesélte, hogy mik is történtek vele másfél évvel azelőtt, s hogy annak mi lett a következménye. Az őszinteség nagy hatással volt a férfire (minden nő tudja tapasztalás nélkül is, hogy mikor kell őszintének lenni), aki attól fogva még inkább ragaszkodott a házasság tervéhez. Piroska pedig nem is sokáig állt ellen, összeházasodtak. És ami mindkettőjük számára elképzelhetetlen volt, tíz évi meddő házasság után kislányuk született.

Ildikó születése vetett véget a Kati gyöngyéletének. Nem mintha akár Ádám, akár Piroska csak egy szóval, gesztussal is érzékeltette volna, sem tudat alatt, sem tudatosan, de hogy mi játszódik le ilyenkor egy kisgyerek lelkében, azt senki megmondani nem tudja. Látni is csak a következményeit szokták. Talán arra gondolt Kati, hogy vége a családnak, mehet vissza az árvaházba? Talán valami még rosszabbra? Magától lettek-e ilyen gondolatai, vagy esetleg akadt, mert majdnem mindig akad, egy „jóindulatú” vénasszony a szomszédságban, aki abban éli ki magát, hogy a védtelen kislányt ijesztgesse? Megannyi kérdés, amire nincs és soha nem is lesz felelet.

Kati egyébként sem volt soha kitarúlkózó kislány. A hallgatást korán megszokta. Most sem mondott semmit, csak – még az árvaházból magával hozott ravaszsággal – igyekezett pokollá tenni Ildinek, a kistestvérének az életét. Látta-e Kiss Ádám ezt a ravaszkodást? Vagy nem is látta? Ha látta, lehet, azt gondolta, hogy majd kinövi. És gondolt arra is, hogy végeredményben hároméves koráig Katinak lehetett annyi kínos tapasztalata, amennyi másnak egy életre elég.

Az idő közben telt és Kati is felsőbb osztályba érkezett. Az esze ekkor sem hagyta cserben, tanulni alig kellett, ugyanakkor a tanárai mind jobban csodálkoztak a hallgatagságán. Csak akkor beszélt, ha kérdezték és lehetőleg akkor is keveset.

Persze semmiképpen ne gondoljuk azt, hogy nem is volt belső élete. Az országban akkor kezdett a fiatalság magára ébredni, persze, hogy Katit sem hagyta hidegen ez a változás. És amikor a nyolcadik osztályban új fiú érkezett az osztályba, egyszeriben meglátta azt, hogy a világon fiúk is vannak, és hogy ő – lány.

De jaj! Ez az új srác alig törődött vele. Pedig szép kislány volt. De a párhuzamos osztályba járó Boros Csilla is ugyancsak szép volt. Neki is volt esze, s Katival ellentétben Csilla jellegzetesen társasági lény volt. Galambhegyi Mátyás tehát, akit a keresztnéve után Madár-nak kezdtek nevezni az osztályban, minden figyelmével Csilla felé fordult. Gyorsan ki is alakult

egy kis társaság, akik együtt jártak kirándulni, táncolni, néha cukrászdákba, amit a fiatalság általában szeretett. Kati megint kimaradt ebből is. Ekkor már olyan dühös lett, hogy alig tudta visszatartani magát, hogy ne robbanjon. De a robbanás mégis elkövetkezett, ha nem is úgy, ahogy azt ő szeretne volna. A fiatalok társasága feltűnt a hivatalosságoknak, s egyszer aztán a suliban megjelentek egyenruhás emberek. Ezek kérdezősködni kezdtek, rövid időre magukkal is vitték a társaság egy-két tagját, de aztán nem lévén semmi okuk, hogy másképp tegyenek, szép csendesén hazaengedték egyiket a másik után. Talán Mátyás, vagyis Madár volt az utolsó, akit szabadon engedtek. Kati ekkor még nem tudta, hogy ez miért volt így. Főleg, hogy éppen Csilla volt a legelső, akit elengedtek.

De Katira is sor került a kérdezősködésben.

Galambhegyi Mátyás – Madár – mint mondtam, az utolsó volt azok közül, akik a sorozatos kihallgatások után hazajöttek. Ezután még egy hetet járt abba az iskolába, majd elment. Az a hír járta róla, hogy a szülei másik iskolába adták.

Elmúlt még két nap és Katit is behívták.

Az iskolában, bár ez tilos volt, de a diákokkal nem lehet bírni, rendesen elterjedt pletyka szállt szájról szájra, hogy „így a szeku” meg hogy „úgy a szeku”...

Így hát Kati voltaképpen igen kellemesen lepődött meg, amikor oda bement. Természetesen ott sem mondott le már szokásává lett hallgatagságáról, arról, hogy csak arra felel, amit kérdeztek tőle, s arra is lehetőleg röviden. De úgy látszik ez a tiszteket – mert kettő volt belőlük – egyáltalán nem zavarta. Az egyik tiszt különben nagyon jóképű volt, a másiknak viszont olyan behízelt volt a modora, hogy a tizenhat éves diáklány nem tudta volna eldönteni, melyiket fogadja el udvarlónak, ha egyáltalán szóba jöhetett volna ilyesmi.

Ezek után nagyon meg volt lepve, amikor a kihallgatás végén véletlenül (vagy tán nem is véletlenül) kettesben maradva, az a tiszt, aki a jóképű volt, nem pedig a behízelt modorú, megkérdezte tőle, hogy nem akarna-e időnként az épületen kívül is találkozni vele. Mivel pedig meglepődött és tetszett is neki az elegáns tiszt, hát igent mondott. Ezután jónéhányszor találkoztak, sokat beszélgettek egymással az élet különböző dolgairól. Hogy a beszélgetéseken kívül történt-e köztük még más is, arról a krónika nem beszél. De ha véletlenül történt, ne irigyeljék tőlük!

Ez a barátság több hónapig tartott, egészen addig, míg a tisztet hosszabb időre el nem vezényelték a városból. Egy fél év telt el azután, majd még egy, s érzékelhető közelségbe került az érettségi, majd a továbbtanulás kérdése. Kati természetesen most sem tagadta meg önmagát, éppolyan könnyedén vette a szellemi akadályokat, mint addig is. Ádám kérdésére, hogy merrefelé szeretne orientálódni a későbbiekben, azt mondta, hogy legjobban a társadalom kérdései, azok jelenségei érdeklik.

– Hát, te tudod, lányom! – mondta sóhajtva az ügyvéd. – Nehéz terepet választottál, sok buktató van rajta. De nem akarlak befolyásolni. Tedd az, amit szeretnél!

Ebben az időben jelent meg hosszú kihagyás után megint a tiszt a városban.

– Szóval így döntöttél – szögezte le, némiképp elégedetten. – Szeretném azt hinni, hogy régebbi beszélgetéseink is szerepet játszottak ebben a döntésben.

A lány egy fejbólintással jelzett igent.

– Ebben az esetben szinte kötelességemnek érzem, hogy tovább is megpróbáljak erőmtől kitelően segíteni. Ne szólj közbe! – szólt tiltakozva, mert látta, hogy a fiatal lány ellene akar szólni. – Tudom, hogy apádék mindent megadnak, ami az anyagiakat illeti. Az én segítségem nem pénzügyi természetű lesz. Hallgass végig! Egészen véletlenül, van valamelyes beleszó-

lásom abba, hogy ki mehessen Moszkvába a Lomonoszov egyetemre. Ez ugyan ma már nem éppen olyan divatos, mint régebben, de attól még ugyanolyan nehéz és ugyanolyan színvonalas is, mint régebben.

Kati alig tudta visszatartani magát, hogy ott az utcán, ahol beszélgettek, össze ne csókolja ezért. És természetesen úgy is lett. A moszkvai egyetemet végezte el, kitűnő eredménnyel, ahogy akkoriban mondták: vörös diplomával.

A moszkvai élet nehéz volt és az egyetem már valóban kihívást jelentett még az ő értelmi képességeinek is, annál is inkább, mivel az első két évben még a nyelvtanulás is nehezítette. A negyedik év elvégzése után Demján Titusz tévészerelő megkérte, hogy legyen a felesége. Bár nem volt különösebben szerelmes a fiatalemberbe, mégis igent mondott neki. Magában, belül, tudta, hogy a tiszt nem venné el, más pedig nem volt a láthatáron. Az idő viszont kérlelhetően múlt, legalábbis a maga huszonkét évével azt hitte, ha tehát családot és gyermekeket akart, férfit kellett ahhoz szereznie.

A moszkvai egyetem előnyeit csak akkor látta meg igazán, amikor utána hazajött. Egyenesen a megyeszékhely elit iskolájába hívták meg tanítani. Mivel pedig a férje szintén a városban dolgozott, az élet a lehető legnyugodtabban, törésmentesen folyt tovább.

Utólag nehéz elhinni, de az az igazság, hogy Kati mélységesen hitt abban, amit tanított és tett. Az, hogy a nevelőapja ügyvéd volt, és az ő munkáján keresztül meg tudta látni a valóság árnyékos oldalait is, még jobban megerősítette ebben a hitében. Megtett hát mindent annak érdekében, hogy ezt a hitét átplántálja a fiatalabb nemzedékbe is. Ennek érdekében nem riadt vissza a durvább módszerektől sem.

Valahogy ebben a tudatban telt el az első három-négy év. Kati nagyon jóeszű nő volt, látta tehát, hogyne látta volna, hogy az építményen bizony csúnya repedések éktelenkednek. Hanem a repedéseket helyi okoknak tulajdonította. Az akkor még nem járta meg az agyát, hogy a helyi okok nem érvényesülhetnek ha nem biztos számukra az „általános talaj”. De ugyancsak repedezett a családi élet is. Demján Titusz nem bizonyult megfelelő társnak. A nagyon jóképű tévészerelőn csakhamar kiütött a természete. A nőket nagyon szerette, szellemileg sem volt igazából partner. És gyermekük sem lett. Ami pedig kívül játszódtott le, a társadalomban? Kati egy ideig úgy hitte, hogy az általa jóideje látott repedések csak az országon belül jelentkeznek, a hibás vezetés következtében. „Az alapelgondolás jó!” – szögezte le a tanári szobában egyszer, s ellentmondást nem tűrően.

„Igen, ha ezen a világon mind csupa angyalok élnének” – szólt nagyon csendesen az egyik kolleganő. Ehhez a kolleganőhöz – magyart tanított egyébként, és Ancsurinak becéztek azok, akik szerették – Kati ezentúl soha egyetlen szót sem volt hajlandó szólani. Amire Ancsuri csak a vállát vonogatta, úgylis elment egy év után még az országból is, de maga a közbeszólás megmérgezte a Kati lelkét, nem tudott tőle szabadulni.

Hogy ki volt a Lenkey Marcsi apja? Nem tudta senki. A rossz nyelvek szerint még maga az anyja se. Ez persze semmiképpen nem volt igaz, tudta ő, igencsak jól tudta, de befogta a száját és nem mondta el soha senkinek. E pillanatban él még, ezért nem mondhatni, hogy életében, de ezt, gondolom, nyugodtan előlegezhetjük.

Idősebb Igor Csaba legalábbis sejtette, de ő se beszélt erről senkinek. Csak sejtetni engedte, hogy olyan sötét események történtek a Marcsi születése előtt kilenc hónappal, hogy azt, bár sejtí, mondani nem meri senkinek. Pedig őt magát is meggyanúsították azzal az apasággal, de arra csak a vállát vonogatta, de különben is, mondta, ez az egész biológiailag lehetetlen és valóban, akkor, amikor ő Lenkey Julcsi körül kezdett legyeskedni, Marcsi már úton volt.

Aztán Csabát elvitték katonának, mire pedig leszerelt, Marcsi már megvolt. Ez nem akadályozta Csabát abban, hogy még vagy négy évig ne legyen együtt Julcsival, de aztán mégse lett házasság a dologból. Ennek okai többeken voltak, és a Marcsi léte éppen nem utolsó volt azok között. Csaba akkoriban nem volt hívó vagy vallásos, természetesen egyáltalán nem gondolt olyasmit, hogy a kislánynak egyenesen a pokolbéli ördög lett volna az apja, de mégis visszariadt az örökbefogadástól. Éppen amiatt, amit sejtett. Hiszen ki tudja, hogy milyen tulajdonságokat örököl egy gyermek az apjától? Hát nem lett házasság, Csaba az egyetemi évek alatt megismerkedett a város legszebb nőjével, azt elvette feleségül, pedig már két gyereke is volt az asszonynak, bár aztán az ő házasságuk is válással végződött. A válás után Csaba tovább tartotta a kapcsolatot mostohagyermekével, különösen az anyjuk halála után, hiszen azoknak akkorra már senkijük nem maradt. Azért időről időre még összejött Lenkey Julcsival, együtt maradtak egy darabig, de amikor Marcscira gondolt, mindig visszariadt a házasság gondolatától. Pedig addigra már jócskán lehiggadt, de mégis. „Vajon mi lehet egy ilyen titokzatos származás mögött, és mi várható ebből?” Nem, nem tudta elszánni magát. Aztán, már később, megismerte a későbbi feleségét, akibe éveken át reménytelenül szerelmes volt, s azután már szóba se került a Lenkey Julcsival lehetséges házasság.

Marcsi időközben felcseperedett, kedves kis teltkarcsú lány lett belőle. Férjhez is ment egy Tóth Laci nevű nagyon tisztességes sráchoz. Anti nevű kisfiúk született. Nos, ezt az Anti gyereket Csaba nagy élvezettel tanígtatta. Végül is amatőr történész volt, a gyerek pedig határozottan érdeklődést tanúsított, s amellet igen okos is volt. Valóságos élvezet volt tanítani.

Már pedig, akit ilyen sokan, ilyen jól nevelnek, abból csakis jó és okos ember lehet. Vajon tényleg így van ez? Anti mindenesetre az lett. Az egyetlen, amit esetleg felróhattak neki, az volt, hogy igen korán belekóstolt a politikába is. Az apja ugyan még büszke is volt erre, és végeredményben még mindig jobb, ha ilyen emberekből lesznek a politikusok, mintha más-milyenekből. Csabának ugyan lehet, hogy más lett volna a véleménye, de ő akkor már nem élt. Kettős gyilkosságnak esett áldozatul, feleségestől.

De hát, Anti. Még nem is érettségizett le, már egy ifjúsági szervezetnek volt a megválasztott országos elnöke. Igen gyorsan haladt hát előre a „politikai” karrierje. Ebben az évben pedig már ő kellett megszervezze az ASZISZ, vagyis az „Autonóm Székelyföldről Ifjúsági Szövetség” kétévenként tartandó találkozóját. Ezzel jó sok munkája volt, hisz’ ki akart tenni magáért.

Ez az ASZISZ egyébként olyan félig-meddig elismert szervezetnek számított, az állam vezetői alighanem azt gondolták magukban, hogy még mindig jobb, ha szem előtt vannak, s jól látható módon teszik, amit tesznek, mintha ugyanazt sötétben, láthatatlanul, s főleg ellenőrizhetetlenül tennék. Így legalább közbe lehet lépni, ha valami szerintük nem-szeretem dolog történik. No, meg is esett korábban akárhányszor, hogy különböző módokon közbeléptek. Emiatt aztán Anti ki is próbálta idejekorán, hogy milyen érzés is többedmagával az örszobán aludni. Nem hatotta meg túlságosan ez az élmény. Messze volt már ez a generáció attól, hogy szekus verőlegények kékre-zöldre verjék őket. A legtöbb, amit megéltek ilyenkor, valami – igaz, meglehetősen durva – taszigálás volt, de következménye annak sem lett. Nagyon igyekezett az állam jogállamnak mutatkozni Európa előtt. Anti hát elkönyvelte magában, hogy az ilyesmi ezzel jár, és ki kell bírni.

Most éppen azt találták ki, hogy valami nyári egyetemet szerveznek a témában. Persze nem éppen Anti lesz a főelőadó, bár amennyit tanult annak idején részben Csabától, de másoktól is, akár lehetett volna. Azért jobbnak látták komolyabb hírnevű előadók után nézni. Ebben a keresési hajszában találkozott össze véletlenül régi iskolatársával, Váradi Marival, aki Bekehátiék távoli rokona volt, s aki már iskolás korában is tetszett neki. Meg is hívta a rendezvényre, amit Mari örömmel el is fogadott.

Az a kifejezés, hogy nosztalgia, a változás utáni harmadik-ötödik évben lett divatos. Valami édesbús emlékezést jelent azokra az eseményekre, amelyek az emlékező fiatal korában történtek.

– A mi korosztályunk alighanem a proletár diktatúra idejére fog nosztalgiával gondolni – mondta Nemvaló István a barátjának. A barát természetesen nem ellenkezett, hiszen a gondolat magától értetődő volt.

Demján Kati nem volt nosztalgiazó típus, de egy idő után ő is határozottan egyre többet gondolt némi mélabúval a Moszkvában töltött öt évre. Hogy Titi, a férje, már egy ideje nem volt a régi, hát ezekben az emlékezésekben mindinkább felbukkant akkori férfiismerősének, Pável Petrovicsnak a neve, alakja is.

Pável Petrovics fiatal atomfizikus volt azokban az időkben, amikor ő, mármint Kati Moszkvában tanult. Lehet, sőt valószínű, hogy ő is tanult még, de már igen komoly feladatokat bíztek rá. Később eltűnt valamerre, az apja, Pjotr Ivanovics, akadémikus mesélte el egyszer egy zárt társaságban, hogy igen veszélyes küldetésben van a fia. Azt már csak itthon tudta meg, hogy Pável a csernobili tragédia és annak háttere kivizsgálására volt küldve. Sugárfertőzést kapott ott és meg is halt. Kati őszintén megsiratta akkor a nagydarab szőke, igazi orosz típus embert. Ám Pjotr Ivanics még mondott akkor, annak a beszélgetésnek a folyamán egy pár dolgot, amire akkor nem figyelt, most viszont egyre több alkalommal eszébe jutott.

– Tudja, kedves Katerina Adamovna, vannak bizonyos dolgok, amiket nem mondhatok el, még magának se – érzékeltette az idős akadémikus. – De talán ennyit mégis elmondhatok: a mi tudományunk, a szovjet tudomány nem ott végződik ám, amit maguk meg a többi országok kémei észlelnek abból. Nagyon nagy ország ez a mi országunk és nagyon sok ember él benne. És a sok ember közül nagyon sok tehetségest is ki lehet választani. Ha pedig vannak ilyenek, akkor azoknak eredményeik is vannak. Csakhogy, jaj! Nem lehet ám egyből nagy-dobra verni ezeket az eredményeket. Kétfelé is vigyáznunk kell. Kifelé is, hogy senki ne értesüljön idő előtt azokról az eredményekről, mert nagyon veszélyes lehet, de felfelé is, mert sajnos nincs a világon az a hatalom, ahova felelőtlen emberek be ne tudnának férközni. Ezért abban, ami a szovjet tudományról köztudott, abban elég sok a dezinformáció is. De higgye el! Nagyon tehetséges, nagyon okos emberek vannak minden téren. Emlékezni fog erre később, kérem?

Aztán az orvostudományra is ráterelődött a szó, Kati már nem is emlékezett rá, nem tudni miért, hogy ő, vagy Pjotr Ivanics volt a kezdeményező. Mindenesetre annyit mondott az idős tudós, hogy azzal is vigyázni kell, mert a biológia is kétélű fegyver. Lehet vele használni is, de gyilkolni is könnyű.

Ez a beszélgetés mostanában egyre többször eszébe jutott Katinak, s mind csak találgatta, hogy mit is akart neki ezzel mondani az akadémikus? Lehetséges lenne, hogy..... Pável él? De jó lenne megint beszélgetni vele! Persze, ez nem lehetséges.

A változás egyébként gyökeresen megváltoztatta az ő életét is, de nem éppen kellemes irányban. Az egyetemről, ahol azelőtt tanított, egyszer csak valami mondvacsinált ürüggyel elbocsájtották. A megyei tanfelügyelőségen kapott állást egy ideig, de mivel éppen ez az időszak olyan volt az ő családi életében is mint egy kálvária, hát... gyengének bizonyult. Ez a gyengeség az alkohol túlságos élvezetét jelentette. Igaz, csak addig, míg Tititől nem sikerült elválnia, de annyi is túl sok volt. A tanfelügyelőségi munkájának a válás kimondása után nem sokkal vége lett. Ami azután történt? Egy rövid, de viharos szerelem egy volt tanítványával, aki szintén nem a tanult szakmájában találta meg az értelmet, hanem gazdálkodott. Sikeresen méghozzá. Onnan szinte menekülésszerűen távozott. De megtanult tőle valamit. Azt, hogy ő is meg tud élni, méghozzá jól is, ebben az új világban. Könyvelni kezdett kisebb cégeknek.

Ennek most nem egészen egy éve. Azóta csak édeggel egy kis hónaposszobában, készíti a kis cégek könyvelését. Egész jól meg lehet belőle élni, ha az ember annyi rendszerességet tanult, mint ő.

Férfi nem jelent meg az életében azóta sem. Vajon hol lehet most Pável Petrovics? Tényleg él, vagy csak ő képzei ezt el magának, mert szeretné, ha élne? Vagy mit csinálhat Káli Bertalan, a gazda? Milyen jó lenne néha elbeszélgetni egyikükkel! Valamelyikkel. Ők talán nem is tudják, hogy milyen sokban hasonlítanak egymásra. A kicsi, csúnya gazda és a nagy testes orosz fizikus.

Kezdetben nagyon idegen volt az új világ. Hiszen tanult ő annak idején a kapitalizmusról, sokat is, de ez? Ez nem volt kapitalizmus. Vagy legalábbis nem az a kapitalizmus, amiről ő olyan sokat tudott. Igaz, a vége felé a szocializmus sem az volt, amire őt Moszkvában felkészítették.

Így ábrándozott néha, délutánonként, amikor a napi munkáját már elvégezte, hiszen tavasz volt, március, ő pedig negyvenegy éves, egészséges nő. Eközben pedig az, akit maga mellett szeretett volna tudni, éppen nem volt messze tőle.

Az a szerkezet, amelyben a férfi feküdt, hasonlított azokhoz a szerkezetekhez, amelyeket sci-fi írók szoktak leírni, hogy hosszú utakon az űrhajósok abban vannak eltéve, hibernálva, a hosszú idő kivárására. Aminthogy tényleg valami hasonlóra is szolgált.

Valamiért leállhatott az áramszolgáltatás, mert a „koporsó” fedele automatikusan kipattant. A benne fekvő férfi felébredt. Egy pillanatig nem is tudta, hol van, de aztán visszatért az emlékezete – sokszor történt már ilyesmi – és rájött. Megdörzsölte a szemét, nyújtózkodott egyet és kikászálódott a dobozból. Egyébként ők egymás között is koporsónak nevezték. Még viccelődtek is azon, hogy mi lesz, ha egyszer végleg ott maradnak. Volt valami sejtésük arról, hogy a küldetés, amelyben részt vesznek, annyira titkos, hogy ha valami okból idő előtt vége lesz, úgysem hagyják őket életben. De ezt a veszélyt, meg még sok egyebet is, vállalták, mert a feladat annyira érdekes volt.

„De vajon mi történhetett?” kérdezte, mert azonnal észrevette azt is, hogy azok a sugárzó testek, amelyek a dobozban a továbbélést és a fizikai kondíció megőrzését biztosították, mind kialudtak. „Akkor tehát vége a nyugodt álomnak, el kell innét tűnni!” mondta még saját magának. Megkereste a ruháit, s gyorsan felöltözött. Fázott is. Csak azután nézett körül a szobában. Az asztalon nem volt sem víz, sem ennivaló, mint máskor szokott lenni. A kapcsolóhoz ment, meggyújtotta a villanyt. Nem gyúlt meg. Gondolkozott egy kicsit. Ha áramkimaradás van, akkor automatikusan be kell induljon a saját generátor. Kiment az ajtón a generátorházba. A gépezet a helyén volt, de semmi üzemanyag nem volt benne.

„Na, még jó, hogy életben maradtam.” Ezúttal hálás szívvel gondolt azokra a mérnökökre és technikusokra, akik az egész berendezést összeállították. Úgy látszik, olyan biztonsági rendszert építettek be, amely a teljes elhagyatottság esetében sem hagyta meghalni. Most már teljesen ébren volt. Még az is eszébe jutott, hogy a tervezők egy bizonyos esetre, mégpedig akkor, ha az életben maradás veszélyesebb lenne, mint ha nem maradna életben, lehetővé tették a „kegyes halált”. Most már tudta, mi történhetett. Leállították az egész projektet. „De akkor miért nem halt meg?”

Természetesen már jó régen megtalálta azt a vékony kanült, amely ilyen esetben egy biztos és gyorsan ölő mérget fecskendezett volna bele. Még csak nem is tudott volna semmiről. „Jobb, mint a kínok!” gondolta akkor, s nem tett semmit a hatástalanítására. Most behajolt a „koporsóba”. Megpróbálta egészen elfordítani a nyakát, hogy lássa a tüt. Meg is látta. Tényleg ott

volt, ki is nyúlt a tokjából. Alatta valami két csepp folyadék, ez volt a méreg. „Mellé ment.” Állapította meg. „Na, ezt elszúrták. Igen, de akkor mi legyen?”

Pénze az nincs. A bankszámláján biztos nem hagytak egy vasat sem, minek is halottnak a pénz? Ettől a gondolattól aztán teljes sebességbe kapcsol az agya. És tudta, hogy ilyen esetekre is felkészítették egymást. Ezt már nem az utasításoknak megfelelően történt, hanem a csoport tagjai egymás között.

„De hiszen akkor van pénzem!” Kiment a házból a kis vészhelyiséghez, s tényleg ott volt a pénz. És iratok is voltak. A legutóbb használt nevére.

„Na, most nem szabad hibázni!”

Volt a szobában egy jó nagy táska, abba pakolta bele a kincseinek egyik részét. Egy másik részt otthagyt a vészhelyiségben, remélve, hogy nem fogják egyszerre két helyen is kirabolni. Aztán elindult, hogy belevesse magát a város délutáni forgalmába. Tudta, hogy hova akar menni. Teljesen éber volt. Még tett egy kísérletet. Egy banknál lekérte a bankkártyájának a mérlegét. És rájött, hogy sok pénz van azon is. Úgy látszik, hogy olyan gyorsan kellett befejezni az egészet, hogy nem maradt idő még ilyen kicsiségekre is. Vagy az is lehet, hogy később valaki még visszajön. Egy okkal több, hogy eltűnjön. Bement a bankba, megszüntette azt a számlát és a rajta levő pénzt egy másik bankban egy másik számlára tette fel. Kicsi védelem, de egyelőre ennyire futotta. A többit majd később. És sietve elindult az állomás felé.

„Ha valamit nem értesz, akkor az a legjobb amit tehetsz, hogy utána jársz!”

Ezt Pável Petrovics mondta még akkoriban, a régi moszkvai években. Az új világot pedig Kati eleinte semmiképp se értette.

Még a Káli Bercivel folytatott idill idején történt, hogy egyszer üzenetet talált a számítógépen a saját maga számára. Nem a munkával kapcsolatosat, sem pedig a gazda számára valót, hanem olyat, ami kifejezetten neki szólt. Katerina Adamovna Kiss számára. Olyan ideges lett menten, hogy alig tudta elvégezni a munkáját. Amikor aztán volt egy kis ideje is, gyorsan elolvasta. Rövid volt az üzenet, mindössze annyi, hogy egy bizonyos napon, este, menjen ki a v.-i állomásra a szatmári gyorshoz. Aláírásnak pedig Pjotr Ivanovics Jorgest.

Erről semmiképpen nem szólhatott senkinek sem. Hiszen hogyan is magyarázza meg például Bercinek, vagy akár Margitnak is, hogy kicsoda számára ez a Pjotr Ivanovics? Mindezzel párhuzamosan még egy olyan esemény történt, ami meghatározta az élete további menetét. A következő napon, nagyjából délidőben, ráadásul olyankor, amikor az egész háznép el volt széledve valamerre, csengetett valaki a bejárati ajtón. Nem szeretett fogadni senkit sem, aki a családhoz tartozhatott bármilyen fokon is, de ezúttal kénytelen volt ő maga ajtót nyitni.

A mostohatestvére állt az ajtóban, mint maga a végzet, személyesen. Akinek a számlájára annyi komizást követett el gyerekkorában. A meglepetéstől a lába is elgyengült. Egy pillanatig csak állt, mint aki megmeredt, aztán pedig páni félelem lett úrrá rajta. Egyetlen másodperc alatt végigfutott az agyán mindaz, amit a húga ellen valaha elkövetett a gyerekkori, mostohatestvéri féltékenység hatására. Aztán reszketve sarkon fordult és bement a házba. De úgy látszik, Ildi se érezte jobban magát, mert sem utána nem jött, sem pedig nem szólt egy szót sem. Amikor jó két perc múltán annyira magához tért, hogy meg tudott mozdulni, lopva kinézett a függöny mögül. Ildi már nem volt ott.

Leült, vagy inkább lerogyott gondolkodni. Gyorsan bekapcsolta a számítógépet, s letörölte a nemzetközi, franciás helyesírással írt orosz nyelvű levelet. „Mi lesz most?” Itt nem maradhat, ez világos. De akkor hova? Merre? Még négy napig kínlódott ott magában, közben össze-

gyűjtve ami kevés nélkülözhetetlen holmija volt, és az éjszaka leple alatt távozott, lopva, mint a tolvaj. Találgathatta aztán Berci is meg a család is, hogy mi lett vele olyan hirtelen.

A nagy lelki traumákat sokszor nagy feloldódás szokta követni. Ilyen feloldódás volt az, amikor meglátta Pjotr Ivanovicsot a gyorsvonal lépcsőjén.

– Drága Pjotr Ivanics, ha tudná, mennyire örülök, hogy látom!²

A professzor csak pislogni tudott ilyen szívélyes fogadtatás hallatán. A férfi egyébként jócskán megöregedett, amióta nem látta, de a szeme azért még most is fiatalosan csillogott.

– Én is örülök ám, kedves Katerina Adamovna! Hisz maga nélkül azt sem tudom, mihez fogjak ebben az idegen országban.

– Nem volt még errefelé?

– Csak egyszer régen Bukarestben, de nem tetszett.

– Na, Bukarestet aligha lehet összehasonlítani ezzel a vidékkel – nevetett Kati, mert ahogy az idős orvost meglátta, a nevető kedve is visszatért.

– Akkor hát, menjünk valahová, ahol én is kinyújthatom a lábamat, meg aztán beszélgetünk is, mert nemcsak, hogy régen találkoztunk, de van ám beszélgetnivalónk azonkívül is!

– Hova mennénk? Természetesen már van szállása ott, ahol átmenetileg én is lakom. Annyit beszélgethetünk majd, amennyit csak akar.

– Na, azért az időm sajnos nekem sem végtelen, de gondolom magának sem. Ezért egyezzünk meg abban, hogy holnap beszélgetünk, ma azért szeretném kipihenni magam, mert mint látja, öreg ember lettem. Aztán pedig holnapután mindenki megy majd a maga dolgára.

Ez aztán eszébe juttatta Katinak az egész nyomorúságát.

– Dolgára? Hol van énnekem már dolgom!

– Ejnye, de szomorú! Hát, ha semmiképpen nincs dolga, majd adok én dolgot magának! Hiszen részben azért is jöttem. Hanem előbb még van egy büntetése. A szomorúsága miatt. Ami abban áll, hogy végig kell engem hallgatnia. Még ma este. Csak annyi időt kérek, hogy egy kicsit kipihenjem magamat. Jó lesz így?

---

² Mivel a történet több nyelven folyik, főleg magyarul, de néha oroszul, vagy románul is, ezért a könnyebbség okáért mindet fordításban írom le.

A professzor meséje

– Tudja, kedves Katerina Adamovna, a legjobb lesz, ha a fiamnál kezdem. Emlékszik még rá? De mit is kérdezek, hiszen szerették egymást. Az ilyesmit nem lehet elfelejteni, akármennyi idő telt is el azóta.

– Él?

– Tudtam, hogy azonnal belekérdez. Jó. Ezt elmondhatom. Bizonyos értelemben él. De sajnos magán ezzel nem segíthet. Ellenben, ha kívárra a végét, szép sorjában mindent meg fog tudni, amit egyáltalán elmondhatok. Mert sajnos, még ma sem mondhatok el éppen mindent. Ennyit is csak magának mondok el, mert tudom, hogy mennyire tud hallgatni.

Nahát, valamikor régen, még Moszkvában, azt mondtam magának, hogy az a mi szovjet tudományunk nem volt éppen elejétől a végéig olyan megmosolyogni való, olyan bohóckodás, mint amilyennek a külföld számára tűnt abból, amit szabad volt közölnünk velük. Hogy miért titkolóztunk még a saját vezetőségünk előtt is, azt is elmondtam, remélem, nem kényszerít most arra, hogy megismételjem, mert nagy szégyen lenne. Bár ma már akár sarkosabban is fogalmazhatnék. Biz’ a mi vezetőségünk sem volt jobb semmivel sem a többinél. Sőt, mivel bizonyos értelemben sarokba voltunk szorítva, még olyanabb kellett legyen. Maga ebből nem sokat tudott annak idején, mert egyrészt teletömték a fejét mindenfélével, ami nem volt éppen szemenszedett hazugság, de mindig hiányzott belőle az igazságnak a másik fele. Maga meg, mint minden fiatal, meglehetősen mereven ragaszkodott ahhoz, amit tanítottak. Nem hibás ebben, a fiammal is rengeteg vitám volt annak idején hasonló dolgok miatt, amíg be nem láttam, hogy legjobb azt az időre hagyni, mert amúgy is elrendeződik magától. A maga esetében minden valószínűség szerint el is rendeződött, legalábbis részben, de Pávelnek nem volt ideje rá. Akkor én úgy gondoltam.

No hát, a legteljesebb titoktartás mellett elküldték Csernobilba, felmérni a katasztrófa okozta károkat. El is végezte a munkáját becsülettel, de ugyanakkor olyan sugárfertőzést kapott, hogy néhány hét heroikus kezelés után is a halálán volt. Már erről tud, ugye?

Kati csak könnyes szemmel bólogatott.

– No hát, akkor, amikor már úgy nézett ki, hogy minden remény veszve van, felkeresett egy kolléga. Fiatalabb volt nálam, amolyan mindig lázadó, mindennel kötekedő típus, de valóban jó fej. Azt kérdezte, hogy mire lennék hajlandó a fiam életéért? Azt feleltem, hogy mindenre, és azt is gondoltam. Nem voltam szegény ember, s gondoltam, az összegyűjtött vagyonom kell neki. Mint kiderült, szó sem volt ilyesmiről. Na, de ahhoz, hogy ezt megértse, szükséges egyet s mást elmondanom a szovjet gyógyászat akkori útjairól.

Tehát:

A világon mindenütt a gyógyítás a legnagyobb mértékben kémiai szerek segítségével szokott megtörténni. Vannak ugyan kis jelentőségű kísérletek a fizikai behatások alkalmazására is, mint a fizikoterápia például, de ezek valósággal őseMBERI szinten vannak. Én mondom, tehát elhiheti. Nem is lehet máshogy. Gondolja el, ha most, amikor a legtöbb esetre jól bevált szereink vannak, elkezdene valaki a fizika eszköztárával kísérletezni. Azt hiszem, a minimum az lenne, hogy megfeszítenék. És okkal, joggal. Hiszen beteg embereken kísérletezni akkor, amikor ez nem feltétlenül szükséges, az nem más, mint a legordinárébb sarlatánság.

És mégis, volt egy kis csoport Moszkvában, akik pont ezt tették. Még hozzá meglehetősen sikerrel. Alig hiszem, hogy messze voltak egy nagy áttöréstől akkor, amikor a fiammal az történt, ami történt.

No hát, ez a csoport természetesen nem működött, nem is működhetett csak úgy vaktában, mindentől és mindenkitől elhatárolva. Külföldi kapcsolataik voltak nekik, a legfelső vezetés által láttamozva és megengedve, természetesen a legteljesebb titokban.

Kati csak nézett nagyra nyílt szemekkel. Sejtette már, mi következik.

– Ez tehát egy nemzetközi csoport volt. Ma úgy hívnák, team. Ja kérem, a szovjet felső vezetés tagjai sem voltak mind tökkelütöttek. Ők is tudták, hogy az, ami volt, nem megy úgy tovább a végtelenségig. Igyekeztek hát, ahogy lehetett, felkészülni arra, ami majd következik. Utána.

– És akkor jött hozzám az a fiatal kolléga, és kérte tőlem a fiamat. Majdnem azt mondtam, hogy a testét. Pedig akkor még biztosan élt. Azt mondta, hogy minden eszközük együtt van ahhoz, hogy meggyógyítsák. De ennek fejében egyet meg kellett ígérnem. Nem látom többé, nem hallok róla, nem keresem a fiammal a kapcsolatot. Ők be fogják nekem bizonyítani, hogy él és jól van, de nem fogok tudni róla attól fogva. Melyik apa ne ígérte volna meg abban a helyzetben? Gondolja meg, ők még a temetését is megrendezték, miközben én jól tudtam, hogy él és egyre jobban gyógyul. Merthogy láttam többször is. Persze üvegen keresztül, de azt meg is értettem, mert tudtam, hogy mennyire gyenge ilyenkor a fertőzésekkel szemben. De ő volt, Pável, ez minden kétséget kizár.

– És most? – vetette közbe Kati, mint ahogy bármelyik nő tette volna az ő helyében.

– Most? Na, hát azóta többszörösen változott a helyzet. A Szovjet Birodalomnak egy jó ideje vége, nekünk pedig megadatott egy olyan Oroszországban élnünk le megmaradt éveinket, amely egyre inkább magára talál a népek nagy közösségében. A biológiai kísérletek ma már csak annyira titkosak, mint bárhol a világon. Ha most aktív lennék, igen jól érezném magam a bőrömben.

– Na, de...

– Igen. Na, de a fiam. Vele sincs semmi baj, él, és egy olyan csoport munkájában vesz részt, ami a jellegénél fogva szigorúan titkos, tehát most sem láthatom. Milyen ez a csoport? Amelyeknek egyébként éppen Pável az egyik vezetője. Annyit tudok róluk, hogy az emberiség közös kincsének a megmentésén dolgoznak. Nem ám épületekről, vagy ki tudja, aranyról van szó! A legértékesebb az emberi elme terméke. Igaz, abból néha értéktelen dolgok is ki szoktak jönni, de azokat nem kell menteni. Megmaradnak úgy is. – A professzor most először mosolyodott el az este folyamán. – Na hát, én ebben a munkában közvetlenül természetesen nem veszek részt. A korom miatt ezt nem is tehetném. De, mivel megtudtam legalább ennyit a fiam munkájáról, engem is érdekelni kezdett az egész és – milyen az ember – a lehetőségeimhez képest (mert azért még vannak ám) megpróbáltam magam beleásni egy kicsit az emberiségnek ezekbe a közös dolgaiba, és, most nagyon óvatosnak kellennem, azt hiszem érdekes dolgot találtam. Aminek következtében látogattam most meg magát, drága Katerina Adamovna.

– Ezek szerint én olyan nagyon értékes lennék? – mosolyodott el Kati.

– Minden bizonnyal, maga nagyon értékes ember. De pillanatnyilag nem éppenséggel csak egyetlen emberről van szó. És ténylegesen a segítségét szeretném kérni. Ha lehet. Ha nem lehet, akkor sem tragédia.

– De hát miről is van szó? – kezdett Kati érdeklődni.

– Na végre, érdekelni kezdi! Meghallgat? Türelem kell hozzá.

– Persze, hogy meghallgatom. Nagyon érdekel!

– Nahát, akkor egy kicsit megint Ádámtól és Évától kell kezdenem. Szóval: a Pável (és csoportja) munkája iránt érdeklődve, minduntalan beleütköztem ugyanabba a dologba.

– És mi az a dolog?

– Az a dolog egy hely. Ez a hely, ahol maga is él, kedves Katerina Adamovna.

- A város?
- Nem a tartomány. Ma azt mondanák, hogy régió. Valaha ország volt és úgy nevezték, hogy Erdély.
- Igen, tudom.
- Rá kellett jönnöm, hogy ez Európa, de lehet, hogy talán a világ legkülönösebb helye. Lehet, hogy a legértékesebb is.
- És erre miből jött rá, Pjotr Ivanovics?
- Abból, hogy itt úgy teremnek az igazán különös, igazán jellegzetes egyéniségek, mint eső után a gomba. Már ott tartunk, hogy ez fel se tűnik az ittlakóknak. De lehet, hogy senkinek. Tudja, valamikor volt nekünk Moszkvában egy kis társaságunk. Nekünk, akik nem értettünk teljesen egyet az akkori vezetéssel. Nos hát, tudja, hogy akkoriban sok embert megfigyeltek, többek között engem is. Ezért néhányan rákaptunk arra, hogy hosszú gyalogos kirándulásokat tegyünk a város határában. Ilyenkor tudtuk egymással közölni azokat a gondolatokat, amelyeket a vezetőség nem díjazott volna.
- Ezek szerint ön, Pjotr Ivanics, nem volt kommunista?
- Hát azok szerint a kritériumok szerint, amelyek akkor érvényben voltak, semmiképpen sem.
- De hát nekem...
- Igen, magának mindenki azt mondta, hogy igen. Ennek sajnos így kellett lennie, mert különben mindnyájunkat lefűlelték volna.
- Azért jelezhetette volna valamilyen formában! – mondta Kati sértődötten.
- Higgyc el, nem lehetett. Később már a fiam miatt sem. Most nagyon haragszik?
- Most már nem. Azóta én is megláttam ezt-azt. De mondja tovább! Félbeszakítottam.
- Na, hát ebben a társaságban több történész is volt. Igen nagy nevek. Egy kazani, egy moszkvai (voltaképpen történész dinasztia tagja), de néha eljött Ankarából M.E. is. Tudnia kell, hogy az én családom nem teljesen orosz. Apai részről tatár vagyok.
- Innen a különös név.
- Pontosan. Hát, mindjárt a változás után, egy erdélyi férfiú levelezni kezdett a török professzorral. Igen érdekes gondolatai voltak a rovás típusú írásokkal kapcsolatban. Ez aztán megmutatta a leveleket a mi kazani emberünknek, és végül Kyzlaszovhoz is eljutott. Onnan pedig hozzám. És akkor érdeklődni kezdtem, hogy ki is ez az ember. Kiderült, hogy egész csoportja van neki is. Érdekes emberekből.
- És?
- Semmi. Amikorra felvehettem volna vele a kapcsolatot, megölték.
- Kik?
- Na látja, Katerina, ez a nagy kérdés. Mert azt igazából ma sem lehet biztonsággal tudni. De megölték, méghozzá feleségestől. A felesége zsidó származású volt egyébként, vagy legalábbis volt Izraelben.³ Nem lehet róla sokat tudni. Látja most már, hogy miért kell az ilyen

---

³ Nagy orosz orvosprofesszorok se tudhatnak éppen mindent. Tünde, a Csaba felesége ugyanis nem zsidó származású volt, hanem, kis mértékben ugyan, de román. Zsidó származást csak felvágásból mondott. Néha.

elmék mentésére külön erőket mozgósítani? Mert vannak olyan aljadékok, akiknek már a létezésük is annyira nem tetszik, hogy még gyilkosságra, kettős gyilkosságra is vetemednek.

– És volt nekik valamilyen csoportjuk.

– Vagy legalábbis társaságuk. Csupa érdekes emberből. Volt köztük egy költő házaspár, egy idős orvos, rendőrnnyomozó özvegye, egy fogorvos...

– Na, az biztosan nem volt valami érdekes ember! – rázkódott meg Kati már csak a gondolatától is a fogorvosnak.

– De bizony az kellett legyen, mert hogy öngyilkos lett. Beláthatja, az ilyesmi nem jellemző a fogorvosokra.

– És aztán? Mi lett?

– Úgy érti, hogy a Csaba (így hívták a központi embert) halála után? Na, hát ez a legérdekesebb. Több kis csoport alakult, mintha egy sokmagvú gyümölcsöt a földre taposnak, aztán minden kis magjából új növény kel ki.

– Ez tényleg érdekes. De mi lenne az én dolgom ebben az egészben?

– A magáé, kedves? Menjen emberek közé! Kössön ismeretségeket! Találjon még ehhez hasonló társaságokat! Vagy találja meg ennek a társaságnak az utódait! Bármelyiket is sikerül megtennie, nagyon sokat segít nekem. És persze, mondanom sem kell, Pávelnek is.

Kati azt tervezte, hogy másnap kicipeli az idős professzort a város híres strandjára, de ebből a tervéből nem lett semmi. Mivel másnap reggel, amikor a szállodai szobájában kereste volna, megtudta, hogy Pjotr Ivanovics már kora reggel eltávozott. Neki a címét hagyta meg, a moszkvait természetesen, meg egy rövid levelet kézzel írva, ezúttal cirill betűkkel, oroszul, hogy elnézést kér, de tovább már nem lehet a terhére, de különben is sürgős útja van.

„A fiát keresi, biztos!” nyugodott bele Kati. És azon kezdett el gondolkozni, hogyan fogja a gyakorlatban megvalósítani azt, amit az idős ember kért tőle.

Ha valaki egy olyan társaságot keres, amely egyáltalán nem rejtőzködik, akkor úgy tűnik, könnyű dolga van. Csak fel kell lapozni a telefonkönyvet, vagy az internetes közösségi portálokon is lehet keresgélni, előbb-utóbb ráakad. De ha már úgy szeretné mindezt véghezvinni, hogy neki magának eleinte legalábbis ne nagyon maradjon nyoma, a dolog nehezebbé válik. Katinak is főtt a feje eleinte, míg rá nem jött, hogy Káli Bercinek valami – már nemigen emlékezett, hogy miféle – kapcsolata van az Igor családdal. Persze, egy percre sem gondolt arra, hogy felújítaná a kapcsolatot Bercivel, de kiindulópontnak jó lehet. Jó is lett, mert kiderült, hogy Bercinek az élettársa nem más, mint a Galambhegyi Mátyás elvált felesége. Mátyásról pedig már iskolás korában tudta, hogy a külföldön élő Galambhegyiekkel rokon, s akiknek egy leszármazottja sokat járt egy időben az Igor-féle társaságba.

„Vajon hogy nézhet ki most?” gondolkodott, mert visszaemlékezett arra, hogy iskolás korában milyen szerelmes volt Mátyásba. „Nagyon megöregedett? Á, dehogy, az nem lehet. Én se öregedtem meg valami nagyon.”

Aztán azon kezdett ábrándozni, hogy jó lenne-e felvenni a kapcsolatot most, ennyi idő után Mátyással, akinek a jelek szerint most éppen nincs senkije. Aztán azzal zárta le magában a témát, hogy azt majd úgyis megoldja az idő.

Nem is olyan nagyon messze attól, ahol Kati így töprengett, csak éppen a város másik végén, szintén érdekes dolgok történtek. Ott, egy nagyobb helyiségben, vagy harminc fiatal, legfeljebb középkorú férfi gyűlt össze. Köztük az egyik, olyan negyven és ötven év közötti, magas, vékony testalkatú, indifferens arc kifejezésű ember vitte a hangot.

– Vagyis, testvéreim, úgy tűnik, hogy hiába voltak százszor is a földbe döngölve, most ezeknek mégis és már megint tüntetni, gyülekezni van kedvük! El akarják venni tőlünk ezt a földet, amelyen harmincezer éve otthon vagyunk! (A haver igencsak messze kellett volna menjen, ha meg akarta volna látogatni a dédnagyapja sírját, de ezt nem sokan tudták róla.)

Ezért hát az az ajánlatom, hogy vegyétek, vegyünk fel ezeket a ruhákat, s vegyüljünk el azok között a rendőrök között, akik a rendezvényüket biztosítják. Hogy aztán akkor mit fogunk tenni, az majd elvállik, én mindenesetre idejében megérdeklődöm, s kidolgozom a tennivalót. Pontosan.

A hosszú asztalon rendőr egyenruhák voltak kiterítve sorban.

Ha az ember el akar tűnni, legjobb elvegyülni a tömegben. Nem ad az állandó vagy végleges védelmet, de a pillanatnyi védelme hatásos és maga az ember észrevehetetlen lesz. Csak a pókerarcot kell feltenni, mert ha valaki ideges, izeg-mozog, akkor mindig akad valaki, aki megjegyzi.

Az a férfi, aki egy kissé előbb az áramszünetre s az elhagyatottságra ébredt, szintén ezt tette. A ruhája persze új volt, erről nem tehetett, de beszerezni egy viseltes, sőt foltozott ruhát, még nagyobb kockázat lett volna. „No, majd később lesz ez még rongyos is, csak túlságosan ne legyen!” gondolta magában. Meg aztán van azért a szegény emberek között is olyan, aki pedáns a ruhájára. Az arca természetesen kezdett borostás lenni, de egyelőre borotvát venni nem volt ideje. Na, majd később azt is beszerzi. Jegyet vett tehát és felszállt egy rövid távon közlekedő személyvonat második osztályára.

A vonatban az a jellegzetes szag uralkodott, ami állandó szokott lenni. Éppen mellette egy nagykalapos cigány ember ült. Abból a bádogos fajtából volt, vagyis a szag nem tőle eredt. A mi emberünk lassan beszédbe elegyedett vele. Kiderült, hogy Gábor Gáspár a neve és tényleg bádogos munkával foglalkozik.

– Kevesen maradtunk! – panaszkodott. – A legtöbben inkább csak üzletelnek már. De én azért szeretem a bádog hersegését, amikor vágom vagy hajlítom. Szóval, nem is gazdagodtam meg, mint a hunyadiak. De azért nem élek rosszul.

Bánffyhunyadon akkoriban épült az a palotasor, aminek ma már turisztikai jelentősége van, s amelynek mind cigányok az építői.

A mi emberünknek lassan körvonalazódni kezdett a fejében egy terv. Megkérdezte, merre utazik.

– Szatmárra – volt a felelet.

– Élnek ott sokan cigányok?

– Élnek, de a legtöbb nem az én fajtám. Mi, Gáborok, előkelőbbek vagyunk. A többi... – legyintett a kezével. Nem is ott laknak, ahol mi.

– És előfordul, hogy közülük valaki kitanulja a mesterséget, s aztán abból él?

– Előfordul, de nem sűrűn. Ők úgy élnek, ahogy tanulták, mink is úgy élünk, ahogy mi tanultuk.

Az épületes beszélgetés még folyt egy darabig, hol elakadt, hol újrakezdődött, és az emberünk a végefelé egyre jobban ragaszkodott az útitársához. De aztán elérkezett az ideje, hogy le kellett szállniuk. Ekkor már mindketten sajnálták, hogy többet soha nem látják egymást.

Galambhegyi Mátyásnak elég baja volt diákkorában amiatt, hogy mágnásnak született. Még olyan is történt vele, hogy majdnem elvitték valami átnevelő táborba, olyasmiért, amiről tudomása sem volt. És ráadásul még csak nem is ő volt a grófi sarjadék, hanem Sándor, egy távolabbi unokatestvér. Ő persze a proletár diktatúra első jelére megugrott, s haza se jött Németországból, csak akkor, amikor már mindennek vége volt, s új rendszer kezdődött. Igaz, egyszer akart, de akkor furcsa dolgok történtek halott apjával, s emiatt jobbnak látta lemondani az utazást. Az történt ugyanis, hogy az idősebbik Galambhegyi kifejezte azt az óhaját, miszerint hazai földben akarja aludni örök álmát. Ez az óhaj teljesült is, csak annyi történt, hogy útközben, a leplombált fémkoporsóban – szénné égett. Sok embernek ütött szeget a fejébe ez a történet, de hát végül is, „por és hamu vagyunk!” Az idősebb gróf legalább pontosan betartotta a Halotti Beszéd ígését. Ebből kifolyólag aztán, no meg azért is, mivel ezt az esetet soha fel nem derítették igazából, Sándor gróf elhatározta, hogy amíg az országban valamilyen formában kommunizmus van, ő pedig haza nem jön, még látogatóba sem.

Na de Mátyás! Őt akkor, amikor az a bizonyos diákper lefolyt, amiatt sokan a Duna-csatornánál kötöttek ki ásóval a kezükben, s mivel semmit sem lehetett rábizonyítani, elhelyezték abból az iskolából egy másikba, amely a város szélén állt. Tanulni abban az iskolában is lehetett, ha akart az ember. Ő pedig akart. Olyannyira, hogy még egyetemre is gondolt. El is ment, fel is vették.

A felvételre menve történt valami, ami aztán később az egész életére kihatott. Mátyás ugyanis jó fiú volt. Nagyon. A szülei amolyan tisztességes szegénységben éltek, hisz már a kommunizmus előtt se voltak gazdagok, amikor meg az elkezdődött, akkor mindent elvettek tőlük, azt a keveset is. Hát, mint mondom, tisztességes szegénységben éltek. Mátyás pedig nagyon hálás volt minden törődésért, cserében pedig igyekezett „áldott jó gyerek” lenni. Ennek aztán különböző helyeken, különböző hátrányait látta. Ma azt mondanák az ilyen emberre, hogy „lúzer”. Pedig nem volt az, csak jó. De a középiskola vége felé már világos volt számára, hogy így semmi esetre se fogja tudni normálisan leélni az egész életét. Éppen ezért tehát, amikor benyitott a diákkotthon számára is kijelölt szobájába, ahogy mondani szokták: „vagányra vette a figurát”. Az ilyen stílusú bemutatkozás jól sikerült, barátságokat kötött, néha még központ is volt kisebb társaságban. Meg is tartotta ezt a viselkedési formát egész további életében. Persze megesett azért, hogy a régi, a jó fiú néha erőteljesen kiütött belőle. Egyfajta kettősség alakult ki a viselkedésében, de ez a kettősség tudatos volt. Nem pedig valami beteges dolog.

Ugyanez okból megtörtént néha az is, hogy aki ismerte őt még középiskolás korában, de aztán sokáig nem találkoztak, alig ismert rá abban az emberben, akivé lett.

Ebben az időben, amikor történetünk folytatódik, éppen egy kis cégnél dolgozott, amolyan mindeneként. Eredetileg raktárnoknak vették fel, később a sofőr munkaköre társult, utóbb pedig egyre több mérnöki munkát is bízta rá. A cég prosperált, hát ő is mind előrébb lépegetett, mivel tudása is megvolt mindehhez.

Az adóellenőrök minden kétséget kizáróan különös emberfajta. És most nem a jócskán elburjánzott korrupcióra gondolok, sokkal inkább csak arra a különösségre, amely tulajdonsággal, ezt mindenki tudja, rendelkeznek. Van például közöttük olyan, aki az egyik adózóval szemben olyan jó ember, hogy kenyérre lehet kenni, de két hét múlva jön aztán egy másik, semmivel nem rosszabb az előzőnél, mégis minden lépésébe beleköt. Azt hiszem azért van ez, mivelhogy kívülről őket senki nem ellenőrzi. Ki is merné?

Az a kisüzem, amelyben ez idő szerint Mátyásunk aktivált, éppen ilyen félelmek közt hánykolódott. Persze nem az egész üzem, hanem csak az igazgató. Meg is próbálta megbeszélni, hogy azt mondja:

– Nézd meg, Matyi, légy szíves! Van valahol a városban egy könyvelőnő. Csodákat mesélnek róla. Hátha elvállalna minket is. Nem olyan nagy könyvelés. Nem akarok úgy járni, mint a múltkor. Te ezt nem is tudhatod, mert akkor még nem is voltál tán itt. Na szóval, próbáld meg megkeresni. Bodor Katalin. Így hívják. Tán csak megtalálod. Biztosan híre is van. Interneten vagy valahol.

Pjotr Ivanovics most már határozottan érezte, hogy kezd beszűkülni a tudata a fia keresése közben. Mert az rendben van, ha él és hírt kap róla. Mondjuk azt, hogy „ne keress apám, mert nem léphetek kapcsolatba veled!” Vagy ha meghalt, az is rendben van. Tragikus ugyan, de rendben van, az embernek az a sorsa, hogy előbb-utóbb meghaljon. És Pável Petrovics igazán nem élt védett életet. Tehát lehetséges. De az már igazán bosszantó, hogy mint a lidércfény, itt is, ott is fel-feltűnik néha egy kis lángocska, ami jelzi, hogy él, megvan, de valami okból rejtőzködni kell. De ki elől rejtőzködik? Előle? Az apja elől? A két férfi között, amióta egyáltalán meg lehetett beszélni bármit is, mindig felhőtlen volt a viszony. Mintha jó barátok lettek volna. És ez így tartott egészen addig, amíg Pável abba a szerencsétlen csernobili kalandba bele nem fogott. Attól kezdve ment a titkolózás, méghozzá mindkét oldalról. Lehet, hogy a fiút is éppúgy fenyegette valaki, mint az apát? És ha igen, mivel? Végül is elmúlt már a szovjet időszak. Na jó, hát maradtak imitt-amott túlélő félig-hatalmak, de azok már korántsem voltak annyira veszélyesek, mint annak idején. Ment hát, amerre a véletlenül felbukkanó információmorzsák vezették, de a végén rendszerint falba ütközött, vagy az információról derült ki, hogy álinformáció volt és lassan mállott szét, ahogy közelebb került hozzá. Pedig annyit utazott, mint talán addig soha életében. És ráadásul mind csak ebben a kis ország-részben, sokszor éppen körbe-körbe. Egyébként éppen ez a tény mutatta, hogy nem jár rossz nyomon, hiszen ha úgy lenne, akkor a véletlenül előkerülő lidércfények messzebbre is vezeték volna.

Bejárt hát minden helyet, minden olyan területet, amire vonatkozhattak azok, de a vége mindig ugyanaz volt. Igaz, néha valóságos furcsaságok történtek körülötte. Mint az, amikor egy vonaton, egy zsúfolt személyvonaton egy bádogos cigány kinézésű ember egy papírdarabot csempészett a zsebébe. Nem is vette észre amíg le nem szállt a vonatról, attól akár más is lehetett volna, de hát azon az oldalon mellette csak az a cigány ült, senki más egész idő alatt.

Leszállás után, az állomáson ki is bontotta a papírdarabot. Négy sor volt rajta, első látásra látnivaló, hogy vers. Magyarul méghozzá. Pjotr Ivanovicsnak elég jó nyelvérzéke volt, meg is jegyzett jártában-keltében elég sok szót, magyarul is, románul is, de azért verset olvasni? Na, azt még nem tudhatott.

Az eset Szeben környékén történt, nosza fel is ült a másik irányba induló vonatra, hátha Katerina Adamovna tudna neki segíteni.

Kati éppen nem volt egyedül, amikor beállított hozzá. Egy vele (mármint Katival) egykorúnak látszó férfival beszélgetett nagy egyetértésben, mintha régi jó ismerősök lennének. Mint kiderült, azok is voltak. Valamikori osztálytársak.

– Akkor én megyek is, ha nem haragszol! – kezdett el búcsúzkodni a bajszos férfiú. De Kati úgy ragadta meg, mintha éppen vízbefúló volna és ezen a mozdulaton múlt volna a menekülése.

– Ne menj még, dehogy menjél! Inkább ismerd meg régi, még moszkvai kedves ismerősömet, Pjotr Ivanovicsot. Engem ugyan nem tanított a professzor úr, de nagyon közeli ismerősnek, majdhogynem barátnek számít. Téged pedig már nem engedlek el, ha ilyen véletlenül a legjobbkor idepottyantál!

A beszélgetést persze angolra váltották, a mai Európának erre a lingua francájára, úgy beszéltek meg az idős biológus jövetelének okát is. Hát előkerült a papírfecni is, rajta a verssel.

„Aki itt vész, nem betyárrá
Válik, hanem vadállattá.
Ha tanár is, csak vadállat,
Ki farkast tart komájának!”

– Na, mit szólnak hozzá? – kérdezte a professzor.

– Nekem nem tűnik ismerősnek – vallotta be Kati.

– De nekem bizony ismerős! – mondta a bajuszos. – Csak egy kicsit hagyjatok gondolkozni, mindjárt beugrik. Megvan! Ez Gellért Sándor egyik utolsó verséből egy részlet. Voltaképpen a legismertebb részlet. Története is van, a kommunizmus végével függ valahogy össze. Bocsánat! – mondta a férfi Pjotr Ivanovics felé fordulva.

– De csak egyet se kérjen bocsánatot, hisz az önök Ceausescuja nem ér meg ennyit. Inkább azt mondja meg, mit tud erről a versről, s összefügghet valami módon a fiam eltűnésével?

– Na, várjunk csak! Gellért Sándor nagytehetségű költő volt, Szatmár mellett egy faluban élt, és éppen az előbb említett Ceausescu utolsóelőtti, vagy azelőtti évében halt meg.

– Gondolja, hogy jelzés lehet valamire ez a vers?

– Azt gondolom, hogy hacsak nem véletlenül tették pont az ön zsebébe, akkor mindenképpen jelzés. De azt már nem tudhatjuk ennyiből, hogy éppen mire. Ha a fiáról van szó, akkor talán azt is mondhatja, hogy lassan vadállati körülmények közé került. Bár azt azért nem hiszem, hogy ez ilyen egyszerű lenne. Ha tényleg a fia üzent vele, akkor valami komolyabb lehet a háttérben. Várjunk csak! – gondolkozott el Mátyás, mert természetesen ő volt a bajuszos férfi. A vers címe valami olyasmi, hogy „Laczi Endre vitézei” és róluk is szól. Talán valami olyan, hogy valaki lemaradt a seregből vagy efféle.

– Ki volt az a Laczi Endre? – kérdezte mohón a professzor.

– No, az különös történet. Történelmi személyiség egyébként, nádor is volt, majd meghasonlott a soron következő királlyal, lázadást is szított ellene. Ha lehetséges, kérek még egy kis időt, hogy utánanézzek!

Így történt, hogy Pjotr Ivanovics megint helyet foglalt abban a szállodában, ahol első alkalommal is lakott. Mátyás még maradt a Kati vendége. Sok megbeszélőnivalójuk volt, mert nagyon rég nem látták egymást. Késő is lett aztán, hát csak ott maradt éjszakára is.....

Interludium

Zsigmond király lovagja

Az 1408-as évben, annak is késő tavaszán, éppenséggel májusban, amikor a természet mindig még egy fokkal szebb, mint általában szokott lenni, egy magányos lovag utazott Erdély belseje felé. Fiatal volt még, nem lehetett idősebb huszonöt évesnél. A Maros partján, ott, ahol egy homokkő szikla valaha kettéválott, s úgy néz ki, mintha egy kapu lenne, kapu, amely a semmibe vezet, egy suttyó legényke csatlakozott hozzá.

A lovag eleinte szabadulni szeretett volna az önkéntes kísérőtől, de hamar rá kellett jönnie, hogy a legényke igen jól használható útítárs. Valahonnan a közelből való volt, egy faluból, amelynek Székelykál volt a neve, és árva volt. A falusi bíró nevelgette, aki mikor látta, hogy gazdája akadt, még örült is neki, hogy a király lovagja mellett jó dolga lesz. Bercinek nevezték egyébként a legénykét, vagyis Bertalannak. Egy kicsit megijedt a fiú akkor, amikor a lovag elmondta neki, hogy ő bizony végeredményben egyenest a pokolba igyekszik. De aztán megnyugodott, amikor megtudta, hogy a pokolba csak a gazdájának kell bemennie, neki pedig mindenképpen kívül kell maradnia, már csak azért is, hogy kihúzza, ha túl sokáig talál bent maradni.

– A pokol kapuja különben az írek országában van, egy szigeten. Barlang van azon a szigeten, és azok szerint, akik leírták, ebbe a barlangba kell bemenni annak, aki a poklot meg akarja tapasztalni, s onnét híreket akar kapni.

– Ezek szerint Te uram, szintén azért kell menjél, hogy híreket kapjál onnan?

– Úgy van. Meghalt a menyasszonyom egy éve, és csak remélni tudom, hogy nem oda jutott. De mindenképpen meg akarom tudni.

– Jó! És ha úgy áll a dolog, hogy a Mennyorszában van, akkor nem tudod meg.

– Az nem baj, éppen azt szeretném, ha a pokolban ne tudnának válaszolni a kérdéseimre. Mert akkor nincs ott.

– És a király úr megengedte, hogy a lovagja ilyesmiért elmenjen? Akkor nagy becsben állhatsz előtte.

– Ez így is van. Tudod, úgy hét vagy nyolc évvel ezelőtt, a régi király emberei a Laczfiak vezetésével pártot ütöttek ellene és le akarták vágni. Egyedül csak én vontam ki a kardomat a védelmében és bár sokat nem tehettem, annyi ideig sikerült feltartanom őket, amíg a király saját emberei odaértek és megmentették. Pedig nem voltam sokkal idősebb, mint te most. Látod, és a király úr azóta tényleg nagy becsben tart. Még menyasszonyt is szerzett nekem. Csak aztán meghalt szegény. De azért ne hidd ám, hogy mindössze ennyi lesz a dolgunk. Sok helyre el kell még mennünk, mielőtt a pokol kapujához odaérnénk. Na látod, mégis akarsz jönni?

– Persze.

– Na, akkor elmesélem neked, hogy hova és miért megyünk. Legelőször is, ne hidd, hogy csak úgy céltalanul bolyongunk majd a világban. Igen részletes paranccsal látott el a király úr arra nézve, hogy hova és miért kell menni.

Hát legelőször is, még itt az országban, egy nagyobb kolostorban, elővesszük majd ezt a pecsétes levelet itt ni! – ezzel a lovag előhúzta a nevezett tekercset a nyeregkapából. – Ezt a levelet a perjel el fogja olvasni, s ezért nekünk lovakat s esetenként kísézőket fog adni, amíg

az országban vagyunk, de ha talál, még tovább is. Én úgy gondolom, hogy ez utóbbi nem lesz szükséges, mert te leszel az, aki majd elkísér.

Na de hát, te főleg azt akarnád tudni, hogy merre megyünk és miért. Igaz? Hát legelőször is a Szentföldre vagyok küldve.

Ilyenformán beszélgetve értek el egy nagyobb kolostorhoz. Szent Ferenc regulái szerint való kolostor volt. Ott szereztek maguknak lovakat, pénzt, de ami sokkal fontosabb volt, a messzi keleten élő rendtársakhoz szolgáló írásokat. Ezek arra voltak jók, hogy akkor, amikor majd odaérnek, legyen hol aludniuk, vagy talán tovább is tudják őket küldeni. Meg még egyébre is, amit Bertalan akkor még nem tudott.

Így aztán az utazásuk szinte szórakozásnak tűnt, eltekintve a néha előfordult tengeri viharoktól, vagy attól a rablótámadástól, ami viszont szárazföldön érte őket, amikor is majdnem minden pénzüket elvesztették. A papírokhoz nem nyúltak, amiből több dolgot meg lehetett érteni. Először is, hogy a rablók írástudatlanok voltak. Sőt, babonások, mert a papírt meglátva félelemmel vegyes irtózáttal adták vissza a „talizmánt”. Azonkívül, azt is megtudták ebből, hogy a rablók nem célzottan rájuk pályáztak, s ez kellőképpen megnyugtatta őket. A támadás után aztán előkerült a Bertalan által megspórolt és jól eldugott „háztartási pénz”, az pedig elég volt addig, amíg megint olyan helyre értek, ahol az íásaikat el is tudták olvasni.

Az egész út során a lovag eléggé különös módon viselkedett. Mondhatni, kétféleképpen. Akkor, amikor ismert helyeken mentek keresztül, imádkozó zarándokok voltak, a templomokat látogatták, készültek a későbbi pokoljárásra. Na de, amikor ismeretlen vidéket látogattak, a lovag egyszeriben nagyon barátságos lett. Szó sem volt olyankor templomokról, inkább az idegen emberek társaságát, sőt a kedvét kereste, velük társalkodott, mulatott, sőt „Uram bocsá!” még szidta is a keresztény királyokat, hogy lám, milyen hosszú és nehéz vezeklésre küldték, alighanem azzal gyanúsítja a király, hogy a kedvenc udvarhölgyének, akit neki menyasszonyul ajánlott, a halálához neki is köze van. De hát dehogyis van.

De aztán véget is ért a kétéves kemény utazás, s felkészülhettek útjuk igazi céljára, a pokol meglátogatására. Előbb azonban a lovag komoly beszélgetésre invitálta meg a fiatal csatlósát:

– Na, fiam Bertalan! Immár elmúlt két éve annak, hogy ismerlek, s ezalatt, úgy látom, férfiúvá értél. Együtt vittük végbe ezt a nehéz utat, s most már látom, meg lehet bízni benned. Így kérdelem tehát, most, amikor megint a magyar király területének a határában vagyunk, menjünk-e haza egy kis időre, vagy folytassuk utunkat tovább, egyenesen, s majd a végén jelentkezünk a király úrnál? Mindkettőnek megvannak a jó és a rossz lehetőségei. De válassz te! Ne mondd, hogy mindig csak én parancsolok.

A fiatalember a továbbutazást választotta.

– Jó! – mondta a lovag. – Ez esetben, mindent el kell mondjak neked, hogy emlékezzél rá, s amikor urunk színe elé kerülsz, mert oda fogsz kerülni, úgy el tudjál mondani mindent, mint ahogyan én elmondanám. Mert tudd meg: ezután olyan helyeken kell megfordulnunk, ahol némelyek ismernek bennünket. És azok nem minden esetben szeretik a királyt és az országot. Elpusztíthatnak, de egyéb is történhet velem. Mesélik, hogy sokan azok közül, akik a poklot megjárták, később sem tértek magukhoz. Csak élnek, de se beszélni, se cselekedni nem tudnak. Készen állsz hát arra, hogy mindent megtudjál s megjegyezzél?

Berci azt felelte, hogy készen áll. Csak azt kérdezte még, hogy leírnia szabad-e azt, amit megtud. A lovag azt felelte, nem ajánlja, mert az írást elolvashatja más, és éppen olyan, akinek nem volna szabad.

Az nem valószínű, mondta erre Berci, mert ő csak székelly írással tud írni, amit errefelé aligha olvas bárki is. Ebben az esetben nem bánja, mondta a lovag.

– Mindenekelőtt azonban: Káli Bertalan, térdelj le!

Aztán, amikor a fegyverhordozója már térdelt, Lőrinc lovag kihúzta a kardját és a lapjával gyengéden megérintette a térdeplő fiatalember mindkét vállát. Eközben ezeket mondotta:

– Törd el ezt az ütést, és ezután egyet sem, soha senkitől! – majd lehajolt, megcsókolta a fiatalember két orcáját és ezt mondotta:

– Kelj fel, Bertalan lovag!

A lovaggá ütés után kezdte aztán elmondani Lőrinc mindazokat, amiket a Kelet útjait járva jól az eszébe vésett. Kiderült ám, hogy nem csak kóborló lovag volt ám ő, hanem Zsigmond király ügyes kémje is, akinek azt kellett megtudni, készülődik-e nagyon a török a nyugat ellen, hogyan készülődik, mik a valódi erői, és mivel lehet védekezni ellene. Éjszakánként aztán Berci mindezt úgy jegyezte meg, hogy néhány furcsa jelet vésett egy fadarabra, amely fadarab a tarsolyának az oldalát erősíteni volt hivatva. Mert egyébként az a tarsoly elég koszlott, rongyos volt, lehet, hogy szét is esett volna.

Azután folytatták útjukat. Ténylegesen azt tapasztalták, hogy a legtöbb helyen, ahol megfordultak, ismerik vagy az ő hírüket, mint akik a magyarok közül elsőnek a poklot akarják megtapasztalni, de még inkább ismerték tisztelték Zsigmond király személyét.

Másik év ősz elejére meg is érkeztek az írek földjére. Csak az volt a zavaró, hogy Lőrinc lovag ezen az úton is csak úgy viselkedett, mintha most is a török ellen kémkedett volna. Emberekkel beszélgetett, mulatozott, sőt egyszer még jól be is rúgott.

Az írek országában egy szigetre kellett menni, azon volt a lejárát. Tulajdonképpen egy barlang, vastag tölgyfa kapuval elzárva. Nem messze onnét egy kolostor volt, annak a perjele záratta be a kaput, s ki nem nyitotta, csak olyan embernek, aki megfelelő referenciákkal érkezett, s fel is készült a lelke a pokol látványára.

Zsigmond király küldöttje természetesen nagy tiszteletnek örvendett. Fel sem tételezte róla senki, hogy ne lenne felkészülve. A keleti útjuk különben is ismert volt.

– Azért, ha nem haragszol, uram, tölts itt vagy három hetet, hogy én is felkészíthesselek! – mondta nagy tisztelettel a perjel.

A lovag viszont azt válaszolta, hogy arról szó sem lehet. Végül megegyeztek három napban. A három nap elteltével aztán a perjel elkísérte őket a barlang közelébe – erős kénközság érzett – és a kulcsot Berci kezébe adva otthagya őket.

– Na, figyelj ide, jó csatlósom! – mondta Lőrinc lovag, amikor kettesben maradtak. – Nem tetszik nekem ez a ravasz perjel. Isten tudja, miért nem, de nem tetszik. Hát akkor én oda most bemegyek, mert hátha figyel bennünket távolról valaki. Pedig legszívesebben nem mennék be. De most már mindegy. Ha ebédidőre nem jönnek ki, akkor te futva fussál haza, Zsigmond királyhoz, és azon kívül, ami már nálad van, add át még neki ezt az írást! De nagyon vigyázz! Nem kisebb dologról van szó, mint a császári koronáról! Hát úgy cselekedjél!

– Nem addig a'! – felelt ekkor Berci. – Hanem ímhol van a derekamon ez a kötél. Ezzel most a derekadat megkötöm, s ha ki nem jössz, vagy valami jelet nem adsz addig, amíg az árnyék addig a körtefáig ér, én biza kihúzlak, Isten engem úgy segítsen!

Így is tettek. És jól tették, mert a lovag igencsak összement, mire a kérdéses idő letelt. Nagyon sajnálta Bertalan, de úgy tűnt, hogy a gazdája már semmi másra nem is tud gondolni, mint a purgatóriumban látott élményekre. Mert, hogy elmondása szerint ott járt, nem pedig a

pokolban. Így is diktálta le azt az apátnak, egy napi pihenő után. Azután megint útnak eredtek, de hazafelé. Berci szomorúan, Lőrinc pedig elbutultan, magába roskadva.

– Na, de most már aztán elég legyen! – kiáltott fel a lovag, amikor a hajójuk partot ért a nagy szárazföldön. – Ebadta angolok! Fogtok ti még könyörögni Zsigmond királynak, hogy megválaszthassátok császárnak! Csak várjátok ki az idejét, hogy megérjen az elvetett mag!

Hát bizony kiderült, hogy csak tettezte magát butának a lovag, és az a tettetés bizony nem másnak, mint a perjelnek szólt.

Ezután gyorsabban mentek s meg is érkeztek hamarosan Budára. És hát egészen természetes, hogy ki is fogadta őket a legnagyobb szeretettel? Nem más, mint a meghaltak hirdetett menyasszony. Nem is csoda, alig bírta már ki szegényke a királyi palota hátsó kertjében, hiszen három évig onnét csak éjszaka és nagy kísérettel mozdulhatott ki, nehogy híre terjedjen, hogy mégiscsak él. Pedig élt ám, de annyira, hogy esztendőre ügyes fiút szült a loagnak. Rá két évre pedig egy kislányt. Akkorra már mindössze annyi volt a bánata, hogy bizony a férjeurát azután is el-elküldte a király, ha nagyon bizalmas követséget kellett járni. De hát, katonának már csak ez a sorsa...

A mesélő, Galambhegyi Mátyás most abbahagyta.

– Na jó! De hogy jön ide például Laczfi Endre? – kérdezte majdnem egyszerre Pjotr Ivanovics és Kati.

– Végül is... Nem tudom. Nekem erről az emberről ez jut eszembe. Az öregkori lázadása, és annak következménye, Tar Lőrinc felemelkedése. Különben, ha a Lackfiak fiatal- vagy fiatalabb kori története érdekel, az benne van majdnem minden történelemkönyvben. Elég nagy szerepet vittek ökelmek az előző király, Nagy Lajos idejében. Egyikük még nádor is volt. Aztán lehet, hogy öreg korukra nagyon megnőtt a szarvuk, a következő király pedig, szokás szerint, a saját embereit tolta előre. Innét pedig egyenes út vezetett a lázadáshoz.

– És ez a Tar Lőrinc? Kiféle?

– Ő tudomásom szerint a Rátót család leszármazottja volt. Az a család is szerepet játszott, de jóval korábban, a tatárjárás idején. De ezeket már inkább az irodalomból tudom. Erről jut eszembe, ezzel a Tar, vagy más néven Tari Lőrincel csúnyán elbánt Arany János, a Toldi szerelmében. Lehet, hogy éppen ezért szimpatikus nekem. Mert szimpátiát érzek mindenki iránt, akivel elbántak.

– És mi köze van a Laczfiaknak Szatmárhoz vagy Mikolához? Mintha ott lakott volna az a költő.

– Gondolom, semmi. Egyébként érdekes, hogy a család leszármazottai még ma is megvannak. Méghozzá kétféleképpen írva. Mint Lackfi és mint Laczfi. De egyik sem érdekes társaság.

– És ez a Tar vagy Tari?

– Róla nem sokat lehet tudni. A köztudatban inkább csak a pokljáró útja van benne. Pedig érdekes ember lehetett azonkívül is. Azt hiszem, ő lehetett Zsigmond királynak valami kém-féléje. Vagy tán éppen kémfőnöke. Még legalább két útjáról lehet tudni. Majd később felhagyott az utakkal, de még sokáig az udvarban maradt.

– És neki mihez van köze?

– Nagyjából mindenhez, ami titokzatos, ami kémkedéssel kapcsolatos. És igen. Hogy el ne felejtsem, ha neki nem is tudhatók az utódai, de az inasának egy leszármazotta itt él a közelben.

– Akkor mi sem egyszerűbb. Egyiketeknek el kell mennie, érdeklődni.

– Én nem! – mondták mindketten egyszerre, Mátyás is és Kati is.

Pjotr Ivanovics nagyot nézett.

– Miért nem?

– Én azért, mert a volt feleségem éppen miatta hagyott ott. Nem szeretném még a látszatát sem annak, hogy...

– Értem. És maga Katerina Adamovna?

– Én meg... éppenséggel a barátnője voltam a múlt évben. Egyébként elég sokat köszönhetek neki, de ő nem kapott tőlem, leginkább csak rosszat.

– Na hát akkor alighanem én kell felkeressem. Azt hiszem, nem fog visszautasítani egy olyan embert, aki a fiát keresi.

Táborozásra készülve

Ha valaki képes lenne utazgatni az időben, akkor az a vándor ezekben az években érdekes jelenségnek lett volna a tanúja. Elkezdett ugyanis ekkor a mi erdélyi magyarságunk az öntudatára ébredni. Ezt most nem holmi jobboldali elhajlás okozta provokáció céljából írom le, hanem egyszerűen azért, mert tény. Lehet ez jó vagy rossz, de így volt.

Ilyen öntudatra ébredt emberek szervezete volt a fentebb már említett ASZISZ is. Nem voltak sokan, de a szervezetük magában foglalta az ifjúság megfelelő részét. Ők aztán előadásokat, felvilágosító jellegű csoportos beszélgetéseket szerveztek és kétevente egyszer, nyáron egy egyhetes tábort is. Ennek a szervezetnek volt az elnöke Lenkei Anti. Komoly srác lévén, nem tűrt maga körül rendetlenséget, inkább legyen a szervezet kicsi, de provokátorok ne furakodjanak be, mondta, és igaza volt. Úgyis elég rázós volt csak maga a létezésük is.

Mivel pedig a fizikából tudjuk, hogy minden hatás ellenhatást eredményez, hát megszülettek ennek a ténynek az ellenzői is. Nem illik éppen, de ha igazat akarok mondani, ki kell mondanom, hogy a nagy része ezeknek az ellenzőknek többé-kevésbé mindent ferde szemmel láttak, ami m betűvel kezdődik és agyarral végződik. Azért ők is szervezetekbe tömörültek. Csak hát azért azok a szervezetek jóval nagyobb létszámúak voltak, mint például az előbb említett. Egyik ilyen szervezetnek az elitjét láttattuk gyors gyűlés közben, akiknek a neveit sajnos akkor még nem tudtuk. Sajnálattal kell leírnom azt is, hogy könnyen lehet, ilyen neveket soha nem fogunk megtudni. Hogy mi oka van a titkolózásnak, amikor tudják, hogy ők vannak többen, én biz' fel nem foghatom. Aminthogy azt sem, miért nem bánnak egyes államokban a kisebbségekkel hasonlóan ahhoz, amiként az ember a gyermekeivel szokott. Vagy mondjuk, az öccsével.

Az után a gyűlés után, amely alkalommal a rendőr-egyenruhákat megszemlélték, csendben szétszéledtek. Egyikük, éppen az, aki a gyűlést tartotta, a város egyik régi negyede felé tartott. Nem voltak nagy házak abban a negyedben, de mindegyiken érződött valami olyan különleges hatás, amilyent csak a történelem tud adni egy háznak. Emberünk egy ilyen házba ment be.

A meglehetősen nagy házban négy, egyenként négyszobás lakás volt. A gyűléstartó a hátsó lakások egyikébe ment be. Bent már várták. Egy nő volt otthon egy kisgyerekkel. A gyermek másfél éves körüli lehetett.

Férje hazatértére az asszony felállt a helyéről üdvözölni a családfőt. Most látszott meg, hogy milyen szép nő. A férfi is kedvesen, becézgetve ment a feleségéhez. A gyermek is puszikat és becézést kapott.

– Merre jártál, szívem? – kérdezte a nő.

– Csak egy gyűlésen.

– Aztán mondd, Ferdi, csináltok is ti valamit azon a sok gyűlésen? Vagy csak beszéltek vég nélkül? – évődött vele egy kicsit az asszony.

– Te csak nyugodj meg! Majd a tettek ideje is el fog jönni.

A beszélgetés egyébként félig román, félig pedig magyar nyelven folyt le. Ez akkor már nem zavarta őket, mindketten tökéletesen ismerték a másiknak az anyanyelvét, ha kellett, azonnal átváltottak arra is.

– Na és te voltál valamerre?

– Csak a temetőben, a nővéremnél – felelte színtelen hangon az asszony.

A férfi arca elsötétült. Soha nem szerette a sógornőjét, most meg, amióta meghalt, és semmiképpen nem lehetett fogást találni rajta, egyenesen fulladozott a gyűlölettől. Nem volt véletlen tehát az, hogy a nő szándékosan színtelen, érzelem nélkül mondta el, amit mondott. Mindig olyankor tört ki náluk a családi vihar, amikor a nővére szóba került. De hát, végeredményben mégis csak a testvére volt. Hogy miért is gyűlölte a férje a meghalt sógornőt? Igazából azért, mert nemzetárulónak tartotta. A nővér, Tünde volt a neve, részben, de nagyon kis részben, tényleg román származású volt és ez vonatkozott Csillára is, de vele ellentétben a nővér két megbocsájthatatlan bűnt is elkövetett. Először: magyarhoz ment feleségül. Másodszor: boldog is volt vele. Aztán egyszer, alig egy-két hónap boldog házasság után, mindketten egyszerre gyilkosságnak estek áldozatul. A gyilkosok kilétére soha nem derült fény. Egy darabig nyomozott a rendőrség, de a gyanúsítottak annyira össze-vissza beszéltek, hogy semmit nem lehetett rájuk bizonyítani. El is engedték őket.

A vihar ezúttal elmaradt. Ferdinánd még morgolódott egy kicsit, de mivel alapjában véve jó kedve volt a lefolyt gyűlés hangulata miatt, no meg azért is, mert gondolatban már kidolgozta, hogyan viszi majd véghez azt, amit a gyűlésen részt vevőknek megígért, hát nem folytatta a kínos témát.

A Ferdinánd név nem gyakori román nyelvterületen. Ha mégis ezt a nevet kapja valaki, akkor annak jel, sőt jelzés értéke van. A Monea családban nem volt véletlen, hogy az egyik fiú az országgyarapító király nevét kapta.

Gyűlölhet valaki egy másik embert, akár egy egész népet is, különböző valós vagy vélt okokból, de aki normális (értsd alatta: átlagos) nevelést kapott gyermekkorában, az általában uralkodni tud legalább az ilyen fajta érzelmein. Vajon mi lehetett az ok, amely Ferdinand Moneat ekkora érzelemre gyújtotta. A gyermekkorában kell-e keresni, vagy később? Valós-e az ok, vagy inkább csak az ő képzeletében lett olyan horderejűvé? És abban, hogy ilyenné lett, van-e külső tényező, amely azt megerősítette? Talán már a családból hozott magával valami-féle hajlamot, predispozíciót az ilyen hozzáállásra. Talán tényleg történtek a környezetében olyan események, amelyekből hibásan, mert ilyet csak hibásan lehet, azt következtette, hogy mindenben a másik, a velük egy államban élő nép a felelős.

Rengeteg kérdés és egyelőre egyikre sem tudunk válaszolni. Az is lehet, hogy e válaszokat sohasem fogjuk megkapni.

Mindenesetre a mi Ferdinandunk ezúttal nem sokat ült otthon, a felesége s a gyerek mellett. Csak sebtében megvacsorázott és megint elment.

Ezúttal nem ment messzire. A város központjától nem messze ekkor még létezett egy néhány régi faház. Egymás hegyén-hátán voltak összedobálva, úgy néztek ki, mintha egyetlen hatalmas ház lenne, de különböző stílusokban hozzá-hozzáépítve, hogy a végén egyetlen jókora építmény kerekedett ki eredményként, amely ugyan jól karban volt tartva, de semmiképpen nem volt bizalomgerjesztőnek mondható. Ferdinand ismerte jól ezt a házat. Ez abból is megítélhető, hogy egyetlen lépést sem tétozott, amikor be akart jutni.

Volt az egyik, az északi oldalon egy sikátor, annak az egész szélessége, alig valamivel volt nagyobb, mint egy szélesvállú emberé. Erről az oldalról éppen ezért úgy nézett ki, mintha éppenséggel két ház lenne, szorosan egymás mellé építve.

A férfi teljes nyugalommal belépett a sikátorba. Ámbár mindkét oldalról apró ablakok voltak kéznyújtásnyi közelségben, s minden ablakon bámult valaki feléje, ő meg sem rezzent, ment egyenesen vagy tíz méternyit előre. Akkor belépett egy keskeny ajtón a jobb oldalon levő, nagyobbik építménybe. Odabent pizok és por fogadta. Az egyetlen szobában egy nagy, két-személyes ágy volt a bútor. Az ágy nem volt bevetve, vagyis inkább csak félig. Az ágyon egy középkorúnak látszó nő feküdt, félig felöltözve. Nem aludt, jól meg is nézte Ferdinandot, de

aztán érdektelenül elfordult. Ferdinand szó nélkül elment mellette, felemelte az ágy lábánál a falra felakasztott eléggé foltos szőnyeget. Egy deszkaajtó volt mögötte. Az ajtó egy fürdőszobába nyílt. Az is kopott volt, mint az előtte levő szoba is. A fürdőszobának nem volt kifelé nyíló ablaka, csak egy jó nagyra hagyott szellőzőnyílás, amely a szomszéd ház (amennyiben egyáltalán külön házak voltak) fala felé szolgált.

Ferdinand feltornázta magát a szellőzőnyílásba – hiszen épp azért volt olyan nagyra hagyva – és kimászott a két épület közötti résbe. Megnézte magát, egyetlen porszem se volt a ruháján, jelezve, hogy ott bizony rendszeresen közlekednek.

A falon, elég magasan, másik szellőzőnyílás volt, hozzá valami tyúklétra-féle vezetett fel. A férfi felmászott rajta és betornázta magát ebbe a nyílásba is. Szintén egy fürdőszobában találta magát, ez azonban távolról sem volt olyan kopott, mint a másik. Sőt, mintha még elegánsnak is hatott volna. Itt kezét mosott és kilépett a következő szobába. Ebben is egy nagy ágy volt, de jobb állapotban, mint az előbbi. Ezúttal az ágyon egy nő és egy férfi egymással foglalkoztak. Egy másik férfi pedig egy kamerával a kezében keringett körülöttük és időnként fényképezett vele.

Az ajtó nyílására szétrebbentek, de látván, hogy ki a vendég, folytatták addigi tevékenységüket. Ferdinand a fényképészt intette magához. Ugrott is az azonnal.

– Figyi! Pénzre van szükségem.

– Mennyi kell? – kérdezte a fényképész.

– Sok.

– Most?

– Nem, de hamar.

– Mégis, mikor?

– Úgy három nap múlva. Jó lesz?

– Oké! Képzépsz?

– Mindegy.

– Akkor két nap után a számládon lesz. Ha elég, akkor jó, ha még kell majd, szóljál!

Ezúttal Ferdinánd minden köszönés nélkül az ajtón át távozott. Még vagy öt percig ment kanyarogva egy másik sikátorban, s az épület déli oldalán távozott. Csak vagy tíz perc után jutott eszébe valami. Az, hogy a nő, akit a második szobában látott, cigánylány volt. Ekkor kissé megcsóválta a fejét, mint aki nincs éppen megelégedve valamivel, majd folytatta az útját. Arra gondolt, hogy végeredményben ez nem az ő gondja. Csak hát, azért egy apró gondolat csak nem hagyta nyugton. El is határozta, hogy alkalom adtán azért mégis szól a fényképésznek.

Amikor Ferdinand távozott, a fényképész körülnézett. Jó szeme volt, exponáláshoz szokva, hát azonnal észrevette azt, hogy a másíknak valami nem tetszik. Két másodperc után már azt is tudta, hogy mi. „Ördög vigye ezt a srácot, hát milyen nőt hozott ide nekem?!” gondolta magában. És azt is tudta azonnal, hogy az ilyesmit többet nem engedi meg. Lehet, ha a srác akarja, bárhol, csak itt nem, az ő házában. Aztán hangtalanul elnevette magát. „Az ő háza? Hát az övé ez a ház? Ámbár, talán a lánnal is lehetne kezdeni valamit. Na, majd meglátjuk!”

A cigánylányok gyönyörűek. Azonkívül igen érzékiek tudnak lenni, ha belemennek a játékbá. Csak aztán az Isten mentsen tőlük, ha egyszer megharagudnak. Mert akkor képesek veszedni, verekedni, és még csúfabb dolgokra is. És főleg, ami a legveszélyesebb, beszélni. Már pedig azt, hogy egy nő mikor és miért haragszik meg, soha nem lehet előre tudni.

Amikor a párocscsa befejezte a dolgát, ő meg a fényképezést, el is ment nyugodtabb vizekre. A pincében teljesen berendezett, nagyon modern fotólabor is volt. De nem oda ment, hanem egy kissé tovább. Egy olyan helyiség következett, ahol nagy, hosszúkas ládákban gomba tenyésztett. Ő azonban nem rájuk volt kíváncsi. Átment a helyiségen, s egy alig észrevehető ajtón, amely után lépcső következett. Egy másik pince a pince alatt. Ebben is földdel teli ládák voltak, s abban növények. Ezek a ládák jól meg voltak világítva. A növények úgy félméteresek voltak, osztott leveleikkel a közönséges parlagfűhöz hasonlítottak. Aminthogy tényleg rokonok is voltak.

A fényképész szeretettel nézte a növénykéket.

Lenkei Anti készült a nyári táborozásra. Ha valamiben biztos volt, az az, hogy valaki vagy valakik feltétlenül bele fognak kötni, s ennek a támadási felületét akarta a minimumra csökkenteni.

– Két dolgot nem tűrök, és ti se tűrjétek! – jelentette ki a bizalmi embereinek, akikkel éppen megbeszélést tartott. – A drogozást és a pornófilmeket, főleg fiatalokúaknál. Ha ilyenről értesültek, akkor a delikvenst azonnal ki kell pakolni!

Az emberek csendesen bólogattak. Valódi megnyugvással töltötte el őket, hogy az elnökük fiatal kora ellenére ennyire megfontolt.

– És még valami! – tette hozzá. – A saját biztonsági rendszer. Nagyon fontos, bár a rendőrségről kaptam ígéretet, hogy vigyázni fognak ránk. Ezt el is hiszem, de ez a vigyázás alighanem inkább abból fog állni, hogy minket megfigyelnek. Úgyhogy jó lesz mindenesetre, ha mi is vigyázunk.

Bekeháti Miklós is készült a nyári táborozásra. A barátnője, Váradi Klári, aki a Lenkei Antival kapcsolatban említett Marinak, az idősebb testvére volt, tehát Klári ugyan nyafogott egy kicsit eleinte, de aztán történt valami látszólag teljesen jelentéktelen esemény, amitől érdekes módon egy csapásra megváltozott a hozzáállása a táborozáshoz. És attól fogva lelkesen támogatta a táborozásnak ezt a forrását a Miklós társaságában.

Az történt ugyanis, hogy a legifjabb Bekeháti egészen véletlenül találkozott Boros Csillával. A kötelező „hogya vagy, hogya vagy” után a terveikre terelődött a szó és Miklós elmondta Csillának, hogy éppen hova készül. Úgy tűnt, Csillát is érdekli a dolog. Ki is jelentette azonnal, hogy amennyiben megteheti, ő is elmegy.

– És a férjed mit szól hozzá? Vagy még szingli vagy?

– Nem, tényleg férjnél vagyok, de nem hiszem, hogy akadályozná. Elég sok szabadságot hagyunk egymásnak. – Aztán megmondta, hogy ki is a férje.

Miklós erre a névre egy pillanatra megállt, mint a szélütött. Aztán:

– Te mondd, Csilla, ismered csak valamennyire is annak az embernek a családját?

– Hát persze. És hidd el, távolról sem olyan veszélyesek, mint ti gondoljátok.

– Na, azért gondold meg! Tudod, hogy én szívesen találkozom veled ott a táborban, beszélgethetünk is, amennyit kívánsz, de nagyon nem szeretném, ha aztán neked lenne bajod ebből.

– Ne izgulj! Ha valamelyik szomszéd a gyereket elvállalja, igazán nem hinném, hogy Ferdi akadályt gördítene az utazásom elé.

Nos, ennek a táborozási tervnek a hatására változott meg a Klári véleménye az addiginak éppen az ellenkezőjére. Hogy magát féltette-e, Miklóst, vagy a kapcsolatukat, nem lehet tudni, mert arról nem volt hajlandó beszélni. Annyi mindenesetre igaz, hogy Boros Csilla nagyon szép nő volt. Még most is.

Ha a román államnak valami nem tetszik, olyan valami, amit egyes polgárai tenni szeretnének, és ami egyetlen törvénybe sem ütközik ugyan, de a hatalom mégis fanyalog tőle, akkor általában a fárasztás politikáját szokta alkalmazni. Ez elég régi szokása, és Antinak és legközelebbi társainak az volt a gondolata, hogy most is, mint addig bármikor, az ő kis fesztiváljuk elébe akadály akadály után fog gördülni. Engedélyt engedély után kell kiváltani, s mindegyik papír a maga részéről még további tizet fog szülni. Az volt a legnagyobb meglepetés, hogy ezúttal nem így történt. Vagyis hát ment minden, mint a karikacsapás. Mintha valaki odaszólt volna az érdekükben az engedélyezés érdekében. Annyit azonban közöltek Antival, hogy ellentüntetésre számíthatnak. De hozzátették, hogy természetesen a rendőrség vigyázni fog a rendre.

Ezzel meg is volt a rendezés hivatalos része. Nem kellett immár mást tenni, mint kiragasztani a plakátokat azokon a helyeken, ahonnan résztvevőkre számíthatnak. Amely plakátok egy részét ugyan valakik le fogják majd tépni, de az emberek mégis értesülnek már arról, hogy mi készül.

– Na, voltam az ismerősüknél. De azt nem mondták, hogy milyen nagyhatalmú polgármester lett időközben. – Ezeket Pjotr Ivanovics mondta, amikor már másodszor beszélgetett egy kiadósat Katival.

Kati egyébként elég kiadós változáson ment át az elmúlt nagyjából egy évben. Az okok, amelyek annak idején, gyermek- és tizenéves korában a proletár nemzetköziség eszméje felé sodorták őt, sokan voltak és erősek voltak. Most azonban ezek az okok egy ideje megszűntek, más indítékok léptek a helyükbe és a nő szeme, nem utolsó sorban a professzorral való találkozások következtében, kezdett kinyílni. Néha még eszébe jutott valamikor kolléganőjének, Ancsurinak a mondása is. Ez az Ancsuri nem volt valami nagy lángész, de tisztességes és érzékeny nő volt, sokat meglátott a világból, néha olyat is, amit ő maga sem szeretett volna.

És most itt volt a professzor, másodszor.

– Na, de azért mégsem olyan nagy polgármester lett ökelméből, hogy éppenséggel kirakott volna. Sőt, igen jól elbeszélgettünk, és elég sokat mesélt a régi időkről, a Lackfiakról és általában Zsigmond koráról. Elgondolkodtató volt az is, amit az én problémámmal kapcsolatban tudtam meg tőle. És cserében ő is tőlem, olyasmit, ami esetleg neki lehet hasznos, eligazodni a világban.

– Olyan is van?

– Talán van. De talán a legjobb lesz, ha az elején kezdem:

Tudják, hogy engem néha professzornak szoktak nevezni, valószínűleg udvariasságból, mert igazából és az életem folyamán elég keveset tanítottam. Sokkal jobban lefoglalt a kutatás. És még azt sem mondhatom, hogy valami világraszólót felfedeztem volna. Hogy kapcsolódik mindez a fiamhoz? Mindjárt meglátják.

Tehát orvosi kutatásokkal foglalkoztam már elég régen. Igaz, a szovjet időszakban ez a kutatás leginkább könyvek átolvasásából állt össze, de néha azokból is lehetett jó gondolatokat kiszűrni. Olyanokat, amik maguknak az íróknak sem jutottak volna eszébe.

Nahát, alig valamivel a fiam történetének a kezdete előtt nagy-, ma azt mondanám, hogy bombahír járta be a tudományos világot. Ez annak a felfedezése volt, hogy két betegség, egy ideg- és egy elmebetegség, a skizofrénia és a Parkinson-kór, tulajdonképpen egymásnak az antagonistái. Mindkettőben egy úgynevezett neurohormon, a dopamin mennyisége a döntő, amelyből hol túl kevés van, hogy meg túl sok. Hát én nem voltam rest utánajárni, s érdek-

lődtem egynéhány külföldi kollégánál, hogy is áll ez a dolog? Tényleg lehet kezelni ezzel mindkettőt, csak az a baj, hogy a sikeres kezelés érdekében mindenképpen túl kell löni a célon. Ettől aztán a skizofrén reszketni kezd. A parkinsonos nem lesz tőle skizofrén, a parkinsonizmus nem lévén annyira veszélyes, hogy a túlkezelést meg kelljen kockáztatni. Bár néha megesik. Meg is kérdeztem a kollégától, hogy nem lehet-e egy normál zónát megtalálni, ahol sem az egyik, sem a másik nem kerül túlsúlyba? De azt mondta, nem. „Vagy hallucinál, vagy reszket” mondta. És utóbb meg is bizonyosodtam arról, hogy igaza van. De már akkor nyakig benne voltam annak a nyavalyás normál zónának a kutatásában. Csak az Isten tudja, hogy mit ki nem gondoltam, fantasztikusnál fantasztikusabb ötletet, némelyiket közülük később meg is valósították óriási pénz ráfordításával, nem vagyok rá büszke. Arra is gondoltam, hátha mind téves úton járunk, s nem is a dopamin termelődésének a hibájáról van szó, hanem az elbomlásáról.

A végső lökést az adta, hogy kínomban, meg hogy kiszellőztessem a fejemet, kimentem pihenni a Moszkva folyó partjára. Ön látta, Katerina Adamovna, milyen békés, milyen szép az a folyó. Nos, ez a békés, csendes folyás, ez adta nekem a megváltó ötletet.

Hallottak már maguk az agykamrákról? Mindegy. Végül is az agyállomány kellős közepén, a nagyagytól kezdve egészen a gerincvelő legvégéig, egy csatorna húzódik végig, amely néhol kiöblösödik, ezek az agykamrák, néhol pedig összeszűkül, zsilipek formájában. Nos, ebben a csatornában folyik csendes nyugalommal az agygerincvelői folyadék. A végén szépen felszívódik, részben távozik. Nos, ennek a folyadéknak a köztudat szerint az agy táplálása és a bomlástermékek elszállítása a feladata. De én arra gondoltam, hogy hátha van egyéb is? És ha már bomlástermék, vajon nem szabályozza-e a dopamin elbontásának ütemét is?

Nem untatom magukat vele tovább, végül is ma már több orvosi könyvben is olvashatják. Én magam el is vesztettem az érdeklődésemet, ha már egyszer a lényeg megoldódott. A fiam tragédiája is közbejött, hát kevesebbet tudtam dolgozni is. De az még eszembe jutott, hogy hátha még egyebekre is jó lehet az a fránya agygerincvelői folyadék? Például a jellem egyik meghatározója lehetne. Hiszen annyi neurohormon van és ő mindnek az elszállítását elvégzi.

Mindezt elmondtam annak a külföldi kollégának, akihez az első kérdést intéztem. Így kezdődött az ismeretségünk. Később a fiam ügyét is elmondtam neki, s akkor tudtam meg, hogy az illető egy hatalmas pénzekkel gazdálkodó munkacsoportban dolgozik. Ők ajánlották fel nekem később a fiam életét megmentő kezelés lehetőségét is. Mert most már tudom, hogy megmentették. Több nagy projekten dolgoztak annak idején, amiből sok meg is valósult, egyesek nyíltan, mások titkosabbak voltak. De egyik se volt olyan titkos, mint az, amelyikbe a fiamat bevonták. És erről én is csak nagyon keveset tudok, és még kevesebbet merek elmondani. Annyit is csak azért, mert tudom, hogy mennyire tudnak hallgatni. Maga legalábbis igen, kedves Katerina Adamovna. Maga pedig Matvej Alexandrovics (elnézést kérek az oroszos névhasználatért, ez nálam a bizalom jele), nem tudom, de sejtem, hogy sok elhallgatnivalója volt az életében. Na de hát:

Hallottak már időutazásról? Persze, hogy hallottak, minden sci-fi tele van vele, de a valóságban! Vagy másképp kezdem. Tudják, mi az az ősrobbanás? Látom, bólogatnak, de nem állhatom meg egy kis humorral fűszerezni. Tehát, nem arról van szó, hogy egy vásott lurkó addig idegesíti a jó szüleit, amíg azoknak szétmegy a feje. Ami kétségkívül szintén ősrobbanás, de én most a Világ keletkezésére gondoltam. Ez a mai legkelendőbb elmélet, de a teljes bizonyítása még hiányzik.

A helyzetet bonyolítja, hogy Stephen Hawking nemrég azzal állt elő, hogy ez olyan lehetett, mint egy buborék kipattanása a forró folyadékból. Míg végül egy magyar geológus, bizony nemzettársuk az illető, ki merte mondani, hogy a világkeletkezés egyetlen ősrobbanással való magyarázása pont olyan hülyeség, mint annak idején a heliocentrikus elmélet volt. Hiszen ki

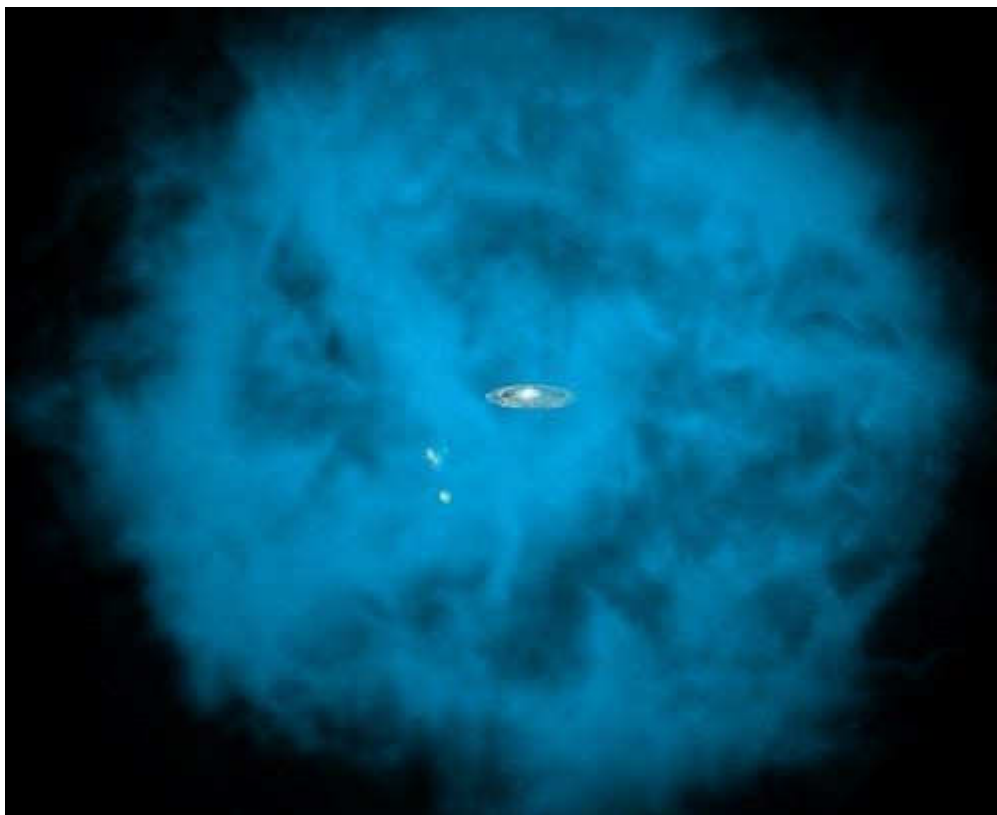
akadályozza meg azt, hogy ne egy, de sok ősrobbanás is legyen? És akkor a mi metagalaxisunk csupán egyike a sok, ősrobbanás útján keletkezett – jobb híján – világoknak.

De addig ő sem mert elmenni, hogy mi van akkor, ha egy metagalaxison belül, sőt egy galaxison belül következik be újabb ősrobbanás? Persze: mind megsülnek, mondhatná akárki, de nem lenne igaza. Mert a kezdet legkezdetén olyan kicsi részecskék (energiacsomagok) spriccelnek szét óriási sebességgel, hogy azok a legvastagabb ólomlemezen is úgy mennek keresztül, mintha nem is létezne. Ha itt és most például elkezdné egy ősrobbanás, azt hiszem, legfeljebb egy villanást, ha észlelnénk, de valószínűbb, hogy még annyit sem. Igaz, hogy ezek a részecskék irtózatossan gyorsan mozognak, de a hőmérsékletüket, éppen a kicsiségük miatt, nem tudják átadni a mi világunk részecskéinek. A nagyobb részecskék csak sokkal később jönnek létre. De akkor már jóval távolabb is.

Ennyit bevezetőül. Nos hát, ma már nyílt titok, hogy például a mi galaxisunkat a méretét sokszorosan meghaladó hatalmas gázfelhő veszi körül. És ez a csoport volt az, amely elsőnek kimondta, hogy ez a gázfelhő, amelynek a középpontja nem esik egybe a galaxis középpontjával, egy ilyen ősrobbanás eredménye. És hogy ezt a tényt hatalmas energia nyerésére lehet felhasználni. Például az idő átmeneti lelassítására, sőt helyi idő átmeneti megfordítására is.

Na. Nem vagyok fizikus, Pável az, de nem sokat tanultam tőle, hát őt is bevették a csoportba, s most valami olyasmivel foglalkoznak, hogy a régmúltban, bizonyos esetekben, belenyúlnak egy kicsit a történelembe. Szelídebb irányt adva neki. Vagy legalábbis világosabbat, egyértelműbbet. Volna még más is, de azt hiszem, ennyi elég.

Beláthatjuk tehát, hogy ha egy ilyen csoportban van, akkor sajnos velünk, hétköznapi emberekkel, azt hiszem, soha nem fog már találkozni.

Nagy csend lett miután Pjotr Ivanovics befejezte az elbeszélését. Csak egy jó idő után szólalt meg Mátyás.

– Tisztelt Pjotr Ivanovics! Mennyi ideje van itt Ön ebben az országban? Vagy mennyi ideje annak, hogy errefelé figyel? Gondolok arra, hogy a kezdet kezdetén valami olyat mondott, miszerint ez az Erdély lenne a világnak talán a legértékesebb része.

– Igen, erre akkor kezdtem rájönni, amikor a fiam után kutattam, s azóta csak megerősödött ez a véleményem. De hogy mióta? Nos, az érdeklődés talán másfél éve. Miért?

– Azért, tisztelt Pjotr Ivanovics – Mátyás nagyon udvarias, valósággal szertartásos volt –, mert akkor bizonyosan hallott arról, hogy ettől a várostól nem messze néhány hónapja elöntött a víz egy kisvárost.

– Természetesen hallottam róla. Valami hegy omlott le, elzárt egy vízfolyást, s az lett a vége. De miért kérdezi?

– Csak még valamit. Tisztelt Pjotr Ivanovics, mintha ön azt mondta volna, hogy a családja nem orosz, hanem tatár származású.

– Igen, ez így van.

– Ezek szerint lehetséges, hogy a neve nem is úgy hangzik, ahogy oroszosan ejteni szokták? Vagyis, hogy nem Jorgest, hanem Örgest?

– Pontosan.

– Ebben az esetben én nagyon, de nagyon sajnálom, hogy ilyet kényszerülök mondani, de én ismertem az ön fiát, ott voltam a kisváros eltűnésénél, és ott voltam akkor is, amikor Pável... meghalt. Sajnálom. Saját szememmel láttam, amikor berohant a beomló barlangba és kimentette onnan a volt feleségemet. Egyszóval... Ott voltam... a... halálánál. Onnan nem létezett kijutni... Még ha százszor időutazó valaki, akkor sem.

Nagy csend lett.

Az idős kutató nem szólt, csak lassan lehajtotta a fejét.

Nagy sokára szólalt csak meg.

– És akkor a cigány üzenete?

– Sajnos, alighanem tévedett. Nem az ön zsebébe akarta csúsztatni azt a papírt. Az is lehet, hogy csak meg akart szabadulni attól a fecnitől.

– Hát igen. Sejtettem.

Pjotr Ivanovics még maradt valami két napot, aztán hazament. Pedig már kezdte igazán megszeretni a sokat próbált párt.

Még egyszer azt tanácsolta Katinak, hogy járjon emberek közé. A tanácsát ezúttal meg is fogadták.

Mátyás volt az, aki az ASZISZ-táborra gondolt. Bár a fiatalság voltaképpen kimaradt az életéből, vagy tán éppen azért, érdeklődött a fiatalok élete iránt. Kati viszont valóban érdeklődött az iránt is, amiről a táborban esetleg szó lesz. Nagyon szerette volna tudni, hogy a kommunizmus perspektívája helyett milyen alternatívát kínál ez a most éppen meglévő, újfajta társadalom.

Ők ketten különben kezdték egyre jobban megérteni egymást. Eleinte mint volt osztálytársak, ám később rájöttek, hogy a másik éppenséggel férfiként, illetve nőként is nagyon érdekes. És hogy éppen a fiatalkori egymástól eltávolodás, a különböző életút az, amely talán egymásnak szánja őket.

A buli

Az ASZISZ nyári tábora eleinte nem vert különösebb hullámokat. Sem az érzelmi, sem a politikaiak közül valókat. Igaz, az első két napon határozottan kevesen is voltak. Vagy harminc sátor nyáron egyáltalán nem feltűnő. Figyelemmel hallgatták az előadókat, esténként pedig táncoltak, buliztak, ahogy fiatalokhoz illik.

A harmadik naptól aztán megélénkült a mozgás. Akkorra ígérték a nagyobb tudású – és hatású – előadók az érkezésüket. Voltak közöttük külföldi politikusok, hazai és külföldi történészek, néprajzosok, egyszóval, minden úgy alakult, ahogy az lenni szokott. Ott volt például Halmi Géza néprajztudós asszisztensével, K. Petrucz Mártával, egy Talay Péter nevű geológus, több, igaz főképpen radikális politikus, és a helyzetnek megfelelően sok újságíró, külföldről és bel-földről is. És akkor már sok fiatal is jött, de nem csak fiatalok. Egy középkorú, nagybajuszos cigányember, Gábor Gazsi szekérrel jött, hozta magával mesterségének, a bádigos szakmának az attribútumait, nem lehet tudni, érdeklődni jött, kereskedni, vagy a néprajzosok közt a mesteriségét népszerűsíteni. A nyári tábor kezdte kinőni magát.

Igaz, a harmadik naptól megkezdődött valamiféle ellentüntetés is, de ők egyelőre kevesen voltak, a rendőrség pedig rendben tette a dolgát.

Lenkei Anti beszédére a harmadik nap estjén került sor. Az újságírók már előre hegyezték a tollaikat (és a diktafonjaikat), de biza részben csalódniuk kellett, mert Anti meglehetősen visszafogott volt. Egyetlen radikálisabb betoldást engedett csak meg magának, azt is inkább a pillanatnyi napi politika egyik legújabb eseményét kommentálgatva. Hát azt már nem lehetett kihagyni, mert éppen a szövetség nevével is jelzett témát érintette, méghozzá eléggé keményen.

Az történt ugyanis, hogy éppen pár nappal azelőtt az állam külügyminisztere, vagy ki tudja miféle egyéb potentát, lehet, hogy valamelyik érdekelt megye prefektusa, azt találta mondani, hogy Székelyföld nevű régió soha nem létezett, az a bizonyos Magyar Autonóm tartomány pedig, amely valamikor volt, csak egy, az országra a kommunisták által kívülről ráerőszakolt műtermék volt, teljesen alkotmányellenes.

No, erre találta Anti azt mondani, úgy látszik, ahhoz, hogy a románok valami emberséges dolgot cselekedjenek, kedvezzenek egy kisebbnek, kívülről jövő erőszak szükségeltetik. Quod erat demonstrandum.

A jelenlevők keményen tapsoltak ennek, az újságírók ész nélkül jegyeztek, hiszen minden ilyen keményebb odamondás, főleg ha még igaz is, aranyat ér nekik.

Hanem a mondás, ki tudja milyen utakon, eljutott az ellentüntetőkhez is. Ezt jelezte először is az, hogy nagyon felerősödött a hangjuk. Azután pedig az a hang egyre közeledni kezdett. Azok, akik a tábor saját rendtartói voltak, később úgy tudták, hogy a rendőrség szándékosan utat nyitott nekik. Odaérve aztán elkezdtek verni, kit hogyan értek, és azzal, amit fel tudtak kapni hirtelenében. A táborozóknak meg volt mondva már régen, hogy „provokációkra nem válaszolni és főleg nem visszaütni!” Nem is történt ilyesmi, pedig igencsak zuhogtak a botok.

Már úgy látszott, hogy megússzák ennyivel, amikor is valaki, nem tudni, ki lehetett, elkeseredésében, mégiscsak megcsapta a verekedők vezérét. Arra aztán elszabadult a pokol. A verekedőkhöz a rendőrök is csatlakoztak, gumibotok puffantak, gumilövedékek visítottak. Nem tartott az egész talán csak egy jó negyedóraig, s a tábor egész képe megváltozott.

A summája annak az estének rengeteg sebesült volt – mind a táborozók közül, még akkor is fegyelmezettek voltak – és... hát igen. Hárman meghaltak.

A két Váradi lány bátran kiállt a rendőrpuskák (fene ismeri ezeket a lövészszerkezeteket név szerint) elé, és mivel a nők testalkata vékonyabb, mint a férfiaké, hát két ilyen gumigolyó átment a bordáik közt, telibe találva a szívet. A harmadik halott Bodor Kati volt, őt nyakon találták, olyan szerencsétlenül, hogy a nyaki artériát, a Carotist szakította el a lövedék.

A negyedik póruljárt Galambhegyi Mátyás volt. De ő eltűnt. Akik közel voltak, később azt mondták, olyan verést kapott, hogy azt lehetetlenség túlélni. De hát, eltűnt. Nagyon úgy nézett ki a dolog, hogy éppenséggel el akarta tüntetni valaki, vagy valakik, nehogy később előke-rülvén, mindenki lássa az állapotát. De erre csak később kezdtek gondolni az emberek, amikor világos lett...

„No most aztán lesz ennek nemzetközi sajtóviesszhangja, de jókora!” gondolták a sebesültek, s talán már nem is bánták olyan nagyon a sebeiket.

De nem lett. Semmi.

A következő napon a rendőrség sajtóértekezletet tartott az összes ott jelenlevő újságírónak. Senki nem tudta meg, hogy ott mit ígérgettek nekik, vagy mivel fenyegették őket, mert senki nem beszélt róla az érintettek közül. Az egyetlen kézzelfogható következménye annak a sajtóértekezletnek, és amiből talán következhetni lehet arra, hogy ott mégiscsak történetet valami, az volt, hogy a Nemvaló házaspár azonnal és indoklás nélkül otthagya a szerkesztő-séget. Senki nem hívta vissza őket soha.

A tábor aztán szép csendben széteszlott, minden visszhang nélkül. Ámbár Lenkey Anti kez-detben igen fel volt háborodva, de úgy egy hét elmúltával véletlenül találkozott valakivel, soha nem volt hajlandó elmondani, hogy kivel, lehet, hogy igazából nem is tudta, s attól fogva kezdte azt mondani, hogy hát végeredményben neki nem éppen az a dolga, hogy halottak szegélyezzék az életútját. Tud ő annál hasznosabbat is.

Az már igaz, hogy annak a tábornak valóban halottai voltak. Olyanok méghozzá, akik közel álltak egymáshoz. A Váradi lányokat a családjukon kívül, Bekeháti Miklós és Lenkei Anti is megsiratta. És – ahogy az a közhiedelemmel ellentétben lenni szokott, nemhogy ettől köze-lebb kerültek volna egymáshoz, hanem sokkal inkább valami ellenséges érzés, hangulat kezdett köztük kialakulni.

Körülbelül két hónappal azután, hogy az ominózus nyári tábor felébe szakadt, Monea Ferdi-nand felesége úgy döntött, hogy elhagyja a férjét. Minden indoklás nélkül egy hideg, szeles délutánon – ősz felé járt már az idő – lement, mintha vásárolni szeretne, és nem jött vissza. Másfél óra elmúltával már a férjének is feltűnt, hogy nincs sehol. Utánament hát. Mivel olyan típusú ember volt, aki mindennek szeret utánanézni, magyarul = leselkedni, hát körülbelül sejtette, hogy hová mehetett az asszony. Az sem került el a figyelmét, már régebben sem, hogy Csilla valami különös hangsúllyal ejti ki a Bekeháti Miklós nevét, amikor az véletlenül szóba kerül. Azonnal tudta hát, hogy hol kell keresni.

Azonban az a különös fátum esett meg vele, hogy az útjában találkozott valakivel. Azt a valakit pedig életében addig soha nem látta. Mégis, mintha intett volna neki az a férfi, mert férfi volt, hogy menjen utána. Kíváncsi ember lévén, utána ment. Nem messze, csak két utcával odébb. Hogy mit beszélgettek, mit nem, azt senkinek nem kötötte az orrára. De tény, hogy azután soha nem kereste a feleségét, és amikor annak eljött az ideje, nem gördített semmi akadályt a válás elé sem.

De nem is lett volna igazi Monea, ha nem próbál meg ebből is valamiféle tökét kovácsolni, hogy: „Lám, én milyen jó ember vagyok? Még a feleségemet sem zaklatom a válásért!”

Különben is, megmaradt neki a fia. Őt ugyanis Csilla nem vitte magával. Ki tudja, miért? És hogy vajon helyesen tette-e, hogy nem próbálta legalább valamennyire ellensúlyozni a gyermek genetikai adottságait. Egyetlen mentsége az lehet, hogy már nagyon elege lehetett a suba alatti agresszió elviseléséből.

Abban persze igaza volt Ferdinandnak, hogy Csilla megkülönböztetett figyelmet szentelt Bekeháti Miklósnak. Ám volt még egy ember rajta kívül, akire éppen olyan intenzíven figyelt. Ez az ember Galambhegyi Mátyás volt. Úgy látszik, a diákkori szerelem nem múlik el nyomtalanul. Valami, senki által nem ismert okból, Ferdinand mégis csak Bekeháti Miklós után kutatott. Az intenzív kutatás hevében nem is vette észre, hogy őt is követi valaki. Persze, ki figyel oda egy olyan nagybajuszos cigányra?

Akkor aztán, amikor már ott tartott, hogy akár be is ment volna Bekehátiékhoz, ez a cigány ember egyszerre csak előlépett a semmiből és udvariasan megkérte, legyen olyan jó és beszélgesse vele, nem sokat, éppen csak öt percet. De a valóságban az a beszélgetés még annyit se tartott. Attól kezdve aztán Monea Ferdinand egy darabig arra használta fel a „kapcsolati tőkéjét”, hogy rávegye a hatalom képviselőit, írják már össze, hány cigánynak nincsenek iratai és kik azok, akiknek nincsenek.

Az akció azzal az eredménnyel járt, hogy országosan negyvennégy ilyen embert találtak. Erdélyben ebből tizenketten voltak. Abban a városban viszont, ahol éppen szerette volna, egy sem. A megyében sem. Ezek után abbahagyta a cigányok és a volt felesége zaklatását. Volt ügyis dolga elég. Máshol kellett elhítenie a viszály magjait.

Pedig talán lett volna keresnivalója a volt felesége házatáján is. Mert hát például milyen anya az, aki elhagyja a kicsi gyermekét, ha mindjárt az apja gondozására is. De a probléma azonnal megoldódik, ha tudomásunkra jut az utolsó mondat, amit Ferdinand a feleségéhez intézett. S amely így hangzott:

– Felőlem mehetsz akár azonnal is, de ha a gyermeket elviszed, akkor a világ végén is megtalálalak, s egyetlen mozdulattal kinyírlak! – Csilla pedig ismerte a férjét, látta egy párszor „keményen” megnyilvánulni, hát jobbnak látta nem kockáztatni a maga és a gyermek életét. Magyarán; fejvesztve menekült. Azt már csak a jó szerencséjének, s az előbb említett cigány embernek köszönhetette, hogy még így is a dolognak nem lett folytatása. Egyelőre legalábbis. Arról az emberről viszont nem tudott semmit. Még azt sem, hogy létezik. Honnan is tudhatta volna?

Amikor a táborozás olyan kurtán-furcsán véget ért, Lenkey Antinak is lett elég gondolkozni-valója. Az utolsó estén ő maga is megsebesült, két gumigolyót is kapott, egyet a mellkasára, egyet pedig a bal karjába. Mi is történt voltaképpen? Mert az tény, hogy őket valakik megtámadták. De kik? Reggelre sokan megszöktek, mások csak úgy hazamentek, senki se kérdezősködött utánuk. Általában, azt lehet mondani, hogy senki se kérdezősködött senki után. Csak néhány esetben.

Végül is a rendőrök, ettől a rövid időtől eltekintve, tényleg tették a dolgukat. Körülbelül egy rövid félóra alatt sikerült nekik szétválasztani a táborozókat az ellenük tüntetőktől. Őt, Antit persze magukkal vitték, de ezt valamilyen formában természetesnek is vette. Hiszen tényleg mondott olyasmiket, amit ki kellett volna magyarázni. De – érdekes módon – nem kérdezték. Inkább arra voltak kíváncsiak, hogy mi is lett volna a táborozás valódi célja. Na, erre nyugodtan válaszolhatott, hogy a rövid távú célja csak az informálás volt, a hosszú távú cél pedig ismert, mert azt bejelentették és különben is a nevükben is benne van. Meglátva a vérfoltos ruhát, még a sebesülésére is rákérdeztek. Hogy mit szándékozik most tenni? Hát mit is?

Először fertőtleníti, aztán bekötözteti. Ennyi? Ennyi. El is engedték hamar. A halálesetekről nem volt akkor még tudomása, a kikérdezői pedig nem hozták szóba.

Az egyetlen dolog, amit kérdezett, az az volt, hogy miért lőttek rájuk, ha csak gumigolyókkal is?

– Azok nem közülünk voltak – jött a válasz.

– De hát egyenruhában voltak!

– Sajnos, egyenruhát bármelyik színházból könnyű beszerezni. Az ugyan különbözik egy kissé a hivatalos egyenruhától, de sötétben, tudvalevő, minden egyenruha fekete.

El is engedték Antit hamar. Talán épp azért, hogy eszébe ne jusson még egyet-mást megkérdezni. Így aztán otthon folytatta a gondolkozást.

Azt már csak otthon tudta meg az apjától, hogy három nő meghalt, egy férfi pedig nyomtalanul eltűnt.

„Hát ilyen következményei lehetnek annak, ha én elkezdek politizálni ebben az országban?” kérdezte magától elkeseredve. És elhatározta, hogy legalábbis jó ideig, felhagy a politizálással. Úgy is tett.

A társadalom peremén

Pjotr Ivanovics öregedett. Voltaképpen ha ezt mondtam, még túlzottan udvarias is voltam, mert az igazság az, hogy nagyon megöregedett az utóbbi időben. A termete összement, kicsit meg is görbült az az irigylésre méltó szálfagegyenes kiállása, a haja pedig teljesen megőszült. Az a kevés tudniillik, ami még maradt. De hát csodálhatjuk-e egy olyan ember hirtelen megöregedését, aki az egyetlen fiát veszítette el?

Volt neki már régebben egy nyaralója Moszkva közelében, az oroszok dácsának nevezik, hát oda kiköltözött. El is adta a fővárosi lakását. Aki keresi, találja meg!

Néha, igaz ritkán, jöttek is régi kollégák, barátok. Télen kijött például Igor Leonyidovics, a történész, akinek a révén annak idején felfigyelt arra az Erdély nevű földdarabra. De aztán megint hosszú időn át csend volt. El is unta kegyetlenül. Annyira, hogy augusztusban például még arra is elszánta magát, hogy írjon Katerina Adamovnáknak. Azonban a levél felbontatlanul jött vissza. Ezen elcsodálkozott. Hiszen nagyon jó barátságban váltak el, amikor tőle hazajött. Vagy azóta haragudhatott meg? El is határozta, hogy utána néz egy kicsit annak, mi is történhetett vele. És megtudta, hogy Katerina meghalt. Valami tüntetés vagy mi volt, azon részt vett, egy barátjával egyébként, és ott megölte egy véletlenül rossz irányba kilőtt gumilövedék. Hát ez volt az az esemény, amittől az öreg doktor végképp elkeseredett. És még rohamosabban öregedett. Igaz, írt a barátnak, de tőle is úgy jött vissza a levél, hogy „címezett ismeretlen”. Az e-cím még élt, de alighanem ott rekedtek az összes odaküldött levelek.

„Mi történhetett? Csak nem halt meg az is?” De aztán megtudta, hogy éppenséggel nem halt meg, de eltűnt. Hogy tűnhetett el? És általában is, hogy tűnhet el manapság egy ember, amikor mindenkiről ezer irat és feljegyzés van?

Ekkor már nem is annyira bánatos, mint inkább mérges kezdett lenni. „Talán utána kéne nézni annak az eseménynek is!” Hát akkor aztán megtudta, hogy hogyan is folyt le, s miképpen végződött az a bizonyos táborozás. Mert táborozás volt, nem tüntetés, tüntetők azok voltak, akik támadták őket. S akiket nem lehetett kézre keríteni. Azért ez is furcsa, hogy ott vannak jó sokan, s mellettük egy csomó rendőr, s nem tudnak kiemelni közülük legalább egyet, aki aztán, ezt el lehet intézni, úgy dalol majd, ahogy kell. De úgy tűnik, ezt nem is akarták. Pedig három ember meghalt, egy pedig szörén-szálán eltűnt.

Már éppen elhatározta volna magát, hogy személyesen néz utána az egész történetnek, amikor levelet kapott. E-levelet még hozzá. A feladó ismeretlen volt, de nem a szokásos reklám-szemetet tartalmazta, hanem csak két szót:

„Elnézést! Tévedtem.”

Mint valami beismerés. De ki ismert be és mit?

„Most már menjek, vagy ne menjek?” Aztán eldöntötte, hogy még nem megy, hátha egyéb is történik még. Talán vár még egy pár napot. Talán egy hónapot.

A férfi nyitogatta a szemét. Nem volt könnyű, mert be volt dagadva. Egyébként is mindene fájt. De azért nyitogatta. Még azt is megpróbálta, hogy megforduljon azon az ágyon, amin feködött, de aztán abbahagyta az erőlködést, mert a fájdalom túl nagyra nőtt. Nem gondolkozott, mert a gondolkodás is fájt. De azért eszébe jutottak dolgok.

– Még pihenj, öcsi!

Mély, férfias bariton hang szólt hozzá. Akkor legalább a fejét próbálta megmozdítani, hogy láthassa. Magas, bajszos cigány ember állt az ágy mellett, az mondta a szavakat.

– Mondtam, hogy pihenj! – és tényleg, ahogy megmozdult, szédülni kezdett. Gyorsan becsukta hát a szemét. De akkor még jobban szédült. Hát inkább kinyitotta.

– Szédülsz ugye? Nem is csoda. Na, majd holnap beszélgetünk.

A szoba, amelyben feküdt, elég nagy volt és eléggé tiszta is. Kis dohányszag volt benne, még tán dohszag is, mintha rég nem szellőztettek volna. „Valami gazdag cigány lehet, aki megsajnált!” gondolta magában, de nem sokáig, mert elaludt, vagy inkább elvesztette az eszméletét.

Amikor megint magához tért (vagy felébredt), estefelé volt.

– Ez már igen! Kemény legény vagy! Na, öcsi, ha akarsz, most beszélhetünk.

– Jó! Mi történt velem?

– Csak az, hogy jól elverték. Voltak vagy öten. Ha eggyel többen vannak, agyonvertek volna. Akkor még én se tudtam volna segíteni.

– Te orvos vagy? – nem volt szokása letegezni valakit, pláne nem azt, aki, úgy látszik, megmentette, de a másik is tegezte őt.

– Igen. Ne a látszat után ítélj. Különböző inkognitóban vagyok itt, attól a bajusz meg a fekete bő nadrág. Aztán csak erre vagy kíváncsi?

Most már rohamosan tért vissza az emlékezete. Szinte látta, hogy a sötétben a mellette álló Katit meglőtték és a nő felbukott. Újra érezte azt a feneketlen haragot, ami arra készítette, hogy nekimenjen az egyenruhásoknak. De akkor este volt. És a táborban volt.

– Most hol vagyok?

– Jó helyen. Nálam egyébként. Itt biztosan senki sem fog keresni.

– Hol van Kati?

A cigány szomorúan ingatta a fejét.

– Őt sajnos nem tudtam megmenteni. Két perc alatt elvérzett. Amikor odaértem, már halott volt. Téged pedig vertek. Mint mondtam is.

– Hogy mentettél ki?

– Könnyen. Nem törődött velem a kutya se. Te meg már a földön voltál. Még beléd rúgtak vagy hármat, de ahogy látták, hogy nem mozdulsz, békén hagytak. Én meg felvettelek. Bele a szekérbe és irány haza.

– Szabad megkérdezni valamit?

– Hát persze!

– Honnan ismersz minket? Mindkettőnket.

A cigány elhallgatott. Mintha gondolkozott volna egy pillanatig, azután egészen más hangon folytatta:

– Ezek szerint tényleg nem lehet rám ismerni. Vagy csak olyan helyzetben találkoztunk, hogy nem számított rám?

Mátyás ekkor jól megnézte magának a beszélgetőpartnerét. De nem ismert rá.

– Hát nem megmondtam önnek, hogy Vanna nem partnere?

Ekkor Mátyás ráismert.

– De hát meghalt. A barlangban. Ott voltam.

– Az csak a géptestem volt.

– ?

– Nem lényeges. Sajnos Vannának a saját teste volt ott.

Mátyás elszomorodott.

– Igen. Már akkor sejtettem. Önre pedig nem figyeltem...

– Igen. De ha figyelt volna, akkor se vette volna észre. Ahhoz külön képzés kell. Vagy megérzés. Mint Nemvalónak vagy Petrucz Mártának. Akiket igazából nem is ismer. Meg még valakinek, akit Tündének neveznek. De neki nem régen van ilyen képessége. És különben is... Mindegy.

– Petruczot láttam a táborban is. Előadott. Akkor ön nem más, mint Örgest Pál.

– Majdnem. Igazából a nevem Pável Petrovics Jorgest. Orosz vagyok.

– De hát akcentus nélkül beszéli a nyelvünket.

– És még egy néhány más nyelvet is. De azt hiszem, ennyi elég egyelőre. Majd még beszélgetünk. Most pihenjen!

Másnapra már jobban volt Mátyás, harmadnapra pedig kutya baja sem volt. Kis délelőtti sétát tett a cigánytelepen – igen érdekesnek találta a jellegzetes szervezetséget –, majd valahogy hazatalált abba a házikóba, ahonnan elindult. Pável már várta.

Külön tanulmányt érdemelne, ahogy a maszkírozott orosz, vagy talán nem is annyira maszkírozott, mint inkább átváltozott, lakájossá tette a kis házikót, amely azonban kívülről pontosan olyan elhanyagoltnak, majdnem düledezőnek nézett ki, mint a többi. Kis előtérből állt a ház, meg egy valamivel nagyobb szobából. A szoba hátsó részén elhanyagolt ágy, azt félrebillentve (ajtósarkon járt) egy lépcsőn lehetett lemenni egy jóval nagyobb és polgári kényelemmel berendezett szobába. Ez a helyiség csak akkor volt látható, amikor az ágyat, a padló megfelelő részével együtt, felemelték. Az oroszoknak még arra is volt gondja, hogy a padlódeszkák különböző hosszúságúak legyenek, mintha valódi padló lenne.

– De hát ki elől kell ilyen felkészülten rejtőzködni? – kérdezte a visszatérés alkalmával Mátyás.

– Na, ez hosszú sor, el is fogom mondani, méghozzá mindjárt. Különben, ha nincs ellenére, amikor még valódi cigány voltam (most is valódi vagyok), még tegeződtünk. Nem bánná, ha most is úgy folytatnánk?

– Dehogyan!

– Kösz! Akkor így folytatjuk. Mindenesetre fordulhat úgy, hogy nekem is elkel majd a segítség. Na hát, történetet ígértem. Mondjam!

Pável története

Nem akarlak untatni, hát csak onnét kezdem, amikor huszonegy éves koromban halálos mérgezést szenvedtem el. Semmiféle segítség nem létezett, pedig apám mindent megpróbált, ami az akkori Szovjetunióban lehetséges volt, és az nem volt kevés.

Apám akkor már elismert tudományos kutató volt, orvos, én pedig a Lomonoszov Egyetem nagy reménysége, fiziko-kémikus, már magam is kutattam. Mint ilyent küldtek is el Csernobilba, felmérni a katasztrófa nagyságát. Ott kaptam a mérgezést. Már halálomon voltam, amikor az apámat megkereste egy csoport képviselője, hogy mivel úgy se tehet már értem semmit, bizzon az ők gondjaira, s megmentenek. Addig fogalmam se volt arról, hogy ilyen is létezik.

Egyrészt az, hogy az ország akkor már nem is volt a valóságban olyan zárt, sőt igencsak jó kapcsolatokat ápolt egyes nyugati csoportokkal. Olyanokkal, mint ez is volt. Szerencsémre.

A másik, amiről nem tudtam, hogy mit is jelent a valóságban az a kifejezés, hogy: „korlátlan pénzügyi lehetőségek”. De akkor megtapasztaltam.

Mint bizonyára tudod is, az emberi test sejtállománya körülbelül hét év lefolyása alatt teljesen kicserélődik. Pontosabban inkább a sejtek anyaga, de nem akarok ennyire belemenni a részletekbe, ez is, az is. Nos, ugyanezt csinálták velem ezek az emberek, csak nagyon felgyorsítva. Néhány óra alatt. Miközben mesterségesen életben tartottak. Jókorá összegbe kerülhetett nekik, de később megtudtam, hogy megérte. Az apámnak mindössze két dolgot kellett tennie cserébe. Először, hogy semmiképpen ne keresse a kapcsolatot velem, másodszor pedig, hogy bocsássa a rendelkezésükre a kutatási eredményeit. Ezt, gondolom, anélkül is szívesen megtette volna. Nem mondtam, hogy apám az idegrendszer kutatója volt, és éppen akkoriban volt egy elég nagy port felvert felfedezése. Az ú.n. agykamrák valódi szerepét fedezte fel, az emberi és nem csak emberi idegrendszer működésében.

A csoportban agykutatók is voltak, akik aztán továbbfejlesztették az apám felfedezését. Sőt, olyan dolgokat találtak meg a központi idegrendszer működésében, amit addig elképzelni se lehetett. S mindezt az apámnak egy aránylag egyszerű meglátása nyomán fejlesztették ki. De hát mondtam, korlátlanok voltak a pénzügyi lehetőségeik. És ezt szó szerint kell érteni. Mit is mondjak példának? Mondjuk, a haláljelenségek visszafordíthatósága. Addig nem létezett. Most már bizonyos határok között meg lehet fordítani mesterségesen az agyhalált. De még inkább: ki tudják nyerni az információt egy friss halott agyából és átültetni számítógépre. Arról pedig vissza az idegrendszerbe. De vannak olyan dolgok is, amihez még az én műveltségem is kicsi.

Hogy számomra mi következett? Először is egy nagyon szigorú kiképzés. Nem tudom, hogy milyen egy átlagos katonai kiképzés, de ez valóban nagyon szigorú volt. Afganisztánt is megjártam, többször is. Nem azért, hogy harcoljak, ámbár néha azt is kellett, hanem főképpen azért, hogy edződjek. Ismered az amerikai tengerészgyalogosok jelmondatát? „Amitől nem halsz meg, attól erősebb leszel!” És ezt egészen komolyan vették.

Amellett rendkívüli módon vigyáztak arra, hogy mindezt túléljem és tényleg erősebb legyek tőle. Minden körülmények között helyt kellett álljak. De szó szerint. Volt olyan, hogy középkori körülmények, volt olyan, hogy római ókor, stb. Szimuláció? Nos, egy darabig azt hittem. Lehet, hogy eleinte, amíg beletanultam, az is volt. De később már élesben ment.

Nem tudom, honnan tanulták meg a kozmikus energiák felhasználását, minden bizonnyal egy másik csoport dolga volt, de lehetségessé tették azt a bizonyos „időutazást” is. Hogy mindez mennyibe kerülhetett nekik, azt még elképzelni is csak halványan tudom. Irtózatosságnak állhattak rendelkezésükre.

No, aztán rájöttek, hogy még így sem elég hatékonyak. Nem mondtam még, de volt egy céljuk, úgy megváltoztatni a történelmet, természetesen kicsi dolgokban, de tudatosan alkalmazva a pillangó effektust, hogy az az emberiség számára túlélhető legyen.

Ez, ugyebár, nagyon nemes cél. Csak akkor bújik elő az ördög a részletekből, amikor rájövünk, hogy mit értettek ők „emberiség” alatt. Mit mondjak, elég kisszámú csoportot...

De erre nagyon későn jöttünk rá.

Tudni kell mindehhez, hogy időközben elkészült a „géptestünk” is. Néha azt, néha az „ember-testet” kellett bevetni. Aszerint, hogy mi volt a jobb eredménnyel kecsegtető.

Na tehát, aztán rájöttek, hogy még így is kevés az operátor, és másokat is be kellett venni. Ehhez általában friss halottak tudatát használtuk fel, beültetve fiatalok idegrendszerébe. Még egyszer elnézésedet kérem, ha nem mindig vagyok érthető, de sok mindenre nincs még kifejezés sem. Tudod biztosan, hogy nemcsak a test alakítja az idegrendszert, hanem még könnyebben alakítja az idegrendszer a testet. Hát ezt a jelenséget erősítettük fel az ilyen halottakból verbuvált legénységben.

Ne gondold azt, hogy valamiféle zombik lettek belőlük! Még átvitt értelemben sem. Mit is tudtunk volna az olyannal kezdeni? Teljes értékű, sőt sokszor az eredeténél jobb képességű, döntési lehetőséggel bíró emberek lettek, merthogy azok is voltak azelőtt is. Hiszen nagyon nehéz helyzetben kellett néha helyesen dönteni. Különböző ezek az emberek általában balesetben elhunytak voltak, s közvetlenül a haláluk után. És csak tisztességes emberek lehettek azelőtt. Hogy azután is azok legyenek.

Szóval, minden jó volt. Egy darabig.

De egy idő után két baj is előállott.

Az egyik akkor lett, amikor rájöttünk arra, hogy ezek az emberbarátok hogyan értelmezik azt a szót, hogy „emberiség”. Mint mondtam, eléggé leszűkített módon.

A másik bajt kissé hosszadalmasabb elmondani. Van türelmed, vagy hagyjuk ki?

„Van hát! Nagyon érdekes!”

Na, akkor ezt valamennyire az elején kell kezdenem.

Voltaképpen Közép-, sőt Belső-Ázsiából indult ki, mint a nagy kulturális változások általában. Valamikor a klasszikus ókor idején kezdődhetett a dolog. A hódító Nagy Sándor, akinek Arisztotelész volt a tanítója, minden hadjáratára magával vitt egy könyvet, amely a trójai háborúról szólt. Gondolom, az Iliász lehetett. Tetszett-e neki, vagy inkább ihletet merített belőle, nem tudom, de mindegy is.

Aztán meghalt Alexandrosz, s a birodalma nyomán kisebb, epigon birodalmak támadtak. Ilyenek voltak az Oxus (Amu Darja) és a Yaxartes (Szir Darja) vidékén is. Miért, miért nem, nem nagyon lehet már tudni, de egy szekta alakult, vagy tán már régebben megvolt, csak ekkoriban élhette virágkorát, akiknek nagyon megtetszett a trójai Heléna alakja. Nem is mindennapi nő lehetett az olyan, akiért tíz évig tartó háborút vívtak a maga korában. Nos, ezt a Helénát tették meg ezek az emberek az ő nagyasszonyuknak. Mind nagyobb és átfogóbb hatalmat képzeltek neki.

Régi kor volt ez, még közel a matriarchátushoz és a mágikus társadalomhoz, hát ezek a hölgyek, akik a történelmi alak mintájára mindnyájan „Ilonának” neveztették magukat, mind nagyobb és nagyobb valóságos hatalommal kezdtek bírni. Hogy aztán később bizonyos mértékben eljött az apajogú társadalom ideje is, a hatalmuk akkor is megmaradt, csak egy kissé háttérbe vonult. És mivel főképpen valódi női dolgokkal foglalkoztak, csendben fejlesztették tovább a képességeiket.

Így ment ez évszázadokon keresztül, míg olyan komoly dolgokra lettek képesek, mint például a halál éneklése, vagy az időutazás bizonyos módja. És éppen ez volt az, amely a mi fölötteseinknek csípte a csőrét. Pedig nem is volt az test szerinti időutazás, csak az egyéniségüket valami olyan energia csomaggá tudták összegyúrni, amely ellenállott az időnek, s amellyel egy másik, később vagy egyidőben élt emberbe be tudtak hatolni. S amelyből aztán később megint tovább tudtak állni. Igen ám, de minden ilyen alkalommal vittek magukkal némi tudást a másik emberből is. Mind többet és többet. Érted már, hogy ez mekkora szellemi erőt jelent? Nos, hát ez konkurenciát jelentett a minket irányító csoportnak is.

Ismered a mondást bizonyára, hogy: „megszállta az ördög”. Hát ezek nem ördögök, hanem sokkal inkább angyalok lehettek, bár ki tudja, a hivatalos egyházak szemszögéből nézve, néha ördögök. Hiszen sokszor szembeszálltak a társadalmon végigvonuló valódi férfisovinizmussal. Sikerral méghozzá. Márpedig a történelmi egyházak egytől egyig férfisoviniszta vezetőséggel bírnak. Na, ez csak egy kis intermezzo volt.

Ilonák minden bizonnyal éltek, s valószínűleg most is élnek, de az is biztos, hogy a háttérben. És nem mutogatják nagyon a képességeiket. Csak egy volt közülük olyan, mutáns vagy aberráns lehetett? Aki éppen a mi időnkben jött ki a napfényre. Nosza, jött is a szigorú utasítás: El kell kapni. És éppen az én csoportom kapta ezt az utasítást. El is küldtem két emberemet. Férj és feleség voltak. El is kapták. Illetve kapta. A nő. És ettől maga is ilona lett.

A vezetőink vért pisiltek mérgükben. Meg akarták ölni őket, de nekem már nagyon kezdett elegendő lenni belőlük. Hát elvittem a két embert egy olyan régebbi korba, amikor és ahol nem lehet egykönnyen rájuk találni. Még azt is szigorúan a lelkükre kötöttem, hogy húzódjanak meg a háttérben. Persze, mindenki sejti, hogy merre lehetnek, de nem tudnak hozzájuk nyúlni, mert oltári botrány lenne belőle. Ehhh! Különben is meghaltak. Rég.

Mit tett ekkor a mi vezetőségünk? Egyébként az egyetlen értelmes reakció volt. Abban a pillanatban megszüntette az egész projektnek a pénzelését.

Na, a többit tudod.

Vanna meghalt a barlangban. A gépteste ezek után nem ér többet, mint az a fém és műanyag, ami alkotja.

Csakhogy nekem a géptestem veszett oda. Ám a mi kedves vezetőségünk mindenre gondolt. És ha bizonyos idő elmúlásáig nem kap impulzust a rendszer, akkor a mesterséges kómában vegetáló (egyébként stimulálással kondícióban tartott) embertestbe gyorsan és fájdalom nélkül ölő mérget fecskendez be.

Igen ám, de valami kis hiba csúszott a számításba. Megmoccantam-e öntudatlan állapotban, vagy más esett, nem tudom, de a mérget én magam is láttam a lepedőmön, ártatlanul kiömlő. Hiába! Nem lehet mindent gépekkel megoldani. Még ma sem!

Na, ezek után beláthatod, hogy számomra ez volt a legbiztosabb módja az életbenmaradásnak. Idejöttem a cigánytelepre, és nagyjából itt is fogok maradni. Mert különben hamarabb meggyilkolnak, mint amennyi idő alatt ki tudom mondani azt, hogy „embertest”.

És azt hiszem, te sem tehetsz másként. Nem ugyanaz ugyan, de egy másik gyilkos, rád is leselkedik.

Néhány évvel a Pável által elmesélt történet előtt különös történet járta be a világsajtót. Történt, hogy valahol a Dunántúlon, egy elszegényedett faluban, egy régi pincében valaki, nem tudható már, hogy eredetileg ki volt, jókora római kori kincset talált. Ilyesmi nem különösebben ritkaság ezen a huzatos tájon. Ahol állandóan jöttek-mentek a népek, hadseregek.

Ami azután történt az, valósággal horrorba illő történet volt. Öngyilkosságok és annak álcázott gyilkosságok sorozata követte egymást. Míg végül senki sem maradt életben azok közül, akik a kincs eredeti lelőhelyéről valamit tudtak. Akkor aztán maga a kincs, amelyet addig elveszítettnek tudtak, egyszer csak felbukkant. Na hol? Angliában. Az csak egészen természetes, hogy az az ország, ahol megtalálták, sohasem kapta vissza a jogos tulajdonát. Mivel is tudta volna bizonyítani, ha egyszer mindenki meghalt, aki valamit is tudott arról, hogy mi az igazság az egész történet körül. Valamilyen formában. Vagy így, vagy úgy.

Mondom, a történet bejárta a világsajtót, hápogtak róla eleget úgynevezett „jólértesültek”, igazolván azt a régi kártyás mondást, amely szerint kibicnek semmi se drága.

Nosza, meg is indult a kincsvadászat mindenütt, ahol csak ilyesminek létezését lehetett sejteni vagy legalább elképzelni. És hol is lehetne inkább kincset keresni, sőt találni is, mint éppen a tündérek földjén, Erdélyben? Ásót, kapát ragadott akinek ráérő ideje volt, fémdetektort az, akinek lehetősége. Egy geológus – szekus tiszt egyébként – éppenséggel valami új műszert talált fel, amit viszont sajnos nem tudott meg is valósítani, nem lévén akkor még az informatika elég fejlett hozzá.

Ki tudja, hová fajult volna az egész dolog, ha időközben ki nem tör a rendszerváltás, azt a szekust pedig agyon nem verték volna a börtönben. De akkor már amúgy is a kincskeresés más formáját találták érdekesnek az emberek. Azok közülük, akiknek sok volt az esze és kevés a becsülete. Én magam is ismertem néhányat közülük. De ez most nem téma, mivel olyanból volt éppen elég, sőt ma is van, bár ne lenne!

Azért, mivelhogy minél primitívebbek az emberek, és minél kevésbé képesek olyan munkát végezni, amiből tisztességes egzisztenciát lehet teremteni, annál nagyobb bennük a játékszenvedély meg a más kincsének az irigylése, mondom tehát, azért nem hallgatott el a pletyka a Szabó Máriusz kincséről sem. Ez volt a geológusnak a tisztességes neve. Merthogy legalább a neve, az tisztességes volt.

Hát beszéltek az emberek róla is mindenfélét, hogy hát meg is találta ő azt a kincset volta-képpen, csak eltüntette mindenki elől. Mások meg azt mondták, hogy kollégái voltak neki (szekus kollégák persze, nem pedig geológusok), akik elirigyelték azt a megtalált kincset, azért ölették meg. Ami egyébként valóban lehetséges, mert egyrészt soha nem került elő semmiféle kincs, másrészt tudvalevő, hogy a szekusnak már a vérében van az ölés, miért tettek volna éppen akkor egyszer kivételt?

Aztán..., aztán az történt, hogy beomlott egy barlang, annak a leomlott fala elzárta egy vízfolyás útját, aminek következtében egy nagy falut elöntött a víz. Szerencsére nem egyszerre, így ki lehetett telepíteni a falu lakóit. Akkor egyszer az állam is gavallér volt, és akinek a háza víz alá került, mind kapott valami állami segítséget, hogy egy másik, fennebb lévő faluban újra tudja építeni.

Most hát akkor se barlang, se falu. Pedig sokan azt is rebesgették, hogy oda hányta belé Szabó Máriusz a kincsét, hogy gyilkos ösztönű kollégái meg ne találják azt. Egész balladai hangulata kezdett lenni végre a történetnek, csoda, hogy nem akadt egy költő, aki megverselte volna. De hát mostanában nincs már aktív népköltészet sehol, legfeljebb a cigányoknál.

Az ám, a cigányok. No, ők elég ideig járkáltak az elpusztult falu környékén, mintha a verselésre alkalmas témát keresték volna ott, de végül ők is elhagyták a helyet.

A két jóbarátnak, mert méltán nevezhetjük őket most már így, egymásra lévén utalva és mégis jól megférve, látogatója akadt. Gábor Gazsi ment el hozzájuk, egyikén azoknak a napoknak, amikor éppen semmi dolga nem volt. Mátyásnak már szépen kezdett növegetni a bajsza, ezt meg kellett öntözni egy kis sörrel. De aztán kiderült, hogy egyéb oka is volt az idejöttének.

– Bizony! – mondotta egy idő után Gazsi bácsi. – Valaki vagy valakik érdeklődnek utánatok.

Mire ők ketten olyan egyszerre mondták, hogy: „meg vagyunk tisztelve”, hogy arra csak nevetni lehetett.

– De nem feltétlenül kell akkorát röhögni, mert mindjárt elmegy a kedvetek. A rendőrség érdeklődött. Na! Röhögtök még?

Nem tették.

– Szóval! Arra voltak kíváncsiak, hogy kik azok, akiknek nincs buletinjük⁴. Aztán persze azt mondtam, hogy ilyen nincs itt minálunk. Azt meg tudjátok, hogy nem szeretek hazudni. (A másik kettő megint dült el a röhögéstől).

– Ezért aztán, hogy ne maradjak hazugságban, hát csináltattam nektek. Te, fiam, Gábor Gábor vagy és Szucsáván laksz! – intett Pável felé. – Téged pedig úgy hívnak, hogy Gábor Robi. Abból persze itt minálunk elég hamar Rupi lesz, de se baj. Még tán jó is, nehezebben találhatnak meg és a környezetbe jobban is illeszkedsz majd. – Azzal az idős bajszos elővette a szóban forgó személyeket és kiosztotta. Biz’ azok elég megviseltek voltak, de milyenek legyenek?

– Aztán legyetek rendesek és ne mutogassátok fünek-fának, mert az nekünk nem szokásunk! Így bizony, csibéim. Most már egy család vagyunk, mert örökbe fogadtalak titeket.

Mátyásnak, azaz Rupinak az örökbefogadásról Kati jutott az eszébe, s attól elszontyolodott.

De egyébként a délután nem telt szomorúan, mert Gazsinak jó humora volt és jó érzéke is a másik kettő felvidítéséhez. Tudta különben is, hogy mi marja a Mátyás lelkét. A Páveléről nem tudott, de azt rajta is látta, hogy valami gondja van. „Na, majd megmondjátok, amikor itt lesz az ideje!” gondolta magában, s igaza volt. Egyedül élt már akkor, mert a felesége meghalt két évvel azelőtt, csak egy tizenhat éves kislányával volt, de azzal is, mintha történt volna valami, elég furcsán kezdett el viselkedni.

No, azért egy dologban tévedett Gazsi bátyó, mert bizony Mátyás, alighogy felépült, máris útra akart kelni. No, ez még nem volt olyan eget-földet rengető kívánság, mert a cigányoknak már a vérében van a vándorlás, legalábbis egyesek szerint, bár lehet, hogy igazából kínjukban teszik. De még a bajuszt is le akarta vágni alig, hogy embernek való méretűvé lett. Sőt! Polgári ruhát akart viselni az úton.

– De hát ez a ruha nem elég jó neked?

---

⁴ Személyi igazolvány.

– Nekem elég, de félek, hogy ott, ahova megyek, nem felel majd meg.

Nagy nehezen tudták ketten rávenni, hogy ne változtassa meg a külsejét, ha már az igazolványa szerint is így kell lennie.

Hallották már hírét a Dehennának? Nem Gyehenna, ami a pokolnak valami, a középkorból visszamaradt elnevezése, hanem igenis: Dehenna. Komoly cigánytelep volt az, Szatmár városában, a folyó partján. Ezzel kapcsolatos a következő történet:

Még egyetemista koromban történt. Akkoriban igen szerettem a nőket, mint a diákok természetéhez illik is. Általában ritka volt az az időszak, amikor nem volt egy csinos hölgy-partnerem. Persze szintén a diákok közül, ahogy az már lenni szokott.

Nos, ilyen kedves kis diáktárs volt Varga Mari is. Voltaképpen nem is tudtam róla semmit, vagy legalábbis alig valamit, de elég is volt nekem az, hogy szép, kedves és hozzám hasonlóan – diák.

Együtt voltunk vagy egy jó hónapig és ezalatt egész jól összemelegedtünk. De nem „jól”, csak egész jól. Ha nem éppen érezhető a kettő közötti különbség, hát az egész jól voltaképpen kevesebb, mint a jól. Nem sok a különbség, csak éppen, hogy a lényeg. Már t.i. az, ami egy diáknak a látásmódja szerinti lényeg. Mert Mari bizonyos határig mindent megengedett, mindenben örömmel benne volt, de azon a határon megkutyálta magát, s onnan tovább egy tapodtat sem. És ha véletlenül túl akartam menni azon a határon a pillanat hevében, hát olyan hisztériázásba kezdett, hogy azt még elviselni is gond volt. Nem is tartott a mi kapcsolatunk ezek után sokáig, hanem szép csendesesen elhalt.

Volt akkoriban egy barátom nekem, aki szintén szatmári volt.

– Hát minek kezdesz te azzal a cigánylánnyal? – állított be hozzám az események után egy kis idővel.

– Hát cigánylány?

– Az bizony, méghozzá a Dehennából. – Aztán elmagyarázta, hogy az a bizonyos Dehenna micsoda is lenne. – Érted, nem olyan cigányok laknak ott, mint például a bádigosok, hanem a legszegényebb, legalja népség.

Nos, az én számomra az a tény, hogy valaki az említett Dehennából egyetemista lett, inkább tiszteletre méltó volt, mint lenézésre, és ha már az együtt létezésünk ilyen módon meg is szűnt, a tiszteletem Varga Mari iránt csak nagyobb lett.

Később tudtam meg aztán az okát a történeteknek. Azt, hogy a cigányság egyes részei – mert nagyon nagyok ám a belső különbségek közöttük is – rendkívül konzervatívak. Vagy legalábbis akkoriban még azok voltak. Ehhez a konzervatív világképhez tartozott az is, hogy „a rányi a csávóé”. És ebből nagyon nehezen engedtek. És ha engedtek is, akkor az a lány, (rányi) egyből lejjebb is szállt az értékrendjükben. Ma már sok engedményt tettek ebből az elvből, főleg a nyomorúság elviselésének okából, de azért egyes családokban még szigorúan tartja magát a nézet.

Na hát, ilyen tekintetben Gazsi bátyó igencsak konzervatívnak számított. Nem csoda tehát, hogy egyre növekvő aggodalommal nézte a lánya megváltozott viselkedését. Józan ember volt, még ha nem is járt sok iskolát. Láta tehát a lánya hangulati hullámlásait. Érezte az eddigről különböző szájszagot is. Ebből az eszével tudta, hogy valami kábítószer van a dologban, de a szívével nem hitte el. Valamint azt is kikövetkeztette, részint a hozzá eljutó pletykák híreit végiggondolva, hogy a lánya valami vékony, szőke fényképpel jár. Márpedig mostanában elég sokat van távol otthonról. Magában átkozta azt a fényképet, „de mi van, ha

rendes ember az ipse?” gondolta magában, s nem szólt. Különben is a lánya volt az egyetlen élő rokona, nem is nagyon tudta, hogy viszonyuljon hozzá. Csak magában morgolódott tehát, ette magát, s nem is kért tanácsot. Mátyás (Rupi) különben is távol volt, a másikat pedig nem érezte olyan közel magához. Hát csak hánykolódott a kétségei között.

Csengett a csengő. Pjotr Ivanovics kinézett hát és megállapította, hogy egy bajszos, kalapos cigány ember áll a kapuban. Ki se akart menni, úgyse akarta megcsináltatni az ereszt, nem is volt rá szükség. Venni meg nem szándékozott semmit, főleg edényt nem.

Hanem az ember nem tágitott. Kénytelen-kelletlen elszánta tehát magát. Már messziről kiabálta, hogy nincs szüksége semmire. De az nem tágitott és mindenképpen beszélni akart vele. Egyébként furcsa volt, hogy angolul beszélt, mert általában oroszul szoktak az ilyen házalók beszélni.

– De hát engedjen már be, professzor úr, nem ismer meg!?

Ezzel még gyanúsabbá lett. Hiszen honnét is ismerhette volna? Ezért mindenesetre magához vette a pisztolyát, s úgy ment a kapuhoz. Gondolta, ha nagyon erőszakoskodik, majd belelő a lábába. Úgy kell neki, miért nem tágit! De a cigány ember csak erősködött.

– Pjotr Ivanovics! Azt akarja, hogy ordítsam, hogy a fiáról akarok beszélni? Muszáj mindenkinek mindent hallani?

– A fiamról?

– Igen! A fiáról, Pévelről, akitől három napja váltam el. Na, beenged?

Erre már csak beengedte.

Odabent aztán már az idegen is bemutatkozott. Kiderült, hogy tényleg találkoztak már, még-hozzá Katerina Adamovnával.

– Szegény Kati! A kezem közt halt meg.

Erről a professzor semmit se tudott. Azt se tudta, hogy mit kérdezzen előbb.

Az idegen szomorúan ingatta a fejét.

– Nincs nekem szerencsém a nőkkel! Úgy látszik. – És elmesélte, hogy Katival mi történt. Aztán meg azt, hogy őt is egy cigány ember mentette meg, akiről később kiderült, hogy éppen Pjotr Ivanovicsnak a fia. És, hogy bujkál. Még hozzá éppen azok elől, akik abba a projektbe belerángatták.

Lassan a professzor megértette a dolgot és nagyon elszomorodott.

– Szegény Pével! Néha azon gondolkozom, hogy nem lett volna-e jobb neki, ha meghal Csernobilnál?

– Azt hiszem, nem – válaszolta Mátyás. – Rengeteg tapasztalatot szerzett, sokat megtudott, az emberhez és kutatóhoz leginkább méltó életet élt. És él most is. Bár a cigányok között él, de most is a többi ember sorsa érdekli, s tölti be minden gondolatát. És ki tudja? Lehet, hogy ott, ahol vagyunk, most éppen ott van az a pont, ahol a legtöbbet lehet segíteni. Hanem a viszonylagos halhatatlanságnak természetesen vége, de lehet, hogy neki tán még jobb is így. Csak azok a szponzorok, csak ők ne keressék halálra!

– És mondd! Mi is volt azzal a verssel?

– Semmi. Csak a városra akarta a figyelmét felhívni. De nem sikerült. Emlékszik? Még a középkorra is gondoltunk. Pedig milyen egyszerű volt!

A professzor most már mosolygott.

– És te, fiam? Mesélj magadról is!

– Hogyne! Hiszen többek között éppen ezért is jöttem ide.

– Hogy magadról mesélj?

– Meg Pávelel. Meg még több emberről, akikkel éppen mostanában érdekes dolgok történnek. Amiknek az én múltamhoz is köze van. Csak azt nem tudom, hogy hogyan lehetne a rossz hatásokat kivédeni?

Talán a legjobb lesz, ha a legelején kezdem:

Annak idején a Rákóczi szabadságharc után sok olyan vár és kastély maradt meg Erdélyben és a Partiumban, amik gazdájuk elmenekültével – megüresedtek. Voltak aztán olyan gazdák, akik egy idő után vissza tudtak jönni, de szép számmal olyanok is, akik nem. Hisz ismerjük a Mikes Kelemen esetét, aki, az összes többi bujdosó kihaltával, hazájába visszatérni akarván, kérvényezte azt. Amely kérvényre a „magyarok nagy királynője”, Mária Terézia azt felelte, hogy: „ex Turcia nulla redemptio!”. Vagyis, hogy Törökországból nincs visszatérés.

Hát az ilyen várakat leginkább lerombolták, a kastélyokba pedig, ha ura nélkül maradt, új urakat ültettek. Ilyen volt a hollóhegyi kastély is, amelybe ezúttal nem közvetlenül idegenből jött úr ült be, hanem egy olyan német lovag, aki viszont már azelőtt is az országban volt. Viszont a koronahűségéhez kétség nem fért. Ezek voltak az én őseim, a Galambhegyiek. Akkor még másként hívták őket, csak kevéssel később magyarosították a nevüket. Egyik korábbi Galambhegyinek valami családi összeköttetése volt a Farkas nemzetséggel, amely Farkasok Erdély egyik nagy vagyonának birtokosai voltak.

Nos, az egyik Farkasnak a feleségét, méregkeverés bűnébe esvén, éppen lenyakazni készültek, amikor az akkori őszám, szó szerint a hóhér kezéből szabadította ki. Hogyan történt, hogyan nem, megvan arra is a magyarázat, de nem akarom húzni a történetet, de annyit általában tudnak a mágnás családok emlékeiben, hogy attól fogva a méregkeverés megszűnt. De nem szűnt meg a tudás, amit eleinte az őszám a mérgek előállításában hasznosított, később pedig egyéb, akkor már a tiszta vegyészet kutatásában. Ebbe társult bele idővel az őszám is, s ketten igen gyümölcsöző párost alkottak. Ha a mérgeket nem is frekventálták, azért egyéb meglátásaik igen gyümölcsözőnek bizonyultak. Meg is gazdagodtak szépen.

Azt az esemény tette fel aztán az i-re a pontot, amikor Farkas uram meghalt. Halála előtt úgy tűnik, lelkiismeretfurdalása támadt, vagy tán nem maradt már olyan rokona, akire hagyományozzon, de az elveszett feleségének a rokonaira hagyta a vagyona elég tekintélyes részét.

Ekkor kezdődött a Galambhegyi család igazi menetelése a nagy vagyon felé. Olyan gazdagok lettek, hogy a XIX. században, amikor egy Galambhegyi fiú el akarta venni feleségül a Gerlice bárók lányát, azért beszéltek le róla, mert a Gerlicék állítólag nem voltak elég gazdagok. Pedig a kerítésük nekik is kolbászból volt fonva.

Különben ennek a vagyonnak a legendája még ennél is sokkal korábbi, és mint valami lidércfény vonult végig az erdélyi múlton. Lidércfény, amely hol előbukkan, hol meg eltűnik.

Aztán a Farkasok egy-két generáció alatt leszegényedtek, mi Galambhegyiek pedig, amint már mondtam is, meggazdagodtunk. De a legendában mindez ugyanannak a vagyonnak van nyilvántartva, amit talán nevezhetnénk úgy is, hogy a Farkasok kincse.

Jött aztán két világháború és ahogy azelőtt a Farkas családe, most meg a Galambhegyiek kincse tűnt el nyomtalanul. A két háború között még olyan gazdagok voltak a nagyszüleim, hogy felvetette őket a nagy vagyon, a második háború utánra pedig gyakorlatilag szinte semmi sem maradt. A föld és a kastély. Ennyi. Persze a föld maga is igen tisztos megélhetést

tudott volna biztosítani. Normális körülmények között. De a körülmények nem voltak normálisak. A nagybátyámnak menekülnie kellett. Annál is inkább, mert az ország új urai igencsak keresték a kincset. Az ilyen keresést pedig ritka ember élte túl annak idején. Talán senki.

Elment hát a nagybátyám Németországba, vendéglősnek. Az is maradt, haláláig. Pedig még holtá után is akadt egy kalandja. Azt vette ugyanis a fejébe, hogy itthoni földben szeretné aludni az örök álmot. Erre mi történt, szénné égett a holtteste a koporsóban hazafelé jövet. Teljesen porrá lett. Végül is „porból lettünk, porrá leszünk”, de az, aki ezt annak idején megfogalmazta, feltételezem, hogy nem éppen így gondolta.

Hát ennyi lenne a történet, igen röviden. Sándor unokatestvéremnek már semmi vagyona nincs a vendéglőjén kívül. Meg is becsüli. Nekem még annyi sem.

De, és itt kezdődik a történet izgalmas része, alkalmi kincskeresők megorröntötták, hogy valahol mégis léteznie kell valamiféle kincsnek. Akár székelyföldi barlangokban (pedig ott csak családi okmányok voltak), vagy akár itt a Hollóhegy közelében egy barlangban, na azt meg a földdel tették egyenlővé, de még a községet is elöntötte a víz. Kicsibe múlt, hogy teljesen ártalmatlan ismerőseimet meg nem vádolták holmi katasztrófa okozásával. Szerencsájukre, egy volt szekusokból álló banda is érdekelt volt a kincskeresésben, s őket, ugyebár, mégsem lehet dekonspirálni.

Mátyás úgy mondta el ezt a történetet, mint a világ legtermészetesebb dolgát, de a hangjának a vibrálásából érezkelni lehetett a benne gyűlő feszültséget.

De Pjotr Ivanovicsot valami más érdekelte:

– És végeredményben... egyáltalán létezik az a kincs? létezHET?

– Nem. Tudtommal nem létezik.

– Mennyire biztos ez?

– Amennyire egy Galambhegyi csak tudhatja.

Az idős orvos csak ingatta a fejét.

– És ezért embereket ölnek meg. Egy nem létező vagyonért.

– Sajnos nem biztos, hogy ezért ölnek. Lehet másért is. És még az se százszázalékosan biztos, hogy a vagyon nem létezik. Még az is lehet, hogy csak mi, az unokabátyám és én nem tudunk róla semmit. Megesett már ilyesmi a világon.

– És nem lehetne valahogy elmagyarázni nekik?...

– Először is: kiknek? Mert még azt se tudjuk, hogy pontosan kik azok. Aztán meg: ki hinne nekem? Az lenne az első szava, hogy megvan, de csak magamnak akarom. Ha nem előbb ölne meg, s csak azután gyanúsítana.

– Hát igen. Ez sajnos valószínű. De akkor mit lehet tenni?

– Nem tudom, Pjotr Ivanovics. Most nekem az a legsürgősebb, s -fontosabb is egyben, hogy megkeressem azokat, akik még élnek, s amit lehet, elmondjak nekik. Legalább tudják, hogy milyen veszélyben vannak! Ne úgy végezzék, mint ez a szegény Kati!

– De legalább tudja, hogy kik azok?

– Hát ezért vagyok itt. Ön azt mondja, hogy figyelte egy darabig ezt a területet. S főleg ezeket az embereket. Minimális elvárás, hogy tudja, kik is ők? És kik azok, akik az életünkre törnek. Vagy törtek.

– Csak sejtelmeim vannak.

Most Mátyáson volt a sor, hogy ingassa a fejét.

– Vagyis, semmit se tudunk.

– Na, azért annál valamivel többet. Mert először: tudjuk, hogy kik azok, akik meghaltak. Azt is tudjuk, hogy kik élnek még és milyen kapcsolatban vannak egymással. És tudunk egy nevet is. Egy családnak a nevét. Hogy mindenütt, ahol valami tragédia van készülődben, valahogy mindig megjelenik a Monea név. Vagy igen szapora családról van szó, vagy valamilyen formában ők állnak az események mögött. De hogy?

Még maradt Mátyás egy jó félórányit, aztán felcihelődött és ment, hogy elkapja a legócskább személyvonatot, ami a közeli állomáson létezett. Pjotr Ivanics is nemsokára eltávozott, azonban ő már gyorsvonattal ment, nem lévén rá semmi oka, hogy az olcsóbb megoldást válassza.

Gábor Klári tizenöt éves múlt akkor, amikor először találkozott a fényképésszel. Eleinte csak tréfálkoztak egymással, aztán a fényképész egy kissé közelebb nyomult, mind közelebb és közelebb. Valahogy nem lehetett neki ellenállni. Megkérdezte, hogy dohányzik-e. Klári bevallotta, hogy igen, de még az apja nem tud róla. Aztán a fényképész olyan szívnivalót hozott neki, amitől jobban érezheti magát. Igaz, bűdös volt az a cigi, de utána tényleg nagyon jó volt. Ezzel mentek el délutánok, néha már este is. Az apja ordítozott egy kicsit, de a szomszédságban is mindenütt ordítoztak, hát nem vette túlságosan a szívére.

Lassan annyira megszokta azt az újfajta cigit, hogy már ő kérte a fényképésztől, hogy hozzon neki. Hoz is, mondta, de akkor Klári engedje, hogy lefényképezze. És így tovább, fokról fokra, s lassan a pornófilmezés ideje is eljött. Otthon, amikor nagynéha elgondolkozott rajta, Klári tudta, hogy az, ami történik, nem helyes, az emberek és a törzs törvényeinek is ellene van. De már nem tudott a fényképésznek ellenállni.

Aztán egyszer – ennek is el kellett jöjjön az ideje – kimaradt a vérzése. Hova menjen? Csupa férfival volt körülveve. Az apjához nem mehet, volt még szintén az apjának az a két védenca, de azok közül az egyik már idősebb volt és különben is mindig olyan szigorúan nézett. Maradt tehát a fiatalabb. De mikor mondja el és hogy mondja el? Mert azt tudta, hogy ha nőnek elmondja, akkor az feltétlenül az apja fülébe jut és akkor vége a jóvilágnak. Nem lehet már tisztességes roma embernek a felesége.

A cigányok a prostituáltakat sem közösítik ki, de akkor azoknak már egész más státusuk van. Innét, ahol az ő családja van, mindenképpen jóval lejjebb csúsznak. De azonnal.

Közben éjjel-nappal ette a fene féltében, hogy mit is csináljon magával? De a fényképészhez csak eljárt, mert nem tudott ellenállni. Az akarata össze volt már törve. Csakhogy hamar kell ám tenni valamit, mert különben késő lesz.

És éppen akkor, amikor már elszánta volna magát, Rupi több napra eltűnt. Elutazott valami ügyben, amit neki nem mondtak meg.

Aztán körülbelül egy rövid hét múlva hazajött Rupi. Klári elhatározta magát, hogy most már nem halogatja. Mindent elmond neki, s kéri, hogy segítsen, bármit kér is cserébe. Végül is – nem mindegy már? De reszketett közben, mint a nyárfalevél. Hanem azért mégis hősiezen nekifogott.

– Lehet veled beszélni egy kicsit, Rupika?

Mátyás látta, hogy beteg a kislány, de sejtelte sem volt arról, hogy mi baja lehet.

– Lehet hát. Neked mindent lehet.

– De apunak nem szabad tudni!

– Jó, hát tőlem nem tudja meg. Aztán, ha mástól mégis megtudja, hát legfeljebb mindkettőnk nyakát levágja.

Klári megengedett magának egy halvány mosolyt.

– Akkor majd együtt halunk meg. De tényleg baj van. Nagyon nagy baj.

És elmondta az egészet, kezdve attól, hogy hogy ismerkedett meg a fényképésszel, mit csinált az vele és, hogy mostanra mi lett annak a következménye. Mátyás látta már, hogy a baj tényleg nagyon nagy és azt is, hogy a segítség sürgős kell legyen.

– Aztán semmit nem szabad elmondani apádnak? Azt sem, hogy beteg vagy?

– Azt úgyis látja. Kérdezte is.

– De ugye tudod, hogy ezzel orvoshoz kell menni?

– Tudom...

– És nagyon hamar. Azt is tudod, hogy sürgős?

– Gondolom.

– Nahát. Akkor azt gondoltam, hogy annyit mindenesetre meg kell mondjunk apádnak, hogy beteg vagy és orvoshoz kell menjünk. Ezt rám bízhatja, több orvost ismerek, mint ő. De azt is tudod, hogy nem elég ezt a vérzékes problémát megoldani. A másik dolog, a cigaretták dolga még ennél is sokkal súlyosabb. Csak azzal másféle orvoshoz kell menni. De akard-e igazából? Megszabadulni a cigiktől, a fényképéssztől, és attól, amit ott csinálni kellett.

– Persze! Nagyon utálok én azt. Csak amikor hiányzik az a cigi, mindent megteszek, amit kér.

– Jó. Beszélek apáddal, s holnap megyünk.

Azért nem volt könnyű Gazsi bátyóval megértetni, hogy jobb, ha a kislány vele megy az orvoshoz, nem pedig az apjával. De aztán csak megpuhult, de nem is lehetett száraz szemmel kibírni, ha az ember Klárra ránézett, olyan sápadt és elesett volt.

Ám néha még a tisztességes embereknek is lehet szerencséje. A nőgyógyász megállapította, hogy Klári nem terhes. Ezzel szemben volt neki nemibetegsége, nem luesz ugyan, s főleg nem volt HIV pozitív, de azért azt, ami volt, csak ki kellett kezelni. A neheze azonban csak ezután jött. Ha időközben Pjotr Ivanovics nem jött volna szintén Erdélybe, Mátyás nem is tudta volna, mit tegyen. De megjött. Hát meglátogatták.

Az öreg doktor, aki ráadásul még ideggyógyász is volt, csak hümmögött és a fejét ingatta, amikor az egészet elmesélték neki. De aztán eszébe jutott valami és rábólintott a kérésre.

– Tudja, Matvej Alexandrovics, egy kissé lelkiismeretfurdalásom van maga miatt. Tudja, nemrég meghalt egy nő, akit szeretett, és azért halt meg, mert mi nem jól tanítottuk.

Itt Mátyás közbe akart szólni, de az öreg leintette.

– Felelősnek érzem magam miatta. És most itt van a lehetőség, hogy valamit törlesszek. Hát jó! Talán van még annyi kapcsolati tőkém, hogy megoldjam. Csakhogy a kislányt be kell utalni a moszkvai szakkórházba. Nem olyan sok időre, mintha itt kezelnék, de gondolom, egy hónapot mégis csak ott kéne töltsön. És gondolom, oroszul nem tud.

– Nem.

– Na, azért valahogy csak menni fog. Ne felejtse el, hogy az agy funkcionális motiválásának az első kidolgozói közt voltam – mondta most már büszkén az idős doki. Látszott rajta, hogy igen büszke arra a tudásra, sőt befolyására is, ami még maradt.

– Hát menjél, kislányom, ha így kell lennie! – mondta sóhajtván az apja, majd hozzátette: – Meg vagyok én áldva a családdal!

De ez már csak egy kis utómorgás volt és egyáltalán nem volt veszélyes.

– Azért azt a viperafészket nem ártana kifüstölni! – tette még hozzá, mivel Mátyás a nagy faház titkából is elmesélt neki annyit, amennyit jónak látott.

De azért arra már a fiatalember se gondolt, hogy azt a kifüstölést szó szerint kell érteni. Pedig így volt. Négy nap múlva csak kigyulladt a faház. Nem égett le, mert a tűzoltók gyorsan kijöttek, értesítette őket valaki, de a szépreményű marihuána ültetvénynek vége lett. Még a lakókat is, kicsibe múlt, hogy hűvös helyre nem küldték. Jó sokat kellett valakinek agitálni, hogy ne úgy végződjön. Mert hát a tűzoltók azonnal rájöttek, hogy miféle növények fejlődnek a pincében, a gombaültetvények szintje alatt.

A fényképész viszont nem úszta meg. Neki kellett „elvinni a balhét”.

Ferdinand igen megsiratta a jól tejelő művét. És ha addig sem szerette a cigányokat, azután még annyira sem. Megsúghatták neki az ismerősei a rendőrségen, hogy merről jöhetett az a szerencsétlenség. De pontosan azért ők se tudtak mondani, ezért hát a bosszúnak nem volt célpontja. És ez igen nagy szerencse volt Gazsi bátyóra nézve. Ezúttal is bebizonyosodva az a régi nézet, mely szerint a cigány és a szerencse kéz a kézben járnak. De nincs az a szerencse, ami örökké tartana.

Az első rövid hét után megnyugtató hírek jöttek Kláriról Moszkvából. Jól van, jól is érzi magát. Pjotr Ivanics valóban elsőrendű munkát végzett, még csak elvonási tünetei sincsenek a lánynak, s maradnia is csak azért ajánlatos, hogy az öreg prof „konszolidálja” az elért eredményt.

A két fiatalabb férfi meglátogatta tehát Gazsi bátyót. Ez különben is illett már.

– És erre a kezelésre, erre az egy hónapra, tényleg szükség van?

– Igen. Az öreg elérte azt az eredményt, amit ígért, de idő kell, hogy a lánynak ez a helyzet megszokottá váljon, hogy EZ váljon megszokottá. És azonkívül olyan elérnivaló célokat kell megértetni és megkedveltetni vele, amiket el is tud érni, de amit elérni nem könnyű és meg kell érte dolgozni. Hogy valami kitöltse az életét. – Mindezt Mátyás mondta, vagyis Rupí.

– Majd adok neki én kitöltést!... Egészen elnevelitek a lányomat, ha hagyom! Aztán ki is az az Ivanovics Péter?

Pável (Gábor) lehajtott a fejét és halkán, szégyellősen mondta:

– Az apám.

– Hát te orosz lennél? Fantasztikus!

– Az voltam. Amíg az életemre nem törtek. Akkor menekülnöm kellett. És én ide menekültem.

Az idős cigány elhallgatott egy kis időre. Aztán:

– Naaa! Itt is jó. Ha megbecsülöd magad. S az apádat értesítetted arról, hogy itt vagy?

– Eleinte nem mertem. Később próbáltam, de nem értette meg. Értsd meg: én tényleg veszélyben vagyok, s veszélyt is hozhatok mindenkire, aki túl közel kerül hozzám.

– Jó! Én mindenesetre hálával tartozom nektek, ha a lányom megint egészséges lesz. Amikor visszajön. Mikor is?

– Nem egészen egy hónap múlva, ha minden jól megy. Rá se fogsz ismerni.

– Persze! Ideállít majd valami nagyúri dáma, s azt mondja majd, hogy ő a lányom. Tán még szégyellni is fogja a származását.

Nagyjából ekkor halk léptek hallatszottak az ablak alatt – távolodóban. Majd valaki átvette magát a kovácsoltvas kerítésen, s elszaladt.

Azon az éjjelen a Gazsi bátyó házára rálöttek. Egész pontosan, belőtt valaki az ablakon. Az idős férfi felébredt a csattanásra. Nem tudta mire vélni, de aztán meglátta a lyukat az ablaküvegen. Ekkor másodszor is lövés csattant.

Gazsi nem volt gyáva ember, ha verekedni kellett. Hirtelen felragadott egy vastag dorongot és kiugrott az ajtón, hogy majd elintézi ő a lövöldözős kedvűt. Akkor csattant a harmadik lövés. Csak egy nagy ütést érzett a fején, és azután már semmit.

A rendőrség persze kiszállt és szokásához híven gumibottal ütötte a gyilkos nyomát. Azt feltérképezték, hogy hol állhatott a merénylő, és nagyjából arra is következtetni tudtak, hogy az első lövést ébresztőnek szánta. A másodikkal azt akarta elérni, hogy az áldozat kijöjjön a házból, hogy aztán, a kapuba érve, egyetlen célzott, hidegvérű, számszerint a harmadik lövéssel megölje.

A szomszéd országban néhány évvel azelőtt a társadalmat cigánygyilkosságok sorozata hozta lázba. Ki így, ki úgy vélekedett azok felől. Itt tehát úgy tűnt, hogy az ottani merénylők, vagy azok egyike, átvitt a határon, s folytatta vérengző vadászatát.

Másnap a két fiatalabb férfi rövid megbeszélést tartott egymással.

– Itt nem maradhatunk! – jelentette ki Pável. – Ezután már csak idő kérdése, hogy a gazember eljusson hozzánk is.

Mátyás nem tudott, csak igazat adni neki.

– Te hová mész?

– Az apámhoz. Nagyobb veszélyben Moszkvában sem leszek, mint itt. És te?

– Nem tudom. Ott volna Sándor bátyám, Németországban. Talán befogad. De még előtte, ha lehetne, én is Moszkvába mennék! Meglátogatnám Klárit.

– Szegény kislány! Mire meggyógyul, árva is lesz.

– Azt hiszem, megpróbálnám valamilyen módon enyhíteni majd a fájdalmát. Végeredményben... felelősséget is érzek iránta. Én vittem oda.

Pável nagyra nyílt szemekkel nézett Mátyásra, mintha valami eddig ismeretlent látott volna meg a barátja arcán.

– Te úgy gondolod, hogy?..

– Sokat szenvedett az a lány. Többet mint mi. Kötelességemnek is érzem.

– Terhes neked ez a kötelesség?

– Nem!

Pável mosolyogva nézett a fiatalabb férfire.

– Akkor nincs mit tenni. Készülj! Reggel utazunk.

Levelek

„Voltaképpen nem is tudom igazából, hogyan kezdjem ezt az értesítést, olyan hihetetlen. Az is lehet, hogy sohase kapja meg az, akinek címezve van. De a jelentősége olyan nagy és annyira közvetlenül érint egynéhány embert, akiket szerettem, hogy megpróbálkozom vele.

A feleségemmel fogom elküldeni, talán neki sikerül az, ami nekem már lezárt útnak számít. Igaz, tulajdonképpen sohasem is volt nyitva számomra. Én csak elszenvedője voltam mindazoknak a jelenségeknek, amelyekkel az az életmód, amire kényszerültem, együtt járt.

Talán választhatnám más formáját is annak, hogy az én fiatalabb barátomat, Nemvaló Istvánt értesítsem, de megpróbálom kihasználni azt a tényt, hogy a feleségem számára nem zárult be egészen az az út, amelyet én már nem járhatok. Még a mások jóvoltából sem.

De kezdjem az elején.

Elég nagy port vert fel annak idején az az esemény, amikor egy szomorú, esőre hajló napon mindketten a feleségemmel együtt gyilkosságnak estünk áldozatul. Úgy tudom, meg is haltunk annak rendje és módja szerint. És minden úgy is maradt volna, ezt az értesítést sem írhatnám most meg, ha akkoriban nem létezett volna egy csoport nagyon gazdag ember, s azok el nem határozták volna együttesen, hogy beavatkoznak a történelem menetébe, bizonyos, előttem még ma sem egészen világos célok elérésére.

Mivel pedig pénzzel, ha az megfelelő mennyiségű, nagyon sok mindent el lehet érni, így nekik is sikerült az ellenőrzésük alá vonni a kor legnagyobb tudósait és a céljaik érdekében dolgoztatni őket. Még egyszer hangsúlyozom, a legnagyobb tudósokról van szó, nem pedig a legismertebbekről. Hogy hogyan sikerült nekik akár csak kiválasztani is őket, azt ne tőlem kérdezzék, mert nem tudom. Mint mondtam is, én leginkább csak elszenvedője voltam a ténykedésüknek.

Két dolgot sikerült nekik megoldaniuk. Vagyis inkább mással megoldatniuk. Az egyik valami korlátozott időutazás, de csak az akkor már elmúlt korokba, a másik pedig frissen meghalt emberek teljes személyiségét rögzíteni és más emberek idegrendszerébe beírni.

Nos, ez történt velünk is, ezért, számunkra akkor nem furcsa, de később nagyon különösnek érzékelt módon, felébredtünk egy kórházi ágyon, miután meggyilkoltak minket. Idegen testben ébredtünk, de azt akkor a sajátunknak éreztük, s azóta is annak érezzük. Nem részletezem, főleg, mert én magam sem tudom, hogy hogyan történtek ezek a dolgok, de ezek után világos, hogy eleget tettünk a kérésnek, hogy részt veszünk az általuk elindított történelembefolyásoló programban. Részt is vettünk néhány akcióban, néha együtt, az utolsó alkalommal pedig külön, vagyis ahogy a követelmények hozták magukkal. Ez utolsó alkalommal valamit elronthattam, mert többet nem kértek fel semmiféle akcióra, de hogy ne kelljen megint idő előtt meghaljunk, saját kérésünkre elhelyeztek minket egy olyan korban és helyen, amit mi magunk tudatosan választottunk, egyetlen megszorítással, az nem lehet a saját korunk folytatása. Nem hiszem, hogy büntetésnek szánták volna ezt, mert ahhoz képest túlságosan kellemes, de jutalomnak se nevezném. Szerintem leginkább csak meg akartak szabadulni tőlünk, s lehet, hogy annak ez a bevett módja. Mert mintha emlékeznék, hogy voltak már olyanok, akikkel történt hasonló.

Mindez azonban csak magyarázat, hogy ezt az értesítést kevésbé hihetatlenné tegyem. És a címzett is azért az, aki, mivel Pista barátomnak talán van némi érzéke ahhoz, hogy olyasmit is megértsen, amit mások nem.

De hát miért? Miért írom én egyáltalán ezt az értesítést, kockáztatva azt, hogy nem ér célba. De még sokkal többet is azt, hogy éppenséggel olyan helyre jut, ahol számomra akár végzetes következményei is lehetnek. Pedig jól érzem itt magam ebben a korban és ebben a városban. A tudásom általában hozzásegít ahhoz, hogy kiválóan érvényesüljek, mint orvos, ennek megfelelően komoly praxisom kezd lenni. És mégis. Ha az embernek olyasmi jut a tudomására, hogy emberek ölik egymást olyan vagyonért, amitől tudja biztosan, hogy nem létezik, hogy nem létezik már régen, akkor nem tudja megállni, hogy ne figyelmeztessen.

Akkor, amikor azon a februári napon két sietős álarcos ember beesett a nappaliba és leszúrt engem is és Tündét is, még fogalmam se volt arról, hogy kik azok és miért teszik. Akkor. A messzi jövőben. Amit én már egész biztos, hogy nem érek meg. Nem is akarom megérni! De hát nekem ott és akkor barátaim voltak (lesznek)!?

Milyen érdekes! Majdnem azt írtam, hogy én vagyok az egyetlen, akinek főképpen a jövőből vannak az emlékei. De ez nem lenne igaz. Most már biztosan tudom, hogy mások is vannak még ilyen helyzetben. De hát honnan tudhatom én ezt?

Akkor, amikor minket, valami nem a gazdáink szája íze szerint végrehajtott akció után ide helyeztek, megszűnt számomra az időben való utazás lehetősége. De ezt már írtam. Lám, abban az igyekezetemben, hogy érthető legyek, már el is kezdtem ismételni gondolatokat. Régi rossz szokásom. Nem szűnt meg viszont ugyanez a feleségem számára. Igaz, nagymértékben redukálódott, ne kérdezzék, hogyan, nem tudom, de maradt valami lehetősége. Tünde ugyanis, éppen abban az utolsó akcióban, ilonává lett. Nem a neve lett Ilona, hanem a minősége.⁵ De mi is ez a minőség?

Az eredete valamikor az ókor vége és a középkor elejére vezethető vissza. Több száz év alatt fejlődött ki, Közép- illetve Belső-Ázsiában. Ezt a minőséget csak nők érhetik el, és csak kiválasztott nők. Sok minden tartozik ehhez a minőséghez, s az időbeli utazás még csak nem is a legkülönösebb azok közül. Hatalmas erejük van az ilyen nőknek. A kifejlett középkorban, s főleg az újkor elején – mert az volt ám az igazi sötét kor, nem a középkor – az ilyen nőket boszorkányoknak tekintették. Pedig csak fel tudták használni azokat az erőket, amelyeket csírájában majdnem minden nő magában hordoz, csak a legtöbben még csak nem is tudnak róla.

Hát hogyan keltette volna fel a figyelmét egy ilyen különös jelenség, mint az ilonaság, annak a csoportnak, amely minket felügyelt? És éppen akkor, amikor én az utolsó akcióra kellett menjek, híre járt, hogy egy ilyen ilona meghalt, anélkül, hogy át tudta volna adni az erejét valami arra érdemes és képes hölgynek. Történhetett valami, tragédia is lett belőle egy szerencsétlen fiatal lány számára, még ismertem is, tudom, kiről van szó. Hát ez az energia ekkor szétszóródott abban a közegben, amit felületes kifejezéssel téridőnek szoktak nevezni.

Nem állt rendelkezésre más, a csoport vezetője kénytelen volt Tündét küldeni arra a misszióra, hogy az akkor rendelkezésre álló, nem kicsi lehetőségek segítségével, szedje össze ezeket az energiákat, a majdani elemzés és ha lehet, felhasználás céljából. Ezt majdnem én is megszenvedtem, mert egyedül kellett menjek az én missziómra. Jó szerencsém, hogy a csoportunk vezetője a saját feleségét küldte utánam, hogy segítsen. Így tudtam megúszni. Ebből is látható, hogy nagyon érdekes és rendkívül fontos jelenségről van szó.

Egy dologgal nem számoltak a gazdáink. Azzal, hogy Tünde a legmagasabb követelmények szerint is kiválóan alkalmas volt arra, hogy ilonává váljon. Azzá is lett azonnal, ahogy a leg-

---

⁵ A név eredete minden valószínűség szerint a trójai Heléna személyéhez vezethető vissza s eredetileg az ilonaság minősége is.

csekélyebb érintkezésbe került azzal a téridőben vándorló energiacsomaggal. Amely akkorra már szétesőben volt, de amely, részben tudatos lévén, abban a pillanatban, ahogy Tünde embertesté hozzáért, egy szempillantás alatt megint összeállt és a feleségemet ilonává változtatta. Ezt eleinte még ő maga sem fogta fel, csak annyit érzett az egészről, hogy valami megváltozott benne. Igazából csak itt és mostanában kezd annyira megerősödni, hogy használni is tudja ezt az új minőségét.

Ahogy most, írás közben jól belegondolok, lehet, hogy nem is az én különösre sikeredett missziómat kellett azzal a költöztetéssel „honorálni”, aminek eredményeként itt és most vagyunk. Könnyen el tudom képzelni azt, hogy valójában Tündét kellett izolálni a huszonegyedik századtól. No, ha úgy volt, eléggé elbaltázták. Vagy hogy nem tudtak szinte semmit az ilonaság természetéről? Ez is lehetséges. Talán, mint a Goethe bűvészinasa, felidéztek ezt a szellemet és megijedtek annak erejétől. Megpróbálták izolálni. Persze, sikertelenül. Hiszen a középkor óta ilonák mindig voltak és vannak, és ha csak egy világméretű katasztrófa be nem következik, akkor lesznek is. Mert erősebbek az átlagembernél. Még talán azt is megkockázatom, hogy egy kozmikus katasztrófa esetén éppen az ilonák lesznek azok, akiknek esélye lenne a megmenekülésre. Mivel a férfiak nem rendelkeznek efféle minőséggel, vagy csak én nem tudok róla, úgy gondolom el, hogy ilyen esetben minden ilona viszi majd magával a kiválasztott férfitársát is. De lehet, hogy csak magamat áltatom ezzel. ☺ Ki tudja? Igazából nem is érdekel, hisz jól elvagyunk együtt.

Lám, megint milyen hosszadalmas voltam! A következőkben vigyáznom kell!

Azt mondtam az előbb, hogy Tünde ideális tulajdonságokkal bírt ahhoz, hogy ilonává legyen. Így hát most meg is vagyok győződve arról, hogy közel s távol, térben és időben, ő a legkiválóbb és legerősebb ilona. Ma már nem, de egy időben sokat beszélgettünk erről ketten.

De hát miért akarom és azt feltétlenül, hogy mindezt az én jövőben maradt barátaim megismerjék? Hát főképpen azért, mert éppen a közelmúltban szereztem tudomást arról, hogy egy régi ilonának a családja, leszármazottai komoly zaklatásnak vannak kitéve. És velük párhuzamosan az én barátaim is, akiket nem szívesen hagynék, hogy az én sorsomra jussanak. Már csak azért se, mivel most már nem létezik az a „projekt”, amelynek jóvoltából minket sikerült megmenteni.

Írjam hát le! Hogy XVIII. század végén, s a következő elején élt Erdélyben egy különösen elhíresült ilona. Két tekintetben is elhíresült. Egyrészt azért, mert kis híján felakasztották, mint boszorkányt, másrészt pedig azért, mert gyermekei születtek, s a leszármazottai ma is élnek.

Ilonák általában ritkán szülnek gyereket. Az ilona hivatása rendkívül megterhelő, a nő teljes erejét igénybe veszi, nemigen marad még plusz energiája a családra is. Ezt a legtöbb esetben tudják, s nem is foglalkoznak ezzel. De vannak olyan kivételesen erős egyéniségek, akik a kettőt össze tudják egyeztetni. És persze, vannak olyan helyzetek, hogy a kényszerűség is odahat. Én bizony nem tudom, hogy a Galambhegyi gróf feleségének esetében melyik érvényesült a két tényező közül. Lehet, hogy mindkettő. Lehet, hogy egy harmadik, amiről én nem tudok.

Ha egy ilonának gyermeke születik, az az esetek legnagyobb részében nem lesz maga is ilonává. Nem is akar, de sokszor nem is olyan az életvitele. De azok a gyermekek általában, legtöbb esetben (látják, hogy fokozom?) valami szellemi különlegességgel vannak megáldva. Talán öröklik, talán a nevelés hatására. És ez a kiválóság aztán öröklődhet is a családban, mint ahogy a Galambhegyi családban is öröklődik.

Nos, ez a régi ilona először a Farkas család egyik tagjának volt a felesége. Később az özvegye. Igen szép nő lehetett, mert a sógorának is megakadt rajta a szeme. Meg is környékezte,

de a nő nem állt kötélnek. A sógor erre megkért egy bírót, egy ítélőmestert, hogy vizsgálja ki az ügyet, érzékeltetve, hogy méregkeverőről van szó. A vád nem is volt olyan légből kapott, hiszen az özvegyet tényleg érdekelte a kémia. A bíró pedig éppen akkor mély depresszióban volt egy ítélet miatt, amelyben kedve ellen vett részt, s amellyel nem értett egyet. És mégsem talált bizonyítékot az asszony ellen. Túl tisztességes volt. Aztán egy inkvizítor vette a kezébe az ügyet, s el is ítélte a nőt. Ezek után az özvegy kétszer menekült el egyenesen a kivégzés elől. Másodszorra éppen az akkori Galambhegyi gróf mentette meg, aki aztán el is vette feleségül.

Ez az ilona élete végéig haragudott a Farkasokra, és annál jobban szerette a férjét. Még a kémiai kísérleteket is együtt végezték azután.

No, én nem tudom, hogy és mivel érte el, de tény, hogy a Farkas család ettől fogva rohamosan szegényedett. A Galambhegyi grófok meg rohamosan gazdagodtak. Persze ez utóbbi történetben semmi misztikus nincs, Galambhegyiek addig is gazdagok voltak, s a szorgalmas munka meg a gyakorlati talajvegyészeti tudás szükségszerűen meghozta a gyümölcsét.

De semmi felfelé ívelő folyamat nem tart örökké. Szükségszerűen megtörik egyszer, s ez esetben a megtörés tényleg gyors volt. Egy valódi törés. A Galambhegyi család férfitagjai '48-ban rossz oldalra álltak. Ma már tudjuk, hogy az volt az igazán jó oldal, de tény, hogy mindkét testvér a magyar oldalra állt a szabadságharcban. Nem volt ez kirívó akkoriban, bár a család német eredetű, de akkor még a tábornokok között is több német volt.

Hát odáig éppen nem vitték a mi grófjaink, de odáig igen, hogy a harcok végeztével az egyiket főbe lőtték, a másikat pedig bezárták, tán Kufsteinba. Életfogytig szánták, de aztán csak kiszabadult. Hanem a vagyont elkobozták, semmije sem maradt a vegyészeti tudásán kívül. Hát így lett vége a legendás Farkas, illetve Galambhegyi vagyonnak. Az pedig, ami mégis maradt belőle, a második háború után úszott el, szovjet módszerrel. – De ezt már a kivételesen jövőből lett emlékeiből tudta a XIX. században élt körorvos.

Igen ám, de a legendák nagyon szívósak. Mesélik itt is, ott is, hogy tán elástak belőle kincseket, ki tudja mit és hol, és lám, akadt a huszonegyedik században egy társaság, akik – így néz ki a dolog – a gyilkosságok sorozatától sem rettennek vissza, hogy ezt a kimérát, ezt a lidércfényt, mert nem egyéb az, magukénak tudják. Most már tudom, hogy minket is azért szűrtak le annak idején, mert azt a tökéletesített földradar-félét akarták mindenáron megszerezni.

Hát ennyi lenne a történet. Nem tudom, eljut-e valakihez és jó helyre jut-e, de tőlem pillanatnyilag ennyi telt. Meglátom, hogy Tündének hogy sikerül eljuttatni és kihez?

Baráti szeretettel

Dr. Talay Igor Csaba.”⁶

Ezen a napon a szerkesztőség valódi bolondokháza volt. Igaz, utólag Pista úgy találta, hogy máskor is pont akkora a nyüzsi, néha még nagyobb is. Lehet, hogy ezen a napon fáradtabb volt, de lehet, hogy tudat alatt már készült valamire. Mire? Egy élmény befogadására, valakivel való találkozásra?

Mindenesetre, a fáradságára való tekintettel elhatározta, hogy gyalog megy haza. Már sötétedett is. Az égen egyik égtájtól a másikig egyforma cirmos felhők bandukoltak. A színük egyre sötétebb szürke volt, kivéve a nyugati végen, ahol érdekes módon a sötétszürkébe egy kis

---

⁶ A levél írója természetesen az idősebbik Igor volt, vagyis a nagybácsi.

vörös is keveredett. Az is cirmokban. Ahhoz nem volt elég vastag a felhőréteg, hogy essen is, de ahhoz igen, hogy elvegye az ember kedvét a gyaloglástól. Aztán egyszer:

– Szia, Pista!

– Nahát! Márta! Hogyhogy itt vagy?

– Akár hiszed, akár nem, téged kell megkeresselek.

– Miért? Valami baj van?

– Á! Dehogy! De mindenképpen meg kellett keresselek. Valamit át kell adjak neked. De mit is? – Márta egészen határozatlannak látszott, mint aki egy nagyon fontos dolgot elfelejtett.

– Várj! Valamit... de mit is? Ó, igen itt van ez a két jegy. Ma estére szól, a színházba. Egy új darab, valami fiatal írta. Lenkey Antal. Na ugye, eszembe jutott. De feltétlenül menjetek el Julcsival! Tudod, amikor írta, még nem is érettségizett. Lehet, hogy zseni? Szóval, feltétlenül menjetek el! – Aztán Márta távolodni kezdett, mintha mindössze csak ezért jött volna. Még motyogott volna valamit távolodóban. „Az élet kocs mája” Ennyit.

Pista az élet kocs májának az említésére összerázkódott. Az a tény, hogy Márta csak igen halkán motyogta maga elé, még különös hangsúlyt is adott a névnek. „De vajon mit is akart ezzel?”

Az már mindenesetre világos volt, hogy a színházba el kell menni. Aztán lehet, hogy a darabban lesz valami, amire fel kell figyelni. Talán kapcsolatban lesz az élet kocs májával, talán nem. Talán csak a dolog fontosságát akarta hangsúlyozni.

Az élet kocs máját István eddig kétszer látogatta meg, először Mártával. Felületes látogató csak egy kissé kopott hegyi kocs máját látott volna, s számára az is volt. De ha a látogatóban megvolt az a bizonyos, nehezen meghatározható érzék, amit néha hatodik, vagy ki tudja hányadik érzéknek szoktak nevezni, akkor azt a vastag kocs máros észrevette rajta, és úgy is viselkedett vele szemben. Mint különleges vendéggel, aki a szemmel láthatónál többet is képes megérteni.

És Pista is és Márta is birtokában volt annak az ott szükséges érzéknek. Ezért számukra az a hely az élet kocs mája volt. És még léteznek emberek a Földön, akik ugyanúgy tekintenek arra a kocs mára. Csak kevesen.

Elég sokszor megtörténik az, hogy színházban, ugyanazt a darabot nézve, két ember különböző eseményt vagy történetet lát, esetleg más szöveget hall. Ez történt ez alkalommal is. A darab egyébként jól megírt, jól összefogott mai témájú dráma volt, sőt vígjáték, látszott, hogy aki írta, tudta, mit akar. A rendező, a színészek is tudták a dolgukat. És voltaképpen ezt látta belőle Julcsi is és határozottan meg volt elégedve azzal, amit látott. Egész más volt a Pista víziója a látottakkal/hallottakkal kapcsolatban. Ő ugyanis személyesen neki szóló üzenetet érzékelt. De erről Julcsinak nem szólt, mert minek is szólt volna?

Erről ne vonjunk le messzemenő következtetéseket, hiszen Pista rajongásig szerette a feleségét, de mivel a szerelem a közmondással ellentétben nem vak, hanem elnéző, tudta azt is róla, hogy mit képes és mit nem képes megérteni. Pedig Julcsi is költő volt, de hiányzott belőle valami, olyan, ami nem kézzelfogható, de mégis képes megváltoztatni az ember valóságát. Pistában megvolt ez a különleges beleérző képesség, régebbi súlyos betegsége emlékeként.

Kimondta-e a színész szöveg szerint is az Igor Csaba nevet, vagy nem, ez voltaképpen mellékes, hiszen Pista szentül meg volt győződve arról, hogy most üzenetet kapott, azt is tudta, kitől, és azt is, hogy mit tartalmaz ez az üzenet. Eszerint is viselkedett tehát az elkövetkezők-

ben az eseményekkel kapcsolatban. Amely viselkedésnek első kézzelfogható jele az volt, hogy keresni kezdte a Galambhegyi család még élő tagjaival a kapcsolatot. Ami egyelőre csak a Németországban élő Sándorral sikerült.

Ám Sándor nem tudott semmit sem reagálni a kérdésére, amely szerint van-e Erdélyben olyan személy vagy szervezet, aki szeretné megkaparintani a család vagyonát és legalábbis egyelőre nem tud arról, hogy az a vagyon már rég a múlté. Vagyis hogy a kereső személy vagy szervezet nem tud. Mert Galambhegyi Sándor egész biztosan tudja, hogy a vagyon régen, a '48-as szabadságharcot követő időkben elenyészett. Ő maga különben már elég rég a hazájától távol él, és ha igaz az, amit arról újabban hall, akkor jól is teszi. Unokaöccse sorsáról sem tud semmit, rég nincs vele kapcsolatban sem ő, sem az apja annak előtte, voltaképpen a gyermekkora óta.

Sándor itt nem írt le egyvalamit, amit pedig igazán nem kellett volna elhallgatni, azért sem, mert sokan tudtak róla, de azért sem, mert az az otthon maradtakat mindenképpen további kutatásra ösztönözte volna. Az a tény lett elhallgatva, hogy az apja holtteste annak idején, hazaszállítás közben szénné égett a koporsóban.

Vannak, akik hisznek a spontán emberi égésben és vannak, akik nem. Egy ilyen eset azonban, amelyről ráadásul akkoriban jegyzőkönyvek készültek és egy tartomány fantáziáját felzaklatták, méltó lett volna arra, hogy leírja. Talán valami, a felmenői sorsát érintő kegyelet volt az oka a hallgatásának, talán egyéb, szerencsére nem is volt közvetlen jelentősége, mert István tudott a dologról. Sőt! Éppen az a tény, hogy Sándor hallgatott az esetről, piszkálta fel a képzeletét és kezdett érdeklődni a régi dolgok tanúi iránt.

Ám némileg csalódás érte. Az a körorvos, akinek akkoriban nagy fejfájásokat okozott az eset, már meghalt. Csaba volt az, jól ismerte. De mi lett azzal a határőr tiszttel, akinek a kezén az elhalt gróf utolsó akarata értelmében végrehajtott halál utáni utazás hivatalos aktái átmentek? No, ez már meglepő! Ő is meghalt. Még hozzá éppen csak néhány nappal ezelőtt. Még hozzá éppen önkezeléssel vetett véget az életének.

„De hát mit csinálhatott az öreg gróf a halála után olyasmit, aminek ilyen messzire ható következményei lettek? Vagy ha nem annak voltak a következményei, akkor mi okozhatta a 'véletlen' kapcsolatokat? Volt-e kapcsolat a valóságban, vagy csak az ő felzaklatott fantáziája lát ilyet ott is, ahol nincs?” Így morfondírozott Pista, de semmi eredményre nem jutott. Ha talán arra nem, hogy jó lenne mégis megtalálni azt az eltűnt unokaöccsöt! Meg azt a törvényszéki orvost, akinek az engedélyével ilyen előzmények után a temetés végbement.

De az unokaöccs úgy tűnik, végleg eltűnt. A rendőrség szerint meghalt. Hol? Na igen. Történt az a sajnálatos esemény azon a pár hónappal ezelőtti rendezvényen, tudja: huligánok támadtak a tüntetőkre, s a rendőrség kénytelen volt beavatkozni. No hát, akkor egy néhányan meghaltak, egy ember pedig eltűnt. Mivel azóta se került elő, vélhetőleg ő is meghalhatott.

Pistának az volt a véleménye, hogy halottak nem szoktak elmasírozni a csatatérről, tehát vagy valaki elvitte, vagy pedig az események egyáltalán nem úgy történtek, ahogy azt az egyébként nagyon szimpatikus rendőrezredes elmondta. De erre már nem kérdezett rá. Inkább arra, hogy ki szervezte egyrészt a tábor, másrészt az ellentüntetést? No erre aztán kapott két nevet.

A táborszervező bizonyos Lenkey Antal volt. Aki azonban, látva tettének tragikus következményeit, azonnal és teljesen visszavonult a politikától. A tüntetést pedig valami Monea Ferdinand szervezte, de ez még érthetlenebb. Ő ugyanis azelőtt sem foglalkozott politikával. De azóta sem. Még az is lehet, hogy tévedés az egész és nem is ő volt. Különben is nem volt semmi oka ilyesmire, mert teljesen visszavonult életet él. Nemrég hagyta ott a felesége egy kicsi gyermekkel. Az ilyen embernek meg, ugyebár, nemigen szokott kedve lenni a nagypolitikába keveredni.

Érezte Pista a hamisságot a rendőr szavaiban, de nem tudta, hova tegye. Közvetlen hamisság volt-e, vagy neki is így mondták el? De igazából nem is érdekelte. Ha a Galambhegyi Mátyás megtalálása volt a célja, akkor sokkal inkább a táborszervezőből drámaíróvá átalakult Lenkey Antal személye volt az érdeklődésének célja.

– Igen, én szerveztem a tábort. Pontosabban az ASZISZ. Erről hallottál már, igaz?

– Igen.

– Na hát, akkor arról is, hogy minden tisztemről lemondtam, mindjárt az események után. Egyrészt azért, mert egyetemre járok, a drámaírást tanulom, de a fő ok az volt, hogy megrettentem attól, amit felidéztem.

– De hiszen te nem is vagy székelly!

– Persze, hogy nem. Éppen azért, annál fontosabb, hogy az emberek lássák, szolidáris vagyok velük. Az érzéseim azóta se változtak, legfeljebb a módszereim.

– Igen, láttam a darabot. De az komédia. Bohózat.

– És? Rossz?

– Dehogy! Jó!

– Igen. Tudod, két dolog van. Egyrészt, nagyon ütősnek kell lennie, hogy mindenki érezze a lényegét. Másrészt, azért nem szeretném, ha ez lenne egyben az utolsó darabom is. Egyébként nyíltan is utaltam Caragialéra. A címben.

– Igen. „Rémes éjszaka”. Tényleg, már akkor is beugrott.

– Úgy van. De Galambhegyit nem ismertem. A családról persze tudok. A megégett hollóhegyi gróf fia.

– Unokaöccse.

– És tényleg meghalt ott a felesége?

– A barátnője. Igen. Meg még egy nő.

– Szóval ők voltak azok. – Anti elszomorodott. – Ha én igazából le mernék írni mindent, amit érzek...

– Na de hát nem tudsz semmi támpontot arra, hogy a pasas hová tűnhetett.

– Nem. Nekem a rendőrök azt mondták, hogy valószínűleg meghalt.

– Hogyne! Aztán meg elmászott! – Pista kezdett mérges lenni. – A rendőr persze nekem is azt mondta, de nem hiszek belőle egy szót se.

– Akkor mit hiszel?

– Azt, hogy az egészben egy jókora hamisság van. De olyan ám, ami évtizedekre is visszanyúlhat. Vagy kihathat. Előre.

Ám erre a fiatal drámaíró éppenséggel nem tudott mit mondani. Semmit.

Na, ha nem, akkor másfelé kell érdeklődni! Mi van a törvényszéki dokival? István ismert egy irodalomkritikust, akinek Dorului volt a neve, s akiről tudta, hogy van egy törvényszéki orvos testvére. Az utóbbi időben ugyan ritkán találkoztak, de most éppen kapóra jött, hogy meglátogathassa.

– Galambhegyi? A gróf? Na, az érdekes eset volt. Különben jó helyen keresgélisz, mert a bátyám nézte meg annak idején.

- És ő hol van most?
  - A bátyám? Természetesen nyugdíjas. És nincs az országban. A Kanári-szigeteken él. Tudod, van ott egy öreg nagynénénk, egyedül van, és hát... meghívta a bátyámat, hogy lakjon nála.
  - És a Galambhegyi esetről mit tudsz?
  - Megint szerencséd van. A dologgal tényleg nem volt rendben valami.
  - Azért, mert megégett?
  - Nemcsak. Hanem... – az idős kritikus az ujjain számolta az elmondott tényeket: – Először is nem szimplán megégett, hanem szénné égett. Tudod, akkoriban azt hozták fel oknak, hogy biztos a kocsi vezetője vagy a kísérője cigarettázott, s egy szikra pattanhatott ki, a szél hátravitte, s meggyúlt a szemfedő, attól a párnák, s végül a holttest. Ez volt a hivatalos verzió. De a holttest nem megégett, hanem szénné égett. Tudod, hogy mekkora tűz kell az ilyesmihez? Óriási. Auschwitzban a hatalmas krematóriumokban nem tudták annak idején annyira szénné égetni a hullákat, mint ezt a grófot.
  - S te ezt honnan tudod?
  - A bátyám mondta még akkor. Persze megesketett, hogy senkinek nem mondom el. De, gondolom, ma már lehet. Rég elmúltak azok az idők.
  - Szóval! – Ennyi!
  - Nem! Nem ennyi. Mert akkor, amikor a bátyám megvizsgálta, a holttest nem olyan volt, mint amilyennek kellett volna lennie! A fene egye meg! – az ősz kritikus szinte rikácsolt mérgében. – Nem úgy feküdtek a csontok!
  - Értem. Gondolom, a halottas kocsi rázása...
  - Ördögöt értesz! Mert a lábak és a felső karcsontok normálisan álltak. Csak a mellkas és a has nem úgy volt, ahogy annak lenni kellett volna! Így egy kocsi nem tud rázni!
- Dorului egy kicsit kifújta magát, s megnyugodott.
- Tudod, milyen volt? Mintha valaki kutatott volna a megszenesedett holttest mell- és hasüregében! Na! Most már mindent tudsz. De ha akárkinek elmondod, hogy ezt tőlem hallottad, akkor azonnal beperellek rágalmazásért!
- Pista megnyugtatta, hogy ő biztos nem fog rá hivatkozni. Egyébként ki előtt is hivatkozhatott volna egy több mint harminc éves történetben? Aztán meg: jó, ki akartak venni valamit a holttestből annak idején. De: „ki tette bele? És mit?” Szóval – volna itt még elég megválaszolatlan kérdés.
- A szekunak nem volt benne a keze?
  - A szekunak mindenben benne volt a keze! Amikor a bátyám végzett, a halottaskocsi egyenesen a szekura ment. A bátyám bonctermében is ott volt egy szekus, aki mindent végignézett. (A fene a gusztusát!) Aztán ugyancsak ő ment tovább a kocsival a szekura, hogy lepecsételjék a koporsót és megadják az engedélyt a temetéshez.
  - És ez a szekus honnét kezdve kísérte a koporsót? A határtól?
  - Nem tudom.
  - Hogy hívták?
  - A fene emlékszik rá! Na! Igyunk egy pohárral!

A kritikus éppen kitöltötte az italt, amikor csengettek. Hát kinyitotta az ajtót. Egy futárszolgálat embere volt. Értesítést hozott. Az idős férfi kibontotta. Aztán csak elfehéredett és kiejtette a kezéből a konyakosüveget.

– Mi az, mi történt?

– A bátyám. Agyonlőtték. Na! Eriggy!!! Menj innen! Eriggy, eriggy, eriggy!

Méregkeverő

Annak a bizonyos lövöldözésbe és verekedésbe fulladt táborozásnak a végeztével a rendőrség Monea Ferdinandot is beidézte. Ott aztán találkozott egy olyan rendőrtiszttel, akivel már régebből jól ismerték egymást. A kihallgatás ezért aztán tegeződve folyt. Komoly beszélgetés volt egyébként, ha nem kiabált is egyikük sem, sőt mintha mindketten arra törekedtek volna, hogy minél jobban megismerjék a másikat mozgató rugókat. Persze a rendőrtiszt hátrányban volt, mert ő nem ismerte a Ferdinand gondolatait, sem az addigi rejtett előéletét, de egy rendőr elég jól tud következtetni. Megtanulható ez a szakma gyakorlása folyamán.

– Azért annyit mégis megmondhatnál, hogy miért akadsz bele mindig éppen a magyarokba? Ha olyan nagyon szereted őket, akkor ne rugdossad. Ha meg nem szereted, miért nem kerülöd el őket?

Amire aztán Ferdinand valami olyasmit válaszolt, hogy az az ő dolga. De ezt is csak dűnnyögte.

A kihallgatás nem is nyúlt hosszúra. És mondanom sem kell, hogy eredménye sem volt.

Ezeröttszázkilencven kilencben rossz éve volt Petráskó Mihainak. Mintha a végzet vetítette volna elébe az elkövetkező tragédiát. Már tudniillik az ő saját tragédiáját. Mert egyéb tragédia volt elég, lépten-nyomon. Azok közül soknak éppen ő volt az okozója. De mégis! Mostanában mintha egyenesen ellene fordult volna az Isten. Pedig imádkozott ő eleget. És mégis, még a felesége is a végzetet idézte fel neki, amikor azt a papot megölette. Azt persze mindenki tudja, hogy papot ölni rosszat jelent.

Aztán az apródja. Őt nagyon sajnálta. Ő természetesen nem halt meg, nem is engedte volna a csaták közelébe. Hanem egyszer csak nem volt ott. Megszökött, vagy mi? Mihai hajlandó volt akár azt is hinni, hogy az ellenségei tették el láb alól. És még túlságosan bánkódnia sem volt szabad érte. Így is ki tudja, miket sutyorogtak a háta mögött. Hát csak ment előre, egyenesen bele a végzetébe.

De az apród nem halt meg. Ellenkezőleg, nagyon is élőnek érezte magát. Annyira élőnek, hogy azt hitte, képes egyedül elmenni Prágába, hogy ott a császárnál rendbehozza az ura dolgát. Hallotta már, hogy ez egyszer régebben sikerült. Akkor eleget kilincsel a vajda a császár előszobájában, de végül is a kész engedéllyel tért vissza. Hát ami egyszer sikerült, mért ne sikerülne másodszor is?

Közben Erdélyben folyt a harc. Már mindenki harcolt mindenki ellen. És a fiatal Andrei egyszer csak azon vette észre magát, hogy teljesen egyedül van a nagyvilágban. Hőn szeretett urát megölték. És ki ölette meg? Nem az ellenség. Nem. A fegyverbarát, a művelt katona, a generális ölette meg.

Andrei nem esett kétségbe. Ura elvesztét nagyon sajnálta ugyan, de erre el kellett legyen készülve. Hiszen sokszor mondták neki, hogy a háború olyan. Ott dicsőségben lehet halni. Így ugyan talán mégsem olyan nagy dicsőség, az orgyilkos töre nem vitézi halál, de az ügy, amelyért halt, az ország és az igaz kereszténység ügye miatt elveszni, mégiscsak méltó befejezése egy életnek.

„Na, de most aztán merre?” Merthogy élni csak kell valamiből! Járt a hát a prágai utcákat (már akkor ki voltak kövezve a belvárosi utcák) és azon gondolkodott, hova lenne jó elszegődni? Jártában-keltében többször is érintette az alkímisták városrészét is, de mindeddig nem gondolt

komolyan arra, hogy ott verne gyökeret. Ezen a tavaszon azonban mégis ez a gondolat kezdett mindinkább megerősödni benne. „Végeredményben az alkímia nem megvetendő tudomány! Lám, a császár is foglalkozik vele! És milyen becsben tartja az igazi tudósokat!”

Így hát, amikor egy illatos tavaszi estén egy ilyen műhely mellett ment el – a műhely nem volt ám olyan illatos, mint a tavasz – kiszólt a mester, hogy akar-e egy kicsit segíteni neki? A fűjtatót kellene taposni, merthogy ő már öreg és nincs ereje hozzá. Különben is neki éppen akkor a műveletet kell irányítania.

Bement hát, és ha már ott volt, kérdezt is egyet-mást. A mester készséggel felelt neki. Főleg, hogy látta, a fiút tényleg érdekli az, ami éppen a szeme előtt történik. Mesélt neki a lombikokban lezajló folyamatokról, miből mi lesz a művelet folyamán, mesélt a gyógyszerekről, amiket nyerni lehet, de azt is elmondta őszintén, hogy nemcsak jó dolgok lesznek ám, hanem halálos mérgek is. És elmesélte minden alkímista álmát, a Nagy Műveletet is, amit eddig még sosem sikerült véghezvinni senkinek.

A fiú szájrátva hallgatta. Egy új világ tárult fel előtte és ez a világ nagyon érdekes volt. Akkor a mester megkérdezte tőle, hogy nem volna-e kedve nála maradni és megtanulni a mesterséget?

– Lám, én már öreg vagyok, nincs senkim, a tanítványaim is méltatlanul elhagytak. Igaz az is, hogy te már nem vagy éppen olyan fiatal, de majd kíméletesen tanítalak, hogy fel tudd fogni mindazt, amit én tudok, s azt is, amit csak szeretnék tudni.

Így hát Andrei ott maradt az alkímista mesternél. Tanult mindent, amit lehetett, néha pedig cserében ő is elmesélte az öreg mesternek az addigi életét. Mesélt Mihai vajdáról, honnan küzdötte fel magát addig, hogy nemzetközi híré harcos lett belőle, hol van az ország, ahonnet származik, s ahol ő, Andrei is született.

Közben tanulta a mesterséget. Így hát, három év után, amikor az öreg mester meghalt, készen állt arra, hogy átvegye a műhelyt. Akkorra már megszokták őt a többiek, látva, hogy szerény, hallgatag, teszi a dolgát. Soha nem tolakodott előre a többiek rovására, mint ahogy – sajnos nem ritkán – egyesek tették.

Lassan eredményei is lettek. A szorgalmas munka meghozta a jutalmát. Olyan vegyületek kerültek ki a keze alól, amelyek megkönnyítették egyes, a patikusok által adott keserű vagy visszataszító ízű gyógyszerek bevételét, vagy megerősítették azok hatását. Olyan módszert is kidolgozott, amivel meg tudta állapítani, hogy egyik-másik nagyúri dámának az ékszerei tényleg aranyból vannak-e, mennyi bennük az arany, és mindezt anélkül, hogy akár csak egy kicsit is megsértse azokat az ékszereket. Persze, olvasta a régi, görög és római szerzők könyveit, abból lett ilyen művelt, de akkoriban mások is ugyanezt csinálták.

Ő is kereste, mint a legtöbben, a magnum arcanumot, de azt inkább csak kötelességből, talán sejtette is, hogy sohase fogja megtalálni.

Mindemellett tisztességes is volt. A tisztességet akkoriban persze kissé tágan értelmezték, de tény, hogy nem csinált olyan szemmel látható szélhámosságokat, mint egyik-másik kollegája.

Fiatal volt, egészséges, a nők szívesen vitték hozzá az ékszereiket megvizsgálásra. Ő pedig megtette, ami tőle telt, s ezért rendszeresen valami jutalmat is kapott. Néha egy-egy fiatalabb asszonykától természetben is. Neki nem volt szüksége olyan „varázslatokra”, amelyek csak akkor voltak hajlandók sikerülni, ha a női megrendelő a testét is belevitte a játékba. Anélkül is boldogult.

Prágai tartózkodásának negyedik évében történt először, hogy egy fiatal nő patkányok irtására való mérget kért tőle. Néha megtörténik ilyesmi patikusokkal is, de úgy látszik, az alkímisták

sem esnek kívül az ilyen kísértések körén. A patkányokat természetesen irtani kell, mert van belőlük elég, még több is, mint kéne legyen, de ebben az esetben még valami hozzájárult a kéréshez, ami gyanússá tette. Az volt ugyanis a kívánság, hogy a méreg ne legyen undorító vagy rossz ízű.

– Miért baj az, kedves asszonyom, ha a patkánynak nem tetszik a méreg íze? – kérdezte Andrei mosolyogva.

– Azért, mert akkor nem eszi meg – jött rögtön a válasz.

– És mekkora adag kellene?

Nos, az üzlet megkötöttet, s a fiatal alkimistának megint jókora összeg ütötte a markát. Sikerülhetett a dolog, mert ettől kezdve néha megtörtént, hogy fiatal hölgyek, de néha urak is, egyenesen méregért jöttek. Eleinte adott nekik szívesen, de egy idő után gyanakodni kezdett. „Mégse lehet éppen annyi patkány ebben a városban!” nem volt neki különösebb kifogása az embernagyságú patkányok ellen, de ettől kezdve szigorú titoktartást kötött ki a megrendelőnek. És jóval nagyobb lett a tarifa.

Aztán egyszer...

Megint egy nő jött, méregért, de az már nem volt fiatal. Viszont annál előkelőbb. Libériás hintóban érkezett, s a kísérőjét kiküldte várakozni, mert egyedül akart maradni a mesterrel.

– Na hát, nem árulok zsákbamacskát, méreg kéne! – kezdte egyenesen. – És hogy világos legyen, olyan méreg, aminek nincs íze, szaga, és amit lassan kell beadni. Aminek néhány hét alatt kell hatni.

Az alkimista kinézett a kint hagyott hintóra és meglátta rajta a háromágú koronát.

– Nos, bárónő, látom, nem kertel. De ez, amit kér, ez bűn. Ez nem olyan, hogy valaki patkánymérget kér és utána embernek adja be. Ha én most kiszolgálom, akkor én is bűnrészes leszek.

– Na, akkor legyen egy fokkal világosabb. Tudja meg, mester, hogy már egy jó ideje figyeltük. Tudjuk, mikor és kinek adott el mérget, és hogy abban a családban azután ki halt meg kínos halállal. Mindez fel van jegyezve. Megfelelő helyen. Tudja, mi a méregkeverő büntetése? És nekem ne védekezzen azzal, hogy nem tudta, kinek adta és mire, mert az nem mentség!

Andrei elképedt.

– Na! Hogy ne ijesszem el teljesen, hát azt is elmondom, hogy ez embernek kell ugyan, de az az ember távol van innét és soha senki nem fog rájönni semmire. Amellett ez nem kérés, hanem parancs! Ami a legmagasabb helyről jön. Tehát?

– Bárónő, holnapra meglesz!

– Jó! Nem én jövök majd érte. Egy inast küldök. Csomagolja be, külön adagonként, s ne szóljon semmit hozzá!

Így lett. Ezután néhány napig Andrei úgy járkált le s fel, mint egy alvajáró. Minden percben várta, hogy a poroszlok érte jönnék. Azonban nem jöttek. De különben is mintha megcsappant volna a méregüzlet. Ritkábbak lettek a megrendelések, de csendesebb lett az egész élet. Nem nagyon volt mivel dicsekedjenek a többi alkimisták sem. A felséges császár is mintha elvesztette volna az érdeklődését a tudományuk iránt. Vagy hogy csak akkoriban súlyosabb gondolatok foglalkoztatták. Ebben az időben Andrei megnősült. Fiatal nemesasszony maradt özvegyen, s nyújtotta neki kegyesen a kezét. Még irigyelték is a többiek. Pedig nem kellett volna. Egyelőre azonban a felesége szült neki két gyermeket. Egy fiút és egy kislányt.

Akár azt mondhatnánk, hogy ilyen körülmények között egy jóra való alkimistának (időközben a csillagjósolást is kitanulta) az kellene legyen a legfőbb gondja, hogy minél többet dolgozzon, s következményképpen minél többet is keressen. Nem volt olcsó Prágában akkoriban az élet, főképpen a császári udvar közelsége miatt, de egyébként sem.

A mi mesterünk azonban, ahogy az idő múlt, egyre jobban visszafogta magát. A hírek ólomlábakon jártak, s megtörtént, hogy egy hír, mire a rendeltetési helyére eljutott, már nem is volt igaz. Igaz ugyan, hogy a császári udvarba azért mégis valamivel gyorsabban értek el, de az is igaz, hogy egy második vonalbeli alkimista és csillagjós nem azonos a császári udvarral. Azért, ha lassan is, csak jártak a hírek, és azok közül az események közül, amik Prágában történtek, sokat látni is lehetett.

Eljött az erdélyi fejedelem halálának a híre is. És látni lehetett azt is, hogy Mária Krisztierna hercegnő, a halálhír vétele után szinte botrányosan gyorsan, mint vonul be a halli kolostorba.

Ennek az idillnek tehát vége volt. Vége, mégpedig mielőtt igazából megkezdődhetett volna. Egy darabig beszéltek is az emberek erről, mintha éppenséggel az ő dolguk lett volna. De aztán az igazán nagy esemény egyből elhomályosította ezeket a pletykaszámba menő híreket.

Az igazán nagy hír az volt, hogy második Rudolf lemondott. Vagy lemondatták, ki tudná már azt? De ha lemondatták is, sok törődésük nem volt vele, mert az uralkodó, már régebben búskomor lévén, addigra nem is törődött az ország dolgával. Inkább a tudományok, művészetek érdekelték. Illetve: akkor már csak azok bírták megmozgatni a fantáziáját.

A lemondott császárnak eleinte igyekeztek mindenben a kedvében járni. Gondolom azért, hogy eszébe ne jusson esetleg visszakíváncozni az uralkodásba. De hát egyszer csak megláták, hogy nem kívánczik vissza, később aztán már el is volt vágva ennek az útja, tehát – elhanyagolták.

Mátyás, az utód, keményebb kezűnek bizonyult, s amennyire módjában állt, meg is akadályozta, hogy olyan belső háborúk törjenek ki az országaiban, mint elődje idejében. A sors ironiája, de lehet, hogy éppen igazságossága folytán, ma már szinte semmit se lehet tudni II. Mátyásról, de II. Rudolf híre ma is él csorbítatlanul. Azért Mátyás sem volt éppen rossz ember, legalábbis a családban nem. Megpróbálta ő kilesni nagybátyának a titkos kívánságait is, hogy teljesíthesse azokat. Ilyen titkos kívánság volt az is, hogy látni szeretne volna a halli kolostor apátnőjét, sőt beszélni is vele. Nosza, küldöncöt menesztettek érte. Kissé kérette ugyan magát a tisztelendő nővér, de aztán ki tudja, mit gondolt, mégiscsak útra kelt.

A két régi barát, nagybácsi és unokahúg, egy darabig csak ültek egymással szemben és bóloggattak, jelezve, hogy tudatában vannak az idő könyörtelen múlásának. Aztán mégis a volt császár szólalt meg.

– Elmúlt felettünk az idő, Krisztina!

– El, felség. De jó, hogy elmúlt.

– Jól vagy ott, ahol vagy?

– Igen, felség, elégedett vagyok.

– Ez nagy szó. Te, aki nyugtalanabb időket láttál. Nem kívánczol vissza?

– Nem, felség. Azok az idők nekem csak bajt és szenvedést hoztak. Jó nekem ott, ahol vagyok. De...

A császár éles szeme itt észrevett egy pillantásnyi változást, élénkületet a szentéletű nővér hangjában.

– De, micsoda?

- Semmi, felség. Hiúság. Nem nekem való ezzel törődni!
- Azért mégis. Volna valami? Amit megtennél, ha módodban volna.
- Talán. De ez is csak emberi dolog. És én már szakítottam az emberi dolgokkal.
- Igen. Ám látom, hogy mégis, ez a dolog téged zavar. Lehet, hogy a lelkedet is zavarja. És talán nem tudod magadat teljesen átadni az áhítatnak. Emiatt.
- Szó ami szó, felség, ez igaz. – Aztán, mintha kinyitottak volna egy csapot, egyből kijött belőle a titok. Az, amit már őrzött egy ideje, meg olyan is, amit abból nem régen tudott meg. – Felség, tudom, ki ölte meg Bocskai Istvánt.
- Hogyne, hogyne. Tudjuk mind, Kátai Mihályt el is érte a végzete.

– Felség, Kátai Mihály nem is tudta, hogy ő mérgezi a fejedelmet. A mérget egy Felvinczi bárónőtől kapta, aki innét az udvarból vitte, és aki azt mondta, hogy orvosság, amit a fejedelem megerősítése céljából küldtek.

A még mindig szép asszony itt kipirult, egész testében reszketett, ahogy felidézte magában azokat az időket.

- És hol van most az a bárónő?
- Már meghalt, felség. Elment az udvarból és meg is halt. Valami vadászon, ha jól tudom.
- De hát akkor mindenkit utolért az isteni igazságszolgáltatás. Miért nem hagy még most sem nyugodni?
- Felség, aki a mérget keverte és azt a bárónőnek átadta, még mindig itt él a városban és jól megy sora.
- És te hajlandó lennél tanúskodni ellene? Bíróság előtt.
- Igen, felség. Érje el őt is Isten keze, ahogy mindenkit elért eddig, rajta kívül!

És eljött a nap, amikor a hall-i kolostor apátnője még egyszer kijött a világ elé és tanúskodott.

– Én, Mária Krisztierna von Habsburg, Erdély választott fejedelemasszonya tanúsítom, hogy a volt kérőmet, Bocskai István fejedelmet méreg által érte a halál, és amely mérget itt keverték Prágában, egy André Monéa nevű alkimista kezei. Isten engem úgy segítsen!

Akkora nagy dolog volt ez, hogy egy névtelen alkimista perében maga a volt császár unokahúga ilyen módon tanúskodott, hogy semmi egyéb próbát nem kellett megejteni.

Mondják, hogy Andrei nem is mondott semmit, amikor az ítéletet meghallotta. Csak akkor, amikor az utolsó szó jogán szóhoz jutott, akkor szólította fel bosszúra a gyermekeit. Bosszúra mindazok ellen, akik idejuttatták. De az ártatlanságát egyszer sem hangoztatta.

De sem a felesége, sem a gyermekei nem voltak jelen a kivégzésnél. Jó messzire voltak akkor már onnan.

A tolvaj haragszik arra, akitől lopott. A rabló is haragszik arra az emberre, akit kirabolt. Ez általános szabály. Mondhatni, törvény. Nem az áldozat haragszik a tolvajra, a rablóra, ő elkönnyveli a veszteséget s legfeljebb elhatározza, hogy máskor jobban vigyáz. Na, hát akkor a gyilkos hogyne haragudna arra, akinek a mérget keverte? Haragszik biza. Még hozzá nem csak rá, hanem minden pereputtyára. Hetedíziglen, vagy még tovább. Ez működteti a világban elharapózott gyűlöletet. És az kiválóan működik.

Ezeket a gondolatokat az a rendőrségi ember gondolta végig, aki Monea Ferdinándot kihallgatta. Ennek megfelelően mosolygott is az egész történeten, amit lám, egy másik kihallgatott

mondott el neki. Egy költő. Hogy honnét tudta a történetet az az ember, aki saját bevallása szerint elég ritkán jár társaságba? Ezt nem tudta, de nem is igazán volt kíváncsi rá. Ő egyszerűen mosolygott a hallottakon, és elgondolta, hogy a világ, úgy látszik, így működik. És – láthatóan jól működik. Neki, nekik feltétlenül jól. Mert mire menne a rendőrség, bűnözők nélkül, azok nélkül a bűnözők nélkül, akiket ezek szerint, egyebek mellett, a gyűlölet is irányít?

Elment már az asszony. Elment a gyermekekkel. Akkor, amikor az urát megfogták, hogy megkínózzák és aztán megöljék, felnyergelte a két lovat. Az egyikre feltette a kevéske csomagot, a másikra maga ült. A kislányt tartani kellett, de a fiúcska megült előtte. Csak eleinte hagyta a lovat vágtatni, aztán elég hamar lépésre váltott. Nem akarta, hogy lássák, s azt higgyék, menekül. Ment hát nyugodtan, hiszen senki se ismerte. Lassan elmaradt mögötte Prága városa, az alkimisták utcáját elnyelte a távolság. Sokáig ment, délnek és keletnek. Amerre Erdélyt sejtette. Hiszen olyan sokszor mondta neki a férje, milyen hatalmas nagy úr az ő ura. Erdélynek a fejedelme is volt. Merthogy csak volt. Ezt nem tette hozzá, de érteni lehetett. Ám, talán csak maradt utána valaki vagy valami. Aki emlékszik a régi dolgokra, s talán felkarolja az ő árváit.

Sokáig mentek. Amíg csak tartott a pénzből, amit megmentett a férje tragédiájából. De egyszer az is elfogyott. Ekkor egy falunak a szélén voltak. Ott megálltak. Kovácsműhely volt. Ott maradtak. Azt mondta a mester, maradhatnak, de dolgozniuk kell. Ő asszonya lett a mesternek, a gyermekek nevelődtek.

A hír, ha lassan is, utánuk jött. Mesélték, hogy a férfi nem szólt semmit sem, amikor a kezét levágták. Csak morgott keservesen, mint a vadállat. Aztán, hogy a tőkére kellett hajtania a fejét – nemes embernek számított – szólította bosszúra a gyermekeit. Ki ellen? Mindenki ellen. Az egész világ ellen.

De a mester nem tudott semmit arról, hogy kinek az asszonya jött hozzá azon a napon. És hogy kinek a gyermekei nevelődnek nála.

Az évek múltak. Amikor a fiú tizenhat éves volt, akkor a kislány volt tizennégy. Ekkor már mindketten tudtak arról, hogy mi érte az apjukat, de mindketten másképp viszonyultak ahhoz.

Akkor a mester asszonnyá tette a tizennégy éves kislányt. Szép volt, ha nem is nagynövésű, hanem csak közepes. Nem akart a mester asszonya lenni. Rúgott, harapott. Akkor a mester addig verte, amíg mégis csak elérte, amit akart. Vasból volt a karja a mesternek.

A leány aztán este, elmesélte az anyjának, hogy mi történt vele. Az anyja már öregedett. A kovácsműhelyben hamar öregszik a nő.

– Mit akarsz? – kérdezte. – Mindened megvan mellette, enni ad, ruház, mire vártál? Királyfira? Az nincs. Én pedig láttam és még sincs.

Az anyja ezek szerint beletörődött abba, amit a sors neki szánt. Három nap után a lány elszökött. Vitte magával az anyja feljegyzéseit. Egyebet semmit. Még elmúlt két további nap és akkor a fiú is megszökött. Ő már nem vitt magával semmit. Inkább hagyott. Csóvát hagyott a kovács háza tetején.

„Nagy ügy! – mondogatták az emberek a faluban. – Egész életében tűzzel dolgozik, hát leégett. Majd felépíti!” És nem tettek semmit, hogy a szökevényeket kézre kerítsék. Egyébiránt ha tettek volna is, nem járt volna nagy sikerrel, mert a két fiatal nem együtt szökött. A fiú egyenesen ment tovább arra, amerre Erdélyt sejtette, útközben koldulásból, lopásból, néha rablásból tartva fenn magát. A leány?

Ment a leány is. Gyalogolt, hisz nem volt már lova. Semmije sem volt. Ő is koldulásra fanyalodott, de se lopni, se rabolni nem akart. Mintha még gondolt volna olyasmire, hogy egyszer majd tisztas életet fog élni.

Falvak jöttek sorban eléje. Nem állt meg sehol, csak annyira, hogy enni-, innivalót kolduljon magának, meg némi pénzt ruhára. Faluvégeken, gödrökben húzta meg magát éjszakára. Aztán ősz lett, majd tél eleje és ő kegyetlenül kezdett fájni. Egy kisváros határában úgy megdermedt a gödörben, amit éjjeli szállásul választott, hogy reggelre nem tudott mozdulni.

– Te élsz, te lány? Meghaltál?

Egy ember állt az éjszakai gödre mellett és egy bottal bökdöste.

– Kelj fel és járj! – egész véletlenül ezzel a krisztusi szóval élesztgette. Vagy tán nem is volt egészen véletlen?

Az ember középkorú, ereje teljében levő férfi volt, ránézésre olyan mesterember-féle. Csak hát olyan végtelenül szomorú volt. Akkor, amikor látta, hogy félig megfagyott kislánnyal van dolga, elment, hogy valami italt hozzon neki. Nem lakhatott messze, hamar visszatért. Valami erős pálinkát itatott vele, amitől tényleg megindult a vérkeringése.

– Na, te szegény kismadárka, gyere velem! Jól elleszünk az én szomorú házamban.

A mester egyedül lakott. Mondta, hogy az asszonya meghalt valami betegségben, s azóta egyedül él. Néha eljöttek a segédei is, azok is a közelben laktak. Olyankor ittak, beszélgettek. Sohasem énekeltek.

A lány aztán ennek a szomorú mesternek a maga elhatározásából lett az asszonya. A negyedik napon, hogy ott volt.

Csak az volt a különös, hogy sohasem látta dolgozni, pedig a kovácsműhelyből tudta, hogy a mesterek dolgozni szoktak. Azért mégis mindig volt enni-, innivaló. Még ruhára is telt. Igaz, emberek közé soha nem mentek.

Egyszer aztán jött valaki. Katonák kísérték. Ő volt a városbíró.

– Na, mester uram, munkát hoztam!

– Megvolt az ítélet? – kérdezte ekkor a gazda.

Ő volt a hóhér.

A fiatal asszony ez után a munka után elgondolkozott.

„Igen! Hóhér. De őneki ruhát és ételt adott. Az életét mentette meg, már az első találkozáskor. És látszik rajta, hogy nem rossz ember. Ki tudja, mi vitte a hóhér mesterségre?”

Így hát maradt. Különben a permanens szomorúságon kívül, meg hát, hogy az emberek igyekeztek elkerülni, ennek most már az okát is tudta, nem éltek szegénységet. És – ezt később megtapasztalta – nem is kerülték el azért teljesen a házat. Megtörtént biza’ időről időre, hogy bekopogtak, hogy:

– Jaj, mesteruram, jöjjön már, húzza ki az anyósom fogát! Nagyon szenved szegény már három napja.

De olyan is volt, hogy nagy kelést kellett kivágni, olyan embereknek, akik túl szegények voltak ahhoz, hogy a nagyobbik városban a kirurgust arra megfogadják. Ezek az ügyek rendre jó véget értek. Talán azért, mert a hóhér, mesterségéből következően, kellett, hogy tudjon valami anatómiát.

Az évek folyamán gyermekeik is születtek. Az egyik lányuk különösen éles eszűnek bizonyult, hát azt igényesen neveltették, egy távoli nagyváros zárdájában. De a többit se hanyagolták el.

Amikor pedig az ideje elközelgett, és a mestert magát is elérte a vég, amelyet oly sok szelídséggel és alázattal hozott elébe az önkéntelen klienseinek, az asszonya őszintén meggyászolta.

Amikor Seregfalvi Farkas József elvette a Madarasi lányok közül a középsőt, aligha tudta, mit cselekszik. De nem is kellett, hogy tudja, mert két esztendőre rá meg is halt. Az özvegyre aztán rásütötték, hogy boszorkány, méregkeverő, jobbágygyerekeket öldös, fel is akarták akasztani, tán kétszer is alig menekült meg az akasztófától, s azután vette őt el egy elmagyarosodott német báró és katonatiszt. Galambhegyinek nevezték a bárót, már magyarrá lett nevén. Vele aztán megmaradt Madarasi Ilona, élete végéig. Példás életet éltek, több gyerekük is lett. Csak a halálos ágyán vallotta be az úrhölgy a férjének, hogy ő biz' anyai ágon meg lehetőszen alacsony sorból jött. Még hóhér is volt az ősei között. De ki törődött akkor már ezzel...

Túlélők

A kezdet olyan volt, mint valami régi rossz filmben. Illetve nem is. Eleinte mindössze egy beszélgetés volt. Ez Moszkva mellett folyt le, Pjotr Ivanovics dácájában. Hárman beszélgettek. A megkerült, „tékozló” fiú, Mátyás és az öreg – de még mennyire látszott most rajta, hogy öreg – professzor. A beszélgetés egyébként leginkább arról folyt, hogy miért is olyan érdekes egyesek számára a Mátyás szülőföldje.

– Tudjátok ti, hogy mi voltaképpen az a „fraktál”? Egy olyan szerkezet, lehet az működő vagy nem működő szerkezet, amelynek a részei a maguk szintjén megismétlik az egészet. A nagyot. Nem vagyok matematikus, így nem tudom jobban körülírni, de gondolom, meg lehet érteni. Például egy háromszög, amely mind ugyanolyan kisebb háromszögekből áll. De ez csak a legegyszerűbb. Vannak sokkal bonyolultabb (és szebb) fraktálok is. Na hát, ilyen fraktálnak lehet elképzelni Erdélyt. Modellezi a Kárpát-medencét, Európát, s az egész lakott Földet. Persze ezúttal nem az alakja, hanem az etnikai képlete, meg minden, ami ezzel jár. Az egymásnak feszülések, kibékülések, összeolvadások, és, ilyen is van, szétválások, amiből mindig valami új szintézis kell megszülessen. Kivéve, ha a sok etnikum közül az egyik nem próbálja meg erőszakkal lenyomni, esetleg akár megszüntetni a többit. Történt ilyen már Európában is, nem lett jó vége.

A többiek itt a világháborúkra gondoltak, de éppen a Szovjet Birodalomra is. Hallgattak.

– Igen, tényleg mi, oroszok is megbolondultunk néha. A nagy népek átka. Remélem, a mostani vezetőink tanultak ebből. De ha nem, akkor is ott van a legjobb kísérleti alany, Erdély. Mi fog ott történni? Jó nem, az biztos. De bármit is csinálunk, sőt bárki bármit is csinál, az is mindenképpen a kísérlet része. Ezért, azt hiszem, egy kicsit hagyták is elszaladni a lovat az ottaniakkal. Hogy meg lehessen látni mindennek a következményeit. Erről többet nem tudok, mert velem sem közöltek mindent. És még volt egy része a kísérletnek. Az, hogy lehet-e, érdemes-e tudatosan beleavatkozni ebbe a folyamatba?

Voltak, de mit is beszélek, most is vannak a világon emberek, akik olyan gazdagok, hogy gyakorlatilag bármit megengedhetnek maguknak. Ezek egynéhány, egy egészen exkluzív fogadáson, ott is a hátsó, kisebb teremben, azt találták ki, hogy a pénzzel megvehető eszközök segítségével imitt-amott, kis, lényegtelen, vagy néha nem is lényegtelen, de kicsi beavatkozásokat eszközölnek a történelem menetén, megfigyelendő, hogy mi is fog történni annak a beavatkozásnak a nyomában?

Aztán rájöttek, hogy jószerével semmi sem fog történni. A történelem igen gyorsan kijavítja önmagát. No, ennek a kísérletnek voltál részese te, Pável. Még nem tudom, hogy hogy lehetséges az, hogy a kísérlet végével hogyan maradtál életben? Lehet, hogy azok, akik ezt irányították, mégiscsak érző emberek voltak. (Pável a fejét rázta). Nem voltak? Akkor mi történt?

– Egy kis technikai malőr. Alighanem megmozdulhattam önkívületi állapotban, és két centivel mellément a mérleg. Ennyi. Láttam is a nyomát, amikor felébredtem. Így aztán, gondolom, hogy most is veszélyben vagyok.

– Nem... – ennyit mondhatott a professzor, amikor is csengettek.

Nyílt az ajtó és egy csodaszép, elegáns nő állt a küszöbön. A mindig gáláns Mátyás felugrott a helyéről és önkéntelen nagy reverenciával üdvözölte.

– HIIHII! Rupi nem ismert meg! – volt az azonnali reakció.

Klárít nem csak belülről programozták át abban az intézetben, amely valamikor a Pjotr Ivanics intézete volt, hanem az átprogramozásnak megfelelően fel is öltöztették.

De a vidámság eddig tartott. A lányka azonnal sírni is kezdett. Mátyás, mivelhogy ő amúgy is állt, odalépett és átölelte.

– Az apám? – zokogta Klári.

Mátyás nem tudott szólni, csak bólogatott és simogatta. Helyette Pável szólalt meg.

– Sajnos igaz.

– Akkor most mi lesz velem? Hát nem volt ott senki, hogy megvédje?

Nem volt. A Gábor Gazsi háza nem volt közvetlenül szomszédos a két férfiével, de különben is mit tudtak volna tenni az azonnal elmenekülő lesipuskás ellen? Amikor még a rendőrség, a maga felszereltségével, sem ért el semmit.

Most már csak Mátyás tartotta Klárit átölelve és simogatta a fejét. Halk szóval mondogatta, hogy ő majd mindenképpen vigyáz rá.

Ilyenformán derékba tört az érdekesnek induló beszélgetés a tartomány és a csoport sorsáról, amit egyébként úgyse tudtak volna befolyásolni.

Aztán a vigyázásnak látható jelei is lettek. Mivel Mátyás ezentúl mindenhová elkíserte Klárit, mintha még ott, Moszkvában is mindenképpen vigyázni kellett volna rá.

Ezenközben azért főtt a feje is. Elgondolta, hogy ő nagyon szereti azt a leánykát, de mi lesz utána? Hiszen Klári valamikor, még a gyógyulása előtt különös életet élt, igaz – titokban. Az is igaz, hogy azt, amit tett, nem önszántából tette, nem is ő tette voltaképpen, hanem a kábító-szerfüggőség cselekedett benne. „Na, hát lesz, ahogy lesz! Én se vagyok fehér lovas királyfi. Amint lehet, elveszem és legyen, aminek lennie kell!” Ennél jobbat egyébként nem is ötölhetett volna ki.

Vannak családok, amelyeknek mintha meg volna számukra írva, az a sorsuk, hogy sokat utazzanak. Ilyen volt a Nemvaló család is a régebbi korokban. Nem volt ez valamiféle kényszer, de még véletlenül is mind olyan foglalkozást választottak a család tagjai, amely foglalkozások sok utazással jártak. Az is lehet persze, hogy az idők folyamán kifejlődött bennük egy olyan megszokás, hogy ez volt számukra a természetes. Így vagy úgy lett legyen, de annyi bizonyos, hogy Nemvaló Áron tizedesnek az ezernyolcszáznegyvennyolcas évben egyáltalán nem tűnt szokatlannak az, hogy állandóan utazni kell. Katonaember volt, hát oda kellett mennie, ahová parancsolták.

Nem volt ő katona régebben, csak abban az évben lett azzá. Mint egyébként sokan mások is, abban az évben. Romantikus év volt nagyon. Elég volt kiadni a jelszót: „Veszélyben a Hon!” és sereglettek a fiatal fiúk, néha még lányok is, a zászlók alá. Hát ilyen mozgósítás eredménye volt az is, hogy Nemvaló Áron katona lett. Birtokos nemes családból származott egyébként, életében se gondolt volna valódi katonáskodásra, s mégis, első szóra beállt a seregbe. Őszre már tizedes volt. Lehetett volna akár tiszt is, de mivel nagyon fiatal volt még, eltagadta nemesi származását, s persze az életkorát is vele. Most, október elején még örült is annak, hogy nem kapott tiszti rangot. Nem kellett főjön a feje a nehézségek miatt, s azért, hogy az ellenség mozgásáért is mindig őket veszik elő. Szó, ami szó, a csapatának tényleg elég impotens vezetése volt eredetileg. Le is váltották az egész tisztikart nemrég, s újakat neveztek ki helyettük. Mindjárt fel is figyelt a legénység az új főhadnagyra. Galambhegyi volt a neve annak a főhadnagynak. Aki egyébként mindjárt azzal kezdte, hogy: „Van mit enni, inni, van megfelelő szálláshely?” Na, ezt szerették a legények. S aztán, amikor az első csetepatéban is úgy szórta szét az ellenséget, mint a macskákat, akkor tűzbe is mentek volna érte. Vagy mit is

beszélek, természetesen tűzbe is mentek. Ágyútűzbe. Többször is. Aztán... átvezényelték őket a hegyekbe, hogy valami, civil lakosságot pusztító bandákat szétugrasszanak.

Ott aztán megkezdődött a valódi gerillaharc. Nem volt az reguláris hadviselés. Egyszer azt hallották, hogy Kisenyedet támadják. A falu védői feltartóztatták őket, ameddig tudták, de aztán néhány napi küzdelem után megadták magukat. Ott száznegyven embert gyilkoltak meg a harcok végeztével. Mire utolérték, s szétugrassztották őket, már megint máshol voltak. S ahol voltak, ott öltek, kínoztak, nem nézték, hogy férfi, nő, aggastyán, vagy kisgyerek. S mind többen és többen voltak az áldozatok. Gerendkeresztúron kétszáz, Balázsfalván és környékén négyszáz, Zalatna felgyújtása után hétszáz ember esett áldozatul. Székelykocsárdon igaz, hogy csak hatvan volt az áldozatok száma, csakhogy ott borzalmasan meg is kínozták őket.

Hát ezek után az orgyilkosok után vetették magukat, valahányszor tudták. Nem mindig érték utol őket, de Galambhegyi főhadnagynak helyén volt a szíve, megtett mindent, amit tehetett.

Mesélik, hogy az egész bandának valami megugrott marosvásárhelyi ügyvédbojtár lett volna a vezetője, aki egyébként gazdag ember volt, s a hadműveletek folyamán még sokkal gazdagabb lett.

– Hát akkor erre megy ki az egész? Gazdagodásra? – kérdezte a főhadnagyot egy fiatal védence, valami Gávris Ignác nevű legény. Szép szál feketehajú, fekete szemű legény volt egyébként ez a Gávris, mind megfordultak a lányok utána, ahol látták. Látni pedig látták elegen, hisz' örökké vándoroltak, mint Ahasvérus.

– Arra, fiam. És ha nem teszünk gyorsan valamit, akkor mire a harcoknak vége lesz, egyetlen magyar ember sem marad Erdélynek ezen a részén. Esetleg csak a legszegényebbek menekülnek meg, akiktől nincs mit elrabolni.

– De hát mire kell annak az ügyvédnek az a temérdek pénz? És kincs?

– Hja barátom, a hadviseléshez ez a legfontosabb. Az embert lehet pótolni, de a kincsnek mindig megvan a maga funkciója.

Egyébként látszott a főhadnagyon, hogy nem szívesen beszél erről a témáról. Láttá ugyanis, hogy fiatal védencének a képzeletét nagyon is felcsigázta az. Nem is nagyon volt alkalma azután, mert fel kellett készülni a télre, s a harcok – inkább kergetőzés volt az – is lefoglalták.

A tél pedig kemény volt abban az évben. Mondták is az arrafelé vetődött emberek, hogy nem is olyan messze tőlük sok ember megfagyott. Hogy aztán az is az ellenség ténykedése miatt történt-e, vagy anélkül is úgy lett volna, nem tudható.

Aztán február vége felé valami Farkas nevű székely emberrel találkoztak. Ezt jól ismerhette a főhadnagy, mert bezárkózott vele és sokáig beszélgettek ketten. Aztán elment a székely, ki tudja milyen titkokkal házalt, és Galambhegyi bekérte Nemvaló tizedest.

– Áron fiam! – kezdte. – Nem kertelek, nehéz dolgot bízok most rád. És veszélyeset is. Lehet, hogy most megcsíphetjük ezt a Jankót. De nagyon óvatosan kell nekifogjunk. Mindenekelőtt leveted a mundért. Civil ruhát veszel és elindulsz szépen Abrudbánya felé. Ott él ennek a „drágának” a szeretője. Mindössze tizennégy éves, de ez most nem fontos. A lány távoli rokona is ennek a székely embernek, aki itt volt. Na hát, ez a lány szokta mindenről értesíteni ezt a Jankót. Én nem tudom, hogy csinálja, nem is érdekel, de neked az lesz a feladatod, hogy hat napig valamivel lefoglalod. Hogy ne tudjon utánajárni annak, hogy mi mit csinálunk közben. Erről senki nem szabad tudjon. Ettől kezdve te nem Nemvaló Áron tizedes vagy, hanem Nemvaló Áron dezertőr. Ha az ellenség megfog és megtudja, ki vagy a valóságban, megkínoznak és megölnék. Ha a mieink fognak meg, akkor csak egyszerűen lenyakaznak. Hát a helyén legyen az eszed! Hát akkor vállalod, hogy lefoglalod ezt a Johannát?

- Vállalom!
- Veszélyes!
- Tudom.

Másnap már híre ment, senki se tudja, hogyan, hogy a tizedes dezertált. Egy napig kerestették, de több idő nem volt, más teendők is voltak. Meg kellett indítani, persze kerülő úton, a bandavezér elfogására irányuló hadműveletet. A főhadnagy semmit se közölt senkivel, csak elindultak szépen, de mintha nem is tudnák igazából, hogy merre és kit is keresnek. Egy kisebb csapatot kiküldött jobbra a hegyekbe, egy másikat balra, le a síkság felé, ő maga pedig megmaradt az úton, de nem ment semerre. Azaz hogy – vadászott. Igen szép sport az úriemberek számára. Még farkast is lőtt, kettőt is. Ezenközben vadászgatva, szép csendesen, mind közelebb került Abrudbányához. De még mindig nem látszott, hogy valami célja is lenne. Csak a negyedik napon, amikor már szinte a város határában voltak, akkor rázta meg magát, mint a táltos a mesében és hívta össze a csapatot.

– Mostantól kezdve senki se ki, se be! Tudjátok meg, hogy nem csak úgy vaktában lödörögtünk itt, mint az elveszett gyermek, hanem nagyon értékes vadat cserkészünk be. Holnap reggel tehát a következő lesz a teendő: .....

És elmondta a részletes haditervet, emberre lebontva.

Azért mégis valami hiba csúszhatott ebben az esetben a haditervbe. Mert amikor megérkeztek, éppen csak akit kerestek, az ellenség vezére nem volt ott. Eltűnt biz az, csúszva-mászva, még a hadi kasszáját (jókora volt) is hátrahagyta. A nőt megtalálták, ott volt az az apja házában, az unitárius paplakban. De hát most már... Egy nőn álljanak bosszút? Jót káromkodott tehát Galambhegyi, aztán meg jót nevetett és hagyta az egészet a csodába. Annál is inkább, mivel két kedves embere tűnt el nyomtalanul a félresikerült hadművelet során. Mert Gávris Ignácnak nyoma veszett. És Nemvaló tizedes se került elő, egész a harcok végeztéig. Még azután is csak jó idő múlva.

Annak az évnek augusztusában aztán vége is lett a harcoknak. A szabadságharc után kemény megtorlás következett. Galambhegyi János is, bár csak főhadnagy volt, komoly éveket kapott nehéz vasban. De ami rosszabb volt, majdnem az egész vagyona ráment. Pedig az nem is az övé volt, hanem a családjáé.

Nemvaló Áron csak valami két év elmúltával került elő. Mivel hivatalosan dezertőrnek számított, őt semmi atrocitás nem érte.

Gávris Ignác is meglett. A sógoránál lapult, valami Monea nevűnél. Bizony, így múlik el a világ dicsősége.

Évekkel az elmesélt események múltán, sokszor lehetett látni a hegyvidék móc portáinál a kapuban álldogálni egy félkegyelmű, szakadtruhájú embert. A hegyek királya kereste az elveszett hadikasszáját. Azt, amit mások, a győztesek meg éppen Galambhegyi főhadnagyon kerestek. De ott sem találták.

Egyéb szereplőről nem szól a krónika.

– Érdekes történet. És a mi őseinknek, az Igoroknak nem volt semmi köze ehhez a történethez?

A kérdést Bekeháti Miklós fogalmazta meg az édesanyjához.

– Nem. Az Igorok akkoriban még nem voltak olyan erősen beágyazódva a magyar Erdélybe. A Bekehátiak már igen. Az egyik ősünk, Bekeháti András várbéli porkoláb volt ‘48 előtt. És mint olyan, őrizte Jankót, amikor az a gyanú érte, hogy elkötött egy lovat a Súrlott Grádics elől. Ez akkor volt, amikor még nem nevezték a hegyek királyának.

Miklós elmosolyodott.

– Na, ha ezt a mai rajongói tudnák...

– Tudja azt, fiam, majdnem mindenki, csak emlegetni nem tanácsos. Merthogy a tömeggyilkost, azt még a nagyság bizonyos nimbusza is körülveheti, hiszen az ellenséget ölte halomra. De egy lótolvaj... Na, az eléggé aljadéknak számított akkoriban. Mint ma az autótolvaj például. Hanem a hadikassza, az elveszett. Senki nem tud róla. A Galambhegyi család nagyon gazdag volt a forradalom előtt, de a szabadságharc leverése után, a bekövetkezett megtorlások miatt leszegényedtek. A főhadnagy egy jó darabig egy gyárban dolgozott, mint vegyész-mérnök (a Galambhegyiek mind érdeklődtek a kémia iránt), majd valami földet kapott vissza. De pénzük még sokáig nem volt. A századforduló idején aztán megint erőre kaptak, műtrágyagyárat alapítottak, gombaölő szereket meg egyéb permetező szereket gyártottak. Szóval, kétszeresen kötődtek. A földhöz is, meg a kémiához is. És, hogy el ne felejtsem, sokan keresték ám rajtuk azt a bizonyos hadikasszát. Az osztrákok is, meg később a románok is. De nem került elő. Elnyelte a föld. Vajon, hol? Én is elgondolkozom néha ezen. Meg hogy mi is lehetett benne? Puchner mindenesetre tüzet hányt, amikor megtudta, hogy elveszett. Azt mondják, irgalmatlanul leteremtette a szövetségesét. De hiába. Nem került elő.

– És hogy mondd, a románok is keresték?

– Na, az nem volt egészen hivatalos. A második világháború után a szeku érdeklődött, még-hozzá elég intenzíven. Volt egy szekus család, az mindent tűvé tett, hogy megtalálja. Gyanítom, magának. Csaba bátyád annak idején meg volt győződve, hogy az öreg Galambhegyi holttestét azért égette szénre valaki, mert azt orrontotta, hogy legalább az ékszereket a holttestbe rejtették, s így akarta volna valaki Mátyásnak eljuttatni. De vagy nem volt ott, vagy a szeku megtalálta, s hallgat róla. Ezt már soha meg nem tudjuk.

– És Csaba bácsi?

– Ő csak annyit látott, mint bárki más. Hogy a holttestet megbolygatták. Mintha valaki keresett volna valamit az elszenesedett testben. Tán a hasüregben... Nem tudom. Aztán meg Csaba is meghalt. Miért ölték meg? Valaki nagyon vadászik azokra a kincsekre. Tudom is, hogy ki. Te is tudod. Csakhogy: nem találja. Azóta sem. Néha már arra gondolok, jobb lenne, ha megtalálná azt az átkozott kincset, mert sokat gyilkoltak már érte. Oktalanul. Hátha akkor vége lenne!?

Az Igor Mari gondolata mindazonáltal másban is megfogalmazódott. Hogy talán az lenne a legjobb, ha azt a bizonyos embert, vagy éppenséggel embereket, rá is lehetne vezetni arra a kincsre, hátha attól megnyugodna. Vagy megnyugodnának.

– Vagy még több rosszat tennének a segítségével – válaszolta erre Pável. Mert ez a beszélgetés is, mint egy megelőző is, Moszkva mellett zajlott le.

– Azért a vagyonért már több gyilkosság is történt – vetette ellen Mátyás. – Ki vállalja a felelősséget azért, hogy annak birtokában nem fog valami még rosszabb előjönni? Hiszen azok, akikkel számolnunk kell, teljesen gátlástalanok.

– Igen. Néha már azt hiszem, nem is csak a kincs motiválja őket, hanem valami egyéb is.

– A bosszú. Erre gondolt Pjotr Ivanovics? Igen, de ki ellen? Vagy kik ellen?

– Na, többek között éppen ezt kellene megtudjuk. De ha csak ülünk itt, akkor továbbra se tudunk meg semmit. Az agresszió meg folytatódik. Mi is történt eddig? Megölték Csabát és Tündét. Meggyalázták a nagybátyád holttestét. Megölték Katerina Adamovná. Titeket csak azért nem ölték meg, mert idejekorán meglapultatok a cigánytelepen. De még oda is utánatok mentek és megölték a Klári apját. Bedrogozták Klárit, ki tudja, mi volt a hosszú távú cél azzal is? Meddig akartok még várni? Amíg a fél Erdélyt kiirtják? És ez még csak az, amiről mi tudunk. – Az idős ember fújt egyet mérgében. De a többiek is belátták, hogy igaza kell legyen.

– Igen, de merrefelé induljunk el? Nem vagyunk már a romantika korában, hogy magunk szolgáltatassunk igazságot – vetette ellen Mátvás.

– No, azért még az a romantika sem éppen lefutott meccs. Ez itt Oroszország, és nagyon nagy ország. Itt még az a bizonyos romantikus megoldás is megférne. – Az öreg feltartotta a kezét, látva, hogy ellenvetés készül. – Jó! Tudom, hogy ezt nem itt kell megoldani. Erdélyben pedig éppenséggel tojásan kell táncolni. Mert különben nem a tojás törik össze, hanem ti. De van azért ennek egy jó oldala is. Az üldözőiteknek is meg van kötve a keze. Sok mindent nem tud megtenni. Nem tud például embert elrabolni és kínzással kicsikarni belőle információt. Nem bizony! – bizonygatta, látva, hogy megint ellentmondás készül. – Igen, tudom, hogy vannak neki rendőrségi emberei is, de az is visszafelé sülnhet el. És még akkor is ott van az a lehetőség is, hogy ti magatok sem tudjátok, hogy mi és hol van.

Erre már sűrű bólogatás volt a válasz.

– Valamivel ki kell hát ugrassuk a nyulat a bokorból!

– Csak nehogy későn vegyük észre, hogy nem nyúl, hanem oroszlán!

– Azt meg úgyis tudjuk.

– De akkor meg mit tegyünk?

– Ti? Semmit. Elég ha nyugodt, normális életet éltek. Most már azért tudunk egyet-mást. Például azt, hogy ki az ellenség, és miért. Nem fogja egyiketeket sem elrabolni, persze, ha Klárit biztonságba helyezitek. Mert, akárhogy is sajnálom, kedves lányom, te vagy a gyenge pont. Alighanem rajtad keresztül próbálkozná megint, ha megtalálna. Ő nem tudja, hogy te hogy állsz most lelkiező tekintetében, és képes lenne addig kínozni, amíg belehalsz. El kell tehát dugni téged, hogy ne is lásson. Titeket meg – fordult a két férfihoz – nem fog közvetlenül bántani. Persze kitalálhat valamit, de hát védekezzetek! Engem meg hagyjatok, hogy megpróbáljak valamit. Ha nem megy, még mindig ott a lehetőség az „invazív” védekezésre.

Az öreg elgondolkozva huzigálta a bajuszát.

– Most egyelőre többet nem mondhatok. Menjetek nyugodtan, ki-ki a dolgára, és hagyjatok, hogy én is megtegyem azt, ami az én dolgom! Bár már régebben megtettem volna!

A két férfi és a lányka még négy napot időzött Moszkvában, aztán elutaztak. A férfiak Szatmárra – egyelőre –, Klári pedig még tovább, a Galambhegyi Sándor szállójába, Németországba, hogy ott, mint előkelő vendég, töltsen el a szükséges időt, amíg a többiek megpróbálják megoldani a kellemetlen problémát. Azért minden eshetőségre kidolgoztak egy módszert arra is, hogy kapcsolatot tartsanak egymással, de úgy, hogy az mégse legyen könnyen kideríthető.

A név – nem érdekes. Nevezhetjük például Zilbermannak. De akár Rothschildnak is nevezhetnénk, vagy bárminek. Nem ő a fontos, hanem az, amit képvisel. Hol lakik? Az sem érdekes. Valahol. De mégis, az talán valószínű, hogy mérsékelt éögön. Az már bizonytalan, hogy az északi vagy a déli félgömbön. Aki véletlenül bejut a kapun, jó nagy kapu egyébként, leg-

először is a szépen rendbentartott kertet látja, nyírott fűvel, ügyesen kialakított bokrokkal. Kis sziklákon apró patak csobog, mindez ízléssel, nem túlozva. Jelzés, hogy a gazdának nemcsak pénze van, hanem ízlése is. Késő délelőtt van, tehát Zilbermann úr a dolgozószobájában tartózkodik, dossziékat néz át, a hozzá egyáltalán eljutó küldeményeket nézi át. Még így is, hogy meg van rostálva, elég sok a papír. A küldemények több nyelven vannak megírva. Zilbermann úr mindet figyelmesen elolvassa. Az, ami nem angolul, spanyolul, oroszul, vagy németül van írva, le van fordítva számára. Íme, éppen itt van egy. Könyv. Oroszul van. Nézi a címet: „Az agygerincvelői folyadék áramlásának hibái és hatásuk az ember személyiségére”. Zilbermann úr megnézve, felkapta a fejét. Csengetett a komornyikjának.

– Anton! – szólt – ki küldte ezt a könyvet?

– Nem küldték, hanem hozták, uram. Futár hozta.

– Megnézte, hogy van-e valami a könyvben?

– Csak ez a cetli volt benne, uram.

A cetli előkerül. Csak egy telefonszám van rajta. Mobil.

– Anton, legyen szíves, hívja fel! Most.

A számot felhívják.

– Professzor úr?

– .....

– De miért nem jött ide egyenesen?

– .....

– És mikor tudna ideérni?

– .....

– Akkor kérem, tegye meg! Várom.

– Anton, mára végeztem az iratokkal! Kérem, ha a professzor úr megérkezik, egyenesen vezesse be hozzám. És gondoskodjon italról és harapnivalóról!

A professzor negyedórán belül megérkezik. Régi ismerősünk ő, Pjotr Ivanovics Örgest. A beszélgetés ettől fogva oroszul folyik, mivel Zilbermann úr ezt a nyelvet tökéletesen beszéli.

A kötelező szívélyességek után aztán komolyabb dolgokra térnek.

– Nos hát, emlékszik még, uram, arra az időre, amikor, nagyon rég volt, elismerem, a félhalott fiamat kérte el egy orvosi kísérlethez, s cserébe azt ígérte, hogy életben tartja?

– Hogyne, tökéletesen. Akkoriban nekem jutott ez a kapcsolattartás, mivel én voltam a legfiatalabb a csoportból. Nos, mi van a kedves fiával?

– Él és virul.

Zilbermann úr hamiskásan elmosolyodott a bajusza alatt, majd megkérdezte:

– És akkor mi hozta önt ide? Valami probléma adódott?

– Nos... igen. Nem kertelek, az ideje önnek is drága, nekem meg már nem sok van. Tényleg segítség kéne.

– Anyagi természetű lenne az?

– Sajnos nem.

- Sajnos?
- Sajnos bizony, mert így sokkal többbe fog kerülni önnek.
- Húha! Látom, nem kerülgeti a forró kását.
- Öntől tanultam. Hát először is, megvannak még azok a szerkezetek, amiket a kísérletekhez felhasználtak? Az idő megkerüléséhez szükségesek.
- Szerkezetek? Tisztelt Pjotr Ivanovics! Azt remélem, jól tudja, hogy nem a szerkezetek a legfontosabbak.
- Sejtem. De jobb szó pillanatnyilag nem jut eszembe. Hát akkor mondjam úgy, minden, ami az ilyesmihez kell.
- Egyszeri alkalomra?
- Én remélem, hogy arra.

Zilbermann úr összeráncolta a homlokát.

- Azt gondolom tudja, tisztelt Pjotr Ivanovics, hogy akkor, amikor befejeztük a kísérlet-sorozatot, megfogadtuk, hogy nem használjuk többet.
- Sejtem, de látja, mégis vannak elvarratlan szálak. A mérég nem kell!

Zilbermann úr még jobban ráncolta a homlokát.

- Bátor ember ön, professzor!
- Tényleg. Még élek. De ez nem önre vonatkozik. Az egésznek a summája: van egy bizonyos jelenség. Teljesen elrugaskodott a valóságtól. És már több embert is öltek miatta. Csak amiről mi tudunk. És bizony, féltő, hogy még több áldozat is lesz.
- Értem. De tudja-e, tisztelt Pjotr Ivanovics, hogy mi annak idején megfogadtuk, hogy nem hagyjuk magunkat befolyásolni? Semmitől.
- Gondolom. Akkor... hiába jöttem?
- Őszintén szólva, nem tudom. Nemcsak arról van szó, hogy fel kell keresnem a csoport régi tagjait, és egyenként kell őket meggyőzzem. Maga a technika is ellenünk van. Tudja-e, hogy az a mérnök, aki az egészet megtervezte és részben le is vezényelte, már nem él?
- Gondolom – a mérég...
- Ne mind mérgeződjön annyit! Azt hiszi, nekünk nem számít az emberélet? A mérnököt egyszerűen elütötte a vonat. Extravagáns ember volt, ez lett a vége.
- És nem lehet helyettesíteni?
- Nézze, professzor! Van egy kis ideje, hogy meghallgasson? Nem sokat tudok ezekről a dolgokról, de amit tudok, elmondom. Aztán döntsön, hogy akarja-e így, vagy nem?
- Mondja, tisztelt uram.

- No, hát legjobb lesz, ha a mostanában híressé lett féreglyukakkal kezdem. Tudja, mik azok?
- Tudomásom szerint olyan kommunikációs csatornák, amelyek a téridő egymástól távol eső pontjait kötik össze.
- A meghatározás pontos. Mármost ezzel kapcsolatban két dolgot kell tudnia. Egy (a milliárdos az ujjain számolta ki a számokat): ezek a féreglyukak, ha kicsik, akkor instabilak. Ha viszont nagyok, akkor olyan energiájuk van, hogy mindent megsemmisítenek maguk körül. Mindent és mindenkit. Bár nagyon sok van belőlük, de meg kell találni közülük még azokat is,

amelyek éppen odavisznek térben és időben, ahova jutni akarunk. Mi tehát azt a módszert követtük, hogy megpróbáltuk stabilizálni őket. Ahhoz rengeteg energiára van szükség. Amelyből azért van éppen elég a világmindenségben, de soha nem lehet előre tudni, hogy mikor találunk éppen egy energiaszegény zónát. És akkor a stabilitás megszűnik, és aki éppen benne van, az benne is marad. Nem lehetséges még megtudni sem, hogy éppen hol és milyen formában.

Kettő: magának a féreglyuknak is olyan energiája van, hogy az emberi testet azonnal megöli. Méghozzá úgy, mint ahogyan a középkorban az eretnekeket a nyújtóval. Mármost mi ez ellen két módon védekeztünk. Vagy géptestet küldtünk, „akibe” az emberi tudatot átültettük, vagy pedig embertestet, de – kristályos állapotban. A kristály nagyon ellenálló, de a túlsó oldalon még szükség volt annyi energiára, hogy megszüntesse ezt a kristályos állapotot, valamint, hogy a visszajövetel előtt megint kristályosítsa az utas testét. Mindez igen precíz mérnöki munkát feltételez, mert különben nem egyéb közönséges gyilkosságnál.

Akkor most mondja, professzor: még mindig akarja? Végül is, a fiáról van szó.

– És még valakiről.

– Nő?

– Nem. Férfi.

– Akkor ez még külön egy nehézség. Mivel, valamiféleképp, ezt úgy vettük észre, a női és a férfi test segít egymásnak a fizikai és lelki egybentartásában. Két férfi esetében erre is energiát kell pontosan kiszámítani.

A professzor tehetetlenül tárta szét a kezét.

– Sajnálom, de ezzel kell számolni.

– Melegek?

– Dehogy. Csak éppen ők tudják, ha egyáltalán lehetséges, megoldani ezt a nehézséget.

– És ha nem tudják?

– Akkor így is, úgy is elvesznek. Mert előbb-utóbb utoléri őket a gyilkos. És sajnos másokat is.

Zilbermann úr megtörölte a szemüvegét.

– Ez biztos? – kérdezte.

– Biztos.

A milliárdos kényelmetlenül feszengett a fotelben, ahol ült. Aztán... nagyon határozatlanul... megszólalt.

– Kérem, professzor! Ne vegye készpénznek, de... megteszem, amit tehetek. Nem csak rajtam múlik. Mennyi ideje van?

– Itt?

– Nem. Addig, ameddig választ vár.

– Nem tudom. Kevés.

– No! Egy hét elég lesz?

– Elég kell legyen!

– Akkor... legtöbb egy hét alatt pontos választ fogok adni. Addig is, remélem, ma már nem megy sehova. Itt marad nálunk. Holnap már sajnos nem tartóztathatom, mert sok dolgom lesz. Ön is adott éppen most. Ugye, nem baj?

Mindent összevetve, Zilbermann úr még elégedett is lehetett. Az egész dolog nem is került olyan sokba, mint számított rá. A „koporsó” még megvolt és működőképes. A mérget persze eltávolították. Igaz, a géptestek tönkrementek, de nem is lesz rájuk szükség, mert embertestek fognak utazni, hogy megpróbálják elrendezni az elvarratlan szálakat. Friss halottra se volt szükség, amibe a két férfi tudatát átültessék, s az egész gépezet, legalább, ami megmaradt belőle, kihasználatlanul maradt. Az egész rendszernek csak a kisebb részét kellett működtetni.

A csoport is összetalálkozott megint, és rábólintottak a tervre. Ők sem szerették a kuszaságot. Igaz, a csoport egyik tagja, egy francia, meghalt közben, s helyette egy kínai jött, aki ráadásul úgy beszélt angolul, hogy azt alig lehetett érteni, de még vele is szerencsájük volt, mert kiderült, hogy hasonló technológiával Kínában már kísérleteznek, így a mérnököt is pótolni lehetett egy kínai mérnökkel. Minden galuskás beszéd ellenére, egész jól lehetett vele értekezni.

A csoport különben világos beszámolót kért mindenről, ami időközben történt, s arról is, ami nem történt, de történnie kellett volna. Hát Zilbermann úr elmondott mindent, amit tudott, a továbbiakban pedig Pjotr Ivanovicshoz irányította azokat, akik még többet szerettek volna tudni. Ketten el is mentek. Egy amerikai és a kínai. Úgy látszik, ők voltak a leginkább kíváncsiak. Vagy talán önállóan akarták feléleszteni a technológiát? Lelkük rajta! Zilbermann úr magában biztos volt benne, hogy nem fog sikerülni. Hiszen ő tudta a legjobban, hogy milyen sokat számít az emberi tényező. Ez pedig az amerikaiaknak nem fog kedvezni. Még a kínaiaknak sem biztos.

A két férfi utazása tehát ezzel zöld utat kapott. A csoportot egyébként leginkább az befolyásolta az „igen” irányába, hogy Zilbermann elmondta, az a bizonyos pillangó effektus bizony általában nem érvényes. Ezt a régebbi kísérleti utazások bizonyították. Sokkal inkább érvényes egy fordított pillangó hatás. Aminthogy ez így is logikus. Ha a világon valahol valami történik, az ugyan hatással van sok mindenre, de ezek a hatások, a sok áttétel után szinte soha nem erősödnek, inkább az a törvényszerű, hogy gyengülnek és lassan elenyésznek. A létező rendszerek entrópiára törekednek. Ez alól csak az élő szervezetek képeznek kivételt, de azok állandóan plusz energiát kell felvegyenek éppen ahhoz, hogy ilyen kivételt képezzenek. S elhasználganak. Bonyolult dolog ez, Zilbermann úr el is magyarázta, de hosszú volna itt és most reprodukálni.

Alkonyodott. Mivel október vége volt, hát korán sötétedett, és mivel az ég is borult volt, minden szürke volt. Az erdő szélén két ökörrrel egy paraszt nagyocska darab földet szántogatott. Közben kedvtelve nézegette, ahogy a szép, csillogó zsíros föld az ekevas alól kifordul és egyenletes barázdába rendeződik. A parasztember egyedül volt, se közel, se távol senki.

Ekkor valami süvöltés támadt.

– Talán forgószél lesz! – gondolta a paraszt, de el is hessegette a gondolatot. – Ilyenkor nem szokott forgószél lenni.

De hát, szokott, nem szokott, a forgószél tényleg lecsapott a kastély előtti térre. Mert kastély állt az erdő szélén. De még hozzá két tölcsérrel csapott le a forgószél. A szántóvető nem bírta levenni a szemét a kettős tölcsérről. Ami egyébként gyorsan elült, két egyforma nagy, tálszerű valamit hagyva maga után. A tálakon – láss csudát ember! – két hatalmas, sok színben játszó kristály állt. Aztán, egy kis idő elteltével, a kristályok elvesztették az alakjukat, s miközben

kevés füst (vagy gőz) szállt fel, egy idő után a kristályok helyett két, különös ruhájú férfi feküdt a tálakon.

A paraszt megdöbbenve, lábait sem tudva mozdítani, állt a helyén.

A két férfi szinte egyszerre felült, majd felállt a tálakon, odanéztek, majd az egyik megszólalt:

– Nem volna egy jó pohár vized, barátom, mert nagyon megszomjajztunk!

Ez azonban már sok volt.

– Jézusmáriadumnyezeuisten, ne hagyj el!!!!

A parasztember megfordult és esze nélkül futni kezdett az ellenkező irányba. Az ökrök, látva gazdájuk megfutamodását, szintén vágtatni kezdtek, maguk után hurcolva az ekevasakat is. Végül egy hatalmas körtefában a felfordult eke megakadt, s ettől az ökrök megálltak. Nem úgy a paraszt, aki továbbra is inaszakadtából futott. Később is szentül meg volt győződve róla, hogy a Vizi Péter és Vizi Pálról szóló népmese megelevenedését látta maga előtt.

– No, ez elfutott – szögezte le Mátyás.

– Ez el – válaszolt Pável, majd hozzátette: – Ilyesmire számítani lehetett, hogy olyan csekély előkészítéssel vágtunk neki. Remélem, legalább az időt jól belőtték.

Aztán nyugodt mozdulatokkal összehajtogatták a két tálát, Örgest mutatta meg, hogyan kell, egész addig, míg nagyjából akkorák lettek, mint egy kisalakú könyv. Akkor eltették a hátizsákjuk zsebébe.

– Ezekre nagyon kell vigyázni, mert nélkülük sose mehetünk vissza! – rendelkezett Pável, majd magában továbbgondolta: – lehet, hogy velük együtt se.

Ő már szokva volt a gondolathoz, mert nem először tett meg ilyen utakat.

– Most aztán merre? – kérdezte megint Mátyás.

– Azt hiszem, az lesz a legjobb, ha először megpihenünk, vizet keresünk s iszunk, aztán bemegyünk a kastélyba. Végül is, a te kastélyod. Vagy legalábbis az őseidé.

– Ha az időt jól lőtték be, akkor pillanatnyilag alighanem a fiskusé – jött a válasz. – Látod, az ajtók le vannak pecsételve.

– Akkor mi legyen? Te vagy a gazda.

– Nos, két dolog között választhatunk. Vagy feltörjük a pecsétet, vagy valahol bemászunk az ablakon.

– S szerinted melyiket válasszuk?

– Azt hiszem, jobb az ablak. Lám, be is van törve egy jó néhány. De inkább ne itt a kastély frontján. Jobb hátulról bemenni.

Bent a kastélyban por, piszok és kisebb betörések nyomai látszottak. Nem ügyelt erre az építményre senki. Hiszen éppen az volt a hatalom célja, hogy lehetőleg semmi se maradjon épen.

Azért éppenséggel mindent nem hordtak még szét. Találtak ágyat maguknak s ágyneműt is.

– Alszunk! – mondta ki a verdiktet Mátyás. – Ha már én vagyok a gazda. Csak előbb inni kéne. Valami kút csak van errefelé!

Tényleg találtak, nem is volt messze. Takaros csörlős kút volt, favederrel. A víz is jóízű volt. Erre egyébként számítani lehetett, mert a szántóvető, s a föld népe is kellett hogy igyon valahonnan.

A másnapot kereséssel töltötték.

– Csak kell valami pincének lenni, ahol az őseim a maradék vagyonukat tartották. Mégsem hagyhatták magukat teljesen tartalék nélkül!

– De hol? Te ismered a családot eszejárását.

– Szegények. Kijön majd az ősöm a dutyiból, indítaná a gazdaságot, aztán sehol semmi.

– Akkor is sehol semmi, ha ott hagyjuk. Csak akkor vagy a fiskus teszi rá a kezét, vagy Monea Ferdinand. Muszáj rászorítsuk őket arra, hogy az eszüket használják, abból éljenek. És főleg, hogy ne képezzenek ilyenféle tartalékot!

Másnap reggel aztán jó éhesen ébredtek fel.

– Jó lenne valami kaja!

– Le kéne menni a faluba! Majd csak tudunk venni valamit. Mintha valami pénzeket láttam volna este ott abban a fadobozban.

De nem volt szükség a faluig menni. Mert ahogy kinéztek az ablakon, egész processziót láttak vonulni a kastély felé.

„Na, ezek most mit akarnak?” gondolták mindketten. De szerencsájük volt. Mátyáson olyan erőteljesen látszottak a jellegzetes Galambhegyi vonások, hogy azonnal megismerték a falubeliek. Ezt lehetett látni a mély meghajlásból.

Aztán, hogy a kínos összetévesztéseket elkerülje, Mátyás felvilágosította őket, hogy nem a szeretett gazdájuk tért vissza ilyen hamar, hanem csak egy távolabbi rokon. Na, annak is örültek. Különösen, amikor megmondták, hogy nem fog azért a főhadnagy örök időkre a börtönben sínylődni, de sajnos csak úgy öt év után szabadul.

Ezután, egy tényleg bőséges reggeli után arra terelődött a szó, hogy miért is vannak ott ők ketten.

– A családi kincs? Megvan, uraim, hogyne volna meg. Ott van az egész, ahová a főhadnagy úr elrejtette. Senki hozzá nem nyúlt egy ujjal sem! Hogyan is tennék.

– Szóval úgy döntöttetek, emberek, hogy az egészet a császárnak ajándékozzátok?

– Dehogyan kérem szépen!

– Pedig az lesz belőle, ha idejönnek és megtalálják.

– De el van ám rejtve! – mosolygott a bíró a bajusza alatt.

– Na! Ők meg értenek hozzá, hogy kell az ilyesmit keresni.

– De akkor mitévők legyünk?

– Na, majd megmondom én azt. Végül is Galambhegyi volnék én is. Csak nem fogunk összeveszni rajta. De a császárnak nem kéne adjuk!

– Annak nem! – morogtak az emberek is.

– Nézzétek! Azt gondoltam ki, hogy megkeressük, aztán mindenki vesz belőle magának, a családjának annyit, amennyit a többiek is, egészen addig, amíg az egész el nem fogy. Aztán pedig nem mindenki egyszerre és nem is holnap, hanem szépen egyenként, elköltitek, arra, hogy minél jobban menjen a ti gazdaságotok. Aztán, majd ha a gazda hazajön, könnyebben megháláljátok, mert lesz miből!

A láda érdekes, de mégis aránylag könnyen megtalálható helyen volt. „Látjátok, a császár emberei is ugyanilyen könnyen megtalálták volna!” És azután is minden úgy történt, ahogy Mátyás mondta. Megegyeztek szépen, hogy ki mennyit vesz belőle, s megígérték, hogy semmiképpen nem tesznek másképp, mint ahogy megbeszélték.

– És te mit viszel magadnak, uram? – kérdezte a bíró.

– Én? Semmit.

– De mégis!

Egy szép, galambtojás nagyságú gyémánt volt az utolsó darab. A legértékesebb. Az volt a nevezetes Galambhegyi gyémánt.

– De legalább ezt vidd el, uram! – kérlelték a falubeliek.

Mátyás Pávelre nézett.

– Igen – intett a másik. – Aztán majd amikor a kristálybontó dolgozni kezd, akkor jóval több energiára lesz szüksége, mint eddig. Esetleg egy kezedet vagy lábadat fogja kihagyni. Ez meg... legjobb esetben, mint grafitpor érkezik meg.

Mátyás elnevette magát.

– Igazad van! – és megegyeztek, hogy ezt az egyetlen darabot otthagyják a nappaliban, levélnehezéknek.

– Megmosakszunk? – kérdezte Pável, amikor mindennel végeztek.

– Talán jobb lenne.

– Aztán, emberek, ami most következik, az éppen olyan nagy titok, mint az, ami a kincsekkel történt. Senkinek egy szót se! Sőt, a legjobb lesz, ha éppenséggel hátat fordítotok és a szemeteket is becsukjátok. Csak akkor nyissátok ki, amikor hallottátok, hogy a forgószél teljesen elült!

Hát persze, hogy leskelődtek. Aminek következményeképpen száz év elmúltával a népmese-gyűjtők a környéken egy teljesen egyedi változatát gyűjtötték a Vizi Péter és Vizi Pál meséjének. És ez a folklórnak tiszta nyeresége volt.

Az életben általában több esemény is történik egyszerre. Nem olyan kegyes velünk, hogy megengedje nekünk, oldjuk meg szépen az egyik problémát, s majd akkor tárja elénk a következőt. Mátyással is így történt. Amikor visszatért abból a küldetésből (?), amiben Pávellel együtt vett részt és ami a Galambhegyi család vagyonának a jövő érdekében való teljes szétosztását eredményezte, idejénvalónak gondolta, hogy visszakapja végre a saját eredeti nevét. Arra is gondolt, hogy így majd magára uszítja azt, azokat, akik már régóta figyelik, s akik előbb vagy utóbb, de mindenképpen el fognak indítani valamit ellene.

De nem történt egyéb, minthogy behívták a rendőrségre. Ott aztán arról faggatták, hol volt egy jó negyedévig? Nem lévén semmi takargatni valója, őszintén elmondta, hogy az ASZISZ táborozás idején valaki meglötte, sokáig élet és halál között lebegett, nem volt tudomása sem arról, hogy egy jószívű cigány felvette a szekérére, hazavitte és egy barátjával együtt addig kezelgette, amíg magához tért.

Még azután is sokáig emlékeztetkiesése volt, mondta, és így történhetett, hogy egy ideig mint Gábor Rupi élt a cigánytelepen. Amikor aztán nagyjából visszatért az emlékezete, akkor meg az illető cigány ember iránt érzett hála és tisztelet tartotta vissza attól, hogy a saját nevét visszavegye. És így volt ez egészen addig, amíg azt a cigányt egy összetűzés során le nem

lőtték, akkor meg a lányát vitte kezeltetni. Hová? Moszkvába. Miért éppen oda? Talán, mert ott él az a specialista, akit ismer és akiben bízunk.

Hogy tudja-e valaki bizonyítani, hogy azt a sebet, ami van rajta, éppen ott és akkor szerezte, ahol és amikor az elmondása szerint történt? Persze. Annak az ideggyógyász professzornak a fia, akinek a barátnője is ott volt azon a táborozáson, s meg is lőtték, de nem volt olyan szerencsés, mint Mátyás, mert meghalt.

Nem lehetett hát fogást találni az elmondottakon. A rendőrt főleg az impresszionálta, hogy a tanúi külföldről valók. Hiába, Oroszország még mindig nagyon nagy falat.

Mindezzel párhuzamosan felvetődött a „miből fogok megélni?” kérdése is. A régi munkahelyén már rég betöltötték a helyét, új nem nagyon adódott, még nem múlt el a válság. Az unokatestvére küldeményén sem lehetett már sokáig élni, különben is szégyellt újabbat kérni. Amúgy is megterhelte őt egy leánykával. Hát csak a munkanélküli segítyen vegetált. Mindezek mellett azt vette észre, hogy valaki minden lépését követi. Ez ugyan természetes volt, hiszen azt akarta, hogy valljanak színt azok, akik olyan nagyon érdeklődnek iránta. Na hát, ha követik, hát akkor most ő ment el a rendőrségre, s jelentette fel azt, aki a nyomában jár. Szépen leírta még azt is, hogy hogy néz ki, ezután nem volt nehéz megtalálni.

Mindezek mellett Mátyás rendkívüli módon vigyázott is a bőrére. Nem felejtette el ugyanis, és nem is fogja soha már azt, amit Pjotr Ivanovics egy beszélgetés alkalmával mondott nekik, mindkettőjüknek:

– Ne higgyétek tehát, barátocskáim, hogy ezek a folyamatok hasonlóan mennek végbe, mint az olcsó amerikai thrillerekben! Vagyis hogy rettegtek hosszan, éjjel és nappal, sötétől és világostól, aztán megfognak és tovább retteghettek s így tovább ad infinitum. Szó sincs róla. Ma ez nem így történik. Ma az agresszor olyan gyorsan csap le titeket, ha nem vigyáztok, hogy gyorsabban, mint sofőr a taxiórát. Azután pedig komótosan a zsebetekbe nyúl és kiveszi onnan a telefonotokat. Ami után majd ugyanolyan komótosan folytatja az ő munkáját, a ti híváslistátokat felhasználva. Szóval, fiaim, vigyázzatok magatokra!

Sajnos, de nem mindenki követte az orosz tudósnak ezt a bölcs tanácsát. Ha nem is épp vezetőhír-képpen, mivel igen visszavonult életet élt, de a legtöbb újság közölte, hogy I. V. Zilbermann, az ismert pénzember merénylet áldozata lett. Pjotr Ivanics különleges csatornákon azt is megtudta, hogy régebbi mecénásának a vége úgy lett, hogy elvágták a torkát. Mivel Anton, a komornyik azonnal eltűnt, a gyilkos személye is azonnal világos lett. Pjotr Ivanics azonban ettől egy cseppet sem nyugodott meg. No persze évek után Anton is előkerült. A rendőrség fogta el. Sok minden rábizonyult, és a sok minden mellett a Zilbermann gyilkosságát is bevallotta. Csak ahhoz az állításához ragaszkodott, hogy azt a gyilkosságot zsarolás hatására követte el. Egyébként ugyanaz zsarolta, aki régebben hamis papírokkal oda bejuttatta. Hogy ki? Itt Anton mondott egy nevet, de valami idegent, olyant, amit ott, Svájcban nem tudnak kimondani.

– Nem én voltam! És semmiképpen nem is köthető hozzám ez az ügy. – Ezt Monea Ferdinand nyilatkozta, amikor a Galambhegyi Mátyás feljelentése nyomán beidézték a rendőrségre. – Nem én voltam, és nem is kenheted rám, mert messze vagyok én attól. Hogy is juthatnék én egy ilyen ember közelébe?

Amely beszélgetés jellege egyéb információkon kívül arra is rámutat, hogy barátunk tegeződött az őt kihallgató rendőrrel. Nem is lett ettől semmi baja, csak még mérgesebb lett Galambhegyire és általában mindenkire, aki csak valamilyen módon köthető volt az elsüllyedt (jobb híján nevezem így, pedig nem ez történt) Hollóhegy községhez.

- De hát miért? – ezt már csak levezetőnek szánva kérdezte a rendőr.
- Régi háborúság ez már. Az én családom és az ő társaságuk között. Merthogy valakinek a piszkos munkát is el kell végezni. Ha már azok, akikre az bízva van, képtelenek elvégezni. Tényleg, mit végeztetek a testvérem eltűnése ügyében? Ugye, semmit nem tudtok?
- Én személy szerint még azt sem, hogy neked valaha is testvéred lett volna.
- Pedig volt. Igaz, nem ugyanaz volt a nevünk, mert az anyánk elhagyott minket rögtön a születésünk után. Perinatális pszihózis. Na! Aztán később, amikor kijózanodott, már csak engem talált. A testvéremet az állam nevelte fel. Nevet is így kapott. Ciubotaru Ionnak hívták. Kapiskálad már?
- Ez egész új! És úgy sejtet, hogy ezt a testvéreket, aki különben kollégám volt, Galambhegyiek ölték meg?
- Nem személy szerint, és nem is tudom bizonyítani, de igen. Az a társaság. Ott nyomozott éppen, amikor nyoma veszett.
- A rendőr hitetlenkedve csóválta a fejét.
- Nem hiszek én ebben! És azt ajánlom, hogy te se avatkozzál bele az ilyen sötét dolgokba!

Így álltak a dolgok akkor, amikor a sok mindenféle megoldanivaló mellé még az a találkozó is társult. Iskolai találkozó volt, és Mátyás ott találkozott volt osztálytársnőjével, akiből időközben Bekehátiné lett. Boros Csilla szebb volt, mint bármikor. Egészen természetes, hogy keresték egymás társaságát. Sok egyéb mellett azt is elmesélte Mátyás, hogy nem éppen bizonyítható, de életveszélyben van. Csilla rákérdezett, hogy miért és ki törhet az életére? Ekkor a férfi elmesélte a történetet. Úgy, ahogy ő tudta. Hogy Monea Ferdinand valami régi leszámolás utolsó lépéseként az ő családi vagyonukra pályázik, s ezért ölni is képes. Pedig az a vagyon meg sincs már, mert több alkalommal is lába kelt. Vagyis mindent elmondott, ami nem tartozott éppen a hihetetlen, vagy a veszélyesen titkos kategóriába.

Ekkor Csilla nekifogott elintézni a nehézségeket úgy, ahogy azt a nők szokták. Még emlékezett arra, hogy melyek azok a társaságok, ahol a volt férje meg szokott fordulni, és ahonnan – különböző csatornákon – biztosan a fülébe jutnak az információk. Vagyis meglátogatott feleségeket, és elkezdett nekik nagyon naivan elbeszélni dolgokat, éppen úgy, mintha egy viccbeli szőke nő lenne. Pedig éppenséggel nem volt sem naiv, sem buta. Ellenkezőleg.

- És miért nem megy Ferdinand személyesen, sőt lehetőleg egyedül oda, ahol azt a kincset sejtí? Ne mondd nekem, hogy nem nyomozta ki már régen! Végül is talált kincs. Azé, aki meglesi.

Ferdinand csak egy kicsit csodálkozott a volt felesége butaságán. Azon, hogy ezt a briliáns ötletet éppen egy olyan társaságban kotyogta ki, ahol ő is bejáratos.

„Ámbár, ki tudja? Lehet, hogy vissza akarja hízelegni magát? Vagy talán részt is kérne belőle?” Egye fene, Ferdinand elhatározta, hogy ha tényleg jól számolt, hát majd akár még juttat is valamit abból a volt feleségének. Végül is van ott elég!

Azonban a dolgok nem úgy alakultak, ahogy Csilla elképzelte, de nem is úgy, ahogy Ferdinandnak lett volna jó. Csilla ugyanis azt gondolta, hogy Ferdinand majd nem talál semmit, megnyugszik és nem zaklatja tovább Galambhegyieket.

Ferdinand természetesen arra számított, hogy jó sok pénzt és olyan régi iratokat talál majd, amik esetleg a pénznél többet érnek. Odaérve azonban az első, amit látott, az volt, hogy nem lát semmit. A kastély nem létezett. Csak valami alacsony egymásra rakott kövek, voltaképpen romok voltak, amik megmaradtak belőle.

„Sebaj! – gondolta magában. – Úgyis megtalálom!”

A hosszú kutatás ideje alatt ugyanis akár behunyt szemmel is megtalálta volna a kastély homlokzatát, a látott romok alapján.

„De a pince hátul kell legyen! – folytatta gondolatban. Hátulra került tehát. – De jó, hogy nincs errefelé senki!”

Kevéssel azelőtt értesült arról, hogy a közeljövőben el fogják terelni a patak vizét, gátat építenek, s a kastély helyén egy jókora tó fog terpeszkedni. És tényleg. A nemsokára megkezdődő munkálatok miatt már minden ember elköltözött a vidékről.

„Éppen idejében jöttem! – vigyorgott. – De hopp! Innét nem lehet jól átlátni a helyet.”

Hátrálni kezdett. Valami sűrű bokrok voltak mögötte, jól meg is szurkálták, de most nem törődött ezzel. Hogyisne, éppen a siker küszöbén?

Valahonnan egy kutya ténfergett oda. Abból a fajtából való volt, amelyik mindenütt előfordul mostanában, valami meghatározhatatlan fajtájú, a tacsó és a farkaskutya keveréke. Szürke színű volt. A kutya beugrott egy résen a romok közé. Ferdinand jónak látta utána menni. „Hátha tud valamit az a kutya? Vagy jobban tudja az utat bent, mint én? Ami nem olyan nehéz! Hihhi!”

Ugrált, csúszkált a kutya után. Egy üres, valamikori pincébe jutottak. Ott a kutya ásni kezdte a földet. Egy darabig ásott, majd kiszedett onnan valamit, ami nagyjából egy kisebb tojás nagyságának felelt meg. Bár földdel vastagon bevonta az eltelt hosszú idő, mégis, ahogy a kutya a szájába vette, kis helyen lepattogzott róla a rászáradt föld, és ott valami hihetetlen módon csillogott. Ferdinand még sosem látta, de mégis első látásra és ilyen távolságról is biztos volt benne, hogy gyémánt. A kutya, szájában a zsákmányával, úgy, ahogy jött, kiugrott a romok közül, a hátsó front felé. A férfi utána. A kutya oldalazva futott előtte, mintha incselkedne.

– Állj meg, te dög!

A kutya csak futott. Amikor a kidőlt kerítéshez ért, balra fordult és arrafelé kezdett el futni.

– Állj meg, te nyavalyás!

Mintha incselkedne, vagy játszana vele. Ferdinand egyre felhevültebben futott utána.

– Stai mă jigodie! Stai, că te omor acuși! Futu-ți curul mă-ti să-ți fut, azi și mâine!⁷

Az egyoldalú verseny folytatódott. A férfi már se látott se hallott, csak futott a kutya után. A kutya meg játszott. Oldalazott néha, hagyta egy kicsit, hogy beérje, s megint messzebbre futott, míg Ferdinand már vöröset látott dühében.

Aztán megcsúszott és már bukfencezett is. A kutya ekkor átugrotta az akadályt és szájában a Galambhegyi gyémánttal végleg eltűnt a bokrok között.

A kút valamikor tizenöt méter mély volt. Még most is volt vagy hét méter. Jó, bővizű kút volt valamikor, és most, majdnem száz évvel azután, hogy utoljára húztak belőle vizet, még mindig majdnem félig volt. Csakhogy most már nem vízzel, hanem valami híg iszappal.

---

⁷ Állj meg, te Korcs! Állj meg, mert menten megöllek! ...szomazanyádat még máma!

Van-e a kutyának tudata? Egyesek szerint van, hiszen a kutya olyan régen él az emberrel egy közösségben, lehetetlen lenne, hogy ne szerzett volna valami kis tudatosságot is az évmilliók során. Miért szerette ez a kutya éppen a Galambhegyi gyémántot? Talán az idők folyamán ráakódott vastag földrétegben volt valami, ami ingerelte? Lehet, hogy éppen csak játszani akart egy kicsit és éppen az akadt a szája ügyébe. Sose tudjuk meg.

Ferdinand egy darabig ordított segítségért, de aztán elhallgatott. Végleg. Soha senki nem találta meg.

Éppen ezért Mátyásnak sem oszlott el rögtön a gyanakvása. Ám csakhamar más események vonták el a figyelmét. Pjotr Ivanovics írta, hogy hirtelen elhalt valamikori mecénása megemlékezett Pávelről a végrendeletében. Pável viszont úgy határozott, hogy az örökségéből utolsó különös utazása társának is juttat. Nem volt éppen nagyon sok az, ami a része lett az örökségből, de kisegítette pillanatnyi anyagi zavarából.

– Látjátok, fiaim, mondta az ősz tudós, egy gond most úgy tűnik, megoldódott. Ferdinand barátunk alighanem egyéb szórakozást talált magának. De azért nem ülhetek a babérajaitokon. Sem itt, Oroszországban, de még inkább nem arrafelé, Erdélyben. Mert most éppen nincs a közelben Monea Ferdinand, de akármikor akadhatnak újabb Ferdinandok. Hát csak legyetek résen!

Hogy a stressz, úgy tűnik, véget ért, Mátyás a mindennapi dolgokkal is ráért törődni. Például úgy, hogy bekapcsolta a számítógépét. Elolvasta a leveleit. Kláritól négyet is talált. A legutolsót olvasta el először. Így hangzott:

„Szia Rupika! Én már itt egész jól megszoktam a németeket. Képzeld, Sándor tegnap megkért, hogy legyek a felesége, és én igent mondtam. Ugye, örülsz te is? Igaz, kicsit idős hozzám, de nagyon kedves. Puszi! Klári.”

Ezek után Mátyás teljes meggyőződéssel hangoztatta, hogy nincs neki szerencséje a nőkkel. Pedig ebben nem volt igaza. Mert a nők meg tudják osztani velünk a felelősséget, részt kérnek az életünkben és még a veszélyeket is szívesen és bátran elviselik, ha együtt vannak velünk. Csak egyet nem szeretnek. Azt, ha túlságosan védjük őket. Mindentől. Magától az élettől.

VÉGE